TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ NỘI

KỶ YẾU HỘI THẢO KHOA HỌC SINH VIÊN

KHOA TIẾNG TRUNG QUỐC

12/2015

MỤC LỤC

现代汉语外来词的初步探索 4

SVTH: Trương Hải Anh, Lại Thị Hồng Hạnh, Ngô Thi Huệ, Đinh Thị Ngân, Phạm Quỳnh Trang
GVHD: TS. Đinh Thị Thanh Nga

汉语概数表达初探 15

SVTH: Đặng Minh Thu, Hoàng Thiên Trang-Lớp 2T13
GVHD: TS. Trịnh Thị Vĩnh Hạnh

浅谈初级汉语阅读中的部首使用情况 27

SVTH：Nguyễn Thị Hà Vy，Phạm Thị Duyên
Lớp 2T14 GVHD：TS. Nguyễn Thị Thanh Thúy

《说文解字》含“衣”部首的汉字与其历史、社会、文化内涵..... 40

SVTH: Nguyễn Thị Hải Yến, Trần Thị Diệu Linh, Bùi Thúy Hằng, Nguyễn Thu Trang - 5T14
GVHD： ThSTrần Trà My

汉语讽刺性惯用语初步研究 49

SVTH：Nguyễn Thị Thu Hòa, Ngô Thị Thơm 6T14
GVHD: ThS Đỗ Hồng Thanh

河内大学中文系《商务汉语课》学习现状 56

SVTH：Phan Thu Thủy,Vũ thị Tiến, Nguyễn Thanh Hải, Nguyễn Hữu Bảo Trung
GVHD：ThS. Trần Thanh Mai

秦始皇的法治政策之影响 68

SVTH: Trần Thúy Hậu 7T14, Phan Thu Huyền 4T14, Hoàng Thị Thu 7T14
GVHD: ThS Nguyễn Thị Hảo

CON SÔNG TRƯỜNG GIANG TRONG THƠ LÍ BẠCH 78

SVTH: Lâm Xuân Thắng 8T14, Hoàng Thùy Linh 3T14, Phạm Thanh Hương 3T14
GVHD: ThS Trần Hoài Tâm

ẢNH HƯỞNG CỦA NHO GIÁO ĐỐI VỚI VĂN HÓA DOANH NGHIỆP TRUNG QUỐC 84

SVTH: Nguyễn Thị Hằng, Nguyễn Thùy Linh 4T13
GVHD: TS Thái Tâm Giao

中国曲线屋面建筑简介 92

SVTH: Nguyễn Thị Ngọc Huyền - 1T14
GVHD: ThS Bùi Châm

SỬ DỤNG ỨNG DỤNG TRÊN ĐIỆN THOẠI THÔNG MINH VÀO VIỆC HỌC

TIẾNG TRUNG GIAI ĐOẠN THỰC HÀNH TIẾNG..... 98

SVTH: Nguyễn Thị Thanh Thảo 2T14
GVHD: TS. Nguyễn Thị Thanh Thúy

LÀM THẾ NÀO ĐỂ NÓI TIẾNG TRUNG HAY 112

SVTH: Vũ Thị Duyên, Nguyễn Thị Hồng, Trần Thị Phương Thanh - Lớp: 3T14 GVHD: ThS. Nguyễn Thanh Huyền

现代汉语外来词的初步探索

SVTH: Trương Hải Anh, Lại Thị Hồng Hạnh, Ngô Thi Huệ,
Đinh Thị Ngân, Phạm Quỳnh Trang
GVHD: TS. Đinh Thị Thanh Nga

【摘要】：从上世纪 80 年代以来，外来词逐渐成为语言学界研究的热点问题。本文主要对外来词的种类和特点进行分析，归纳为借音词、意译词、音译兼意译词、直接借用书写形式， 还总结出外来词对生活和语言学界的影响。

【关键词】：现代汉语；外来词；分类；特点；影响

引言

语言是组成文化的重要部分之一,当今社会科技的进步为文化交流提供了更加广阔的平台。同时二十一世纪是信息全球化的时代,由于各国之间文化的互相渗透,随着跨文化交际的不断增多,词 汇作为跨文化交流的语义的载体,也是语言中最富有变化的组成部分,因此外来词在语言生活的日常交流中起着重要的作用。外来词是汉语词汇的重要组成部分,也是词汇学学者研究的重要内容。随着中国经济的不断发展与世界的交流不断的加强,大量外来词涌入到中国人的日常生活当中尤其是改革开放后，汉语中外来词不断地繁荣、发展,在人们的日常生活中也起到了越来越多的作用,已经成为人们日常交流不可缺少的一部分。 因此,我们觉得对外来词的研究也就具有相当的现实意义。我们认为外来词是丰富、发展现代汉语词汇、体现社会进步和语言文化融合的标志之一,但不适当的吸收和使用外来词,则会损害语言的纯洁和健康，所以我们希望这篇小论文的研究会给大家增加了解外来词的特点及类型。正是出于这种现实的考虑,我们将从外来词的含义、特点、分类以及外来词的影响进行研究。

I. 外来词的含义

民族之间的贸易往来、文化交流、移民杂居、战争征服等各种形态的接触,都会引起语言的接触。语言的接触有不同类型,其中最常见的是词的借用。 改革开放以，,中国加强了与外界的接触，海外的新文化、新思想、新科技、新产品如潮水般地涌如入中国大陆，随之，指称这些新事物、新概念的新词语作为外来词大量进入现代汉语。外来词也叫借词，就是从外国或其他民族语言里吸收过来的 词。比如现在我们常说的“奥林匹克”、“巧克力”、“逻辑”、“手 段”等等，都是外来词。

II. 外来词的特点

1.外来词的汉化：音译到意译

1.1. 音译借词：音译词是用音近的汉字去记录外语的音. 因此音译词往往只是记音的符号。而与该词原有的意义并无关联。音译词是外来词中的典型成员，处于外来词的中心位置。音译外来词由于具有浓郁的外来词汇色彩，所以就具有了一些特殊的功用—体现异域情调，迎合时代潮流。

例如：

阿斯匹林（Aspirin）

奥斯卡 （Oscar）

好莱坞 （Hollywood）

麦当劳（McDonald’s）

德律风（Telephone）

哥特艺术（Gothic）

1.2. 意译借词：先有音译词，后出现意译词,最后意译词取代音译词。任何语言都有排异性,以此来维护其体系特征,而且汉语本身特有“因形见义”的传统,所以当一些音译词进入汉语语言系统时， 如果不“因形见义”，读起来又不上口的话，音译词只能在很短时期内就会被意译词替代。

例如：Romantic：罗马其 ⟶ 浪漫

Cartoon: 卡通 ⟶动漫

Cookie：曲奇 小甜饼⟶

Inspiration：烟斯坡里纯 灵感 ⟶

Violin ： 梵哑铃 小提纲⟶

2.外来词的发展特点

2.1．从词的形式看

2.1.1．“字母词”

字母词是由拉丁字母（包括汉语拼音字母）、希腊字母等西文字母构成的或由它们与符号、数字或汉字混合构成的词。“字母词”大量在外来词中出现并增加，成为常用词汇。有如下 4 个原因：

- 中国现代史上发生了两次重大的社会变革，特别是 1978 年的改革开放 。这些事件引起大量的外来词涌入；
- 语言使用者水平越来越提高，很多外来词不需要翻译过来，也能被理解；
- 语言使用者时髦心里的作用；
- 汉语语言中没有与外来词对应的精准词语；
- 有一部分用汉语来写拼音字母，有的则直接使用汉字。

例如：

“音乐电视”（MTV ）

“相声电视”（CTV ）

“中国好声音”（ The Voice ）

“BTV”（北京电视台）

“CCTV”（中央电视台）

这表现主要用在电视屏幕上，让老百姓易于接受的新词。

- 对同一个外来词，转义的方式也会有不同： 音译、音译加意译、音译加义类、意译.
- 有时、语素文字的汉字语的音节与音素字来源外来词的音节是无法完全对应

比如：英语的[r]的音素在汉语里没有，于是用[l]去替代。

Romance ——罗曼史

Saudi Aribi ——沙特阿拉伯

Curie ——居里

Rumba ——伦巴舞

2.1.2. 外来词音节趋于多音节化

汉语原有的音节数量多是双音节，而双音节不能够承担大量的现实表达需求，就必然会出现新的三音节或是多音节的词汇。所以汉语中出现了越来越多的多音节外来词。

例如：可口可乐（Cocacola）、奥林匹克 (Olympic)、沙特阿拉伯 （Saudi

Arabi ）、 潘多拉宝盒 （ Pandora’s box ）,、巴基斯塔 （ Pakistan ）、福尔马林（ formalin ）、……

虽然多音节外来词已成为新时期现代汉语中外来词发展的新趋势，但这并不会使现代汉语词汇的双音节化特点发生质的改变。现代汉语中通过意译吸收的词语在音节上没有对应关系。或者：浪漫（ 2 个音节 ）—— Romantic （ 3 个音节 ）、迪斯克（ 3 个音节 ）—— Disco (2 个音节) 、……

2.1.3. 外来词素的构词能

在外来词进入汉语的同时，引入了新的概念。这儿引起词根词素有了比较强的构词能力。于是与汉语中原来固有的词素相结合，派生很多新词语。

例如：

Bar (酒吧)： 水吧，网吧，书吧，奶吧，玩具吧……

Cool (酷)： 酷哥，酷车，酷头，玩酷，说酷……

Beer(啤酒)： 瓶啤，生啤，啤花，黑啤，冰啤……

Show(秀)：作秀，真人秀，克隆秀，发型秀……

一些是双音节的或甚至是一些三音节的类前缀和类后缀。

例如：网络 —— 网络安全、网络出版、网络犯罪……

数据 —— 数据库、数据通信、数据爆炸、数据大师……

转基因 —— 转基因产品、转基因技术、转基因水稻……

2.2. 从词的内容看

2.2.1.外来词引入后增加了汉字

在近几年的流行新词语中反映社会多元人群的新词语逐渐增多其在语言结构、语义表达、产生机制等方面都具有鲜明的特色。表人流行新词语是流行新词语中的一个小类表示具有某一共同特征的一类人具有鲜明的类指化特征。如“高考移民、宅男”等。此外表人流行新词语具有信息浓缩化的特点用一个词就能表达一般要用几个词、一句话甚至几句话才能表达的语义更符合语言的经济性原则也便于人们记忆

例如：葡萄、狮子、电脑、科学、电脑、马克思主义 （ Marxism ）、埃博拉（ Ebola ）、艾滋病 （ AIDS ）、通胀、下载（ download ）……

2.2.2．外来词引入后词的理性意义的变化

外来词在引入后词义根据汉语自身的需要，其意义一般会发生变化，有的缩小，有的扩大，有的转移。

a.词义扩大

“沙发”（ sofa ）”原指：有坐垫、扶手和靠背的柔软而有弹性的坐具。在中国，许多人把仅仅有弹性坐垫的木扶手椅也称为“沙发”，甚至一些软垫椅、软垫凳子也都称作“沙发椅子”、“沙发凳子”。

“拜拜”（ bye bye ），原指：告别；再见。在汉语中有两个意思：

①指客套话，相当于再见,告别的意思。

②指结束某一种关系，又分手的意思。

b.词义转移

“Sprite”，原指：妖怪，清灵。汉语中：作为一种饮料，把它译为“雪碧”（雪：有寒意；碧：清澈碧蓝）这个外来词使用的频率也越来越高，由于它生动形象因此能够得到人们的广泛认同。

“Mosaic”，原指：用碎石片，有色玻璃等材料拼凑，镶嵌成的图画或图案。汉语中：翻译成“马赛克”在汉语中却是指故意加上去的,用来掩盖某些东西的画面，用马赛克做成的图案，多用来做装饰室内地面或墙面。 显然词义发生了转移。

c.词义缩小

“Copy”，原指：副本，复制，摹本等多个义项。在汉语中：外来词“拷贝”只能表示其中一个意义。

2.2.3.有一部分外来词已经进入汉语共核

外来词中借用的时间很久,尤其是标记日常概念的部分。在长期的日常生活的交际中已完全汉化,所以可能很多时候人们已经意识不到它们都是外来词。

2.2.4. 词的色彩意义的变化

a. 增加了外来词原语言里没有的色彩意义

例如：用“sexy”而不用“性感”，因为英语中“sexy”是褒义词，隐含具有某种性别特有的魅力之义，而在中国，“性感”一词含有“风骚、轻佻，具有挑逗性”之意。

用 “hot girl”而不用 “辣妹”，应为英语中 “hot girl”是褒义词，是指有性感的女生的意思，而在中国，“辣妹”一词含有“多指长相漂亮，身材好的女性。”之意。

用 “hi”而不用“你好”。因为 “hi”比 “你好”更亲切。

b. 有的外来词改变了原有的语体色彩

例如：现代汉语中的如用“WC”代替“厕所”，可以淡化人们熟悉的“厕所”的“不雅”的色彩；用外语原文可以淡化它们这种“不雅”的色彩。

“OK”简清生动，富有时代和生活气息，显得果断有力，在现代汉语中多用于口语，一般不用于书面语。外来词意义的增加和变化，丰富了现代汉语的词义系统。

2.3. 从词的使用功能看

2.3.1. 音译词的“回潮”现象

音译词的“回潮”是指一部分本已被意译形式所代替的音译词，现在又回到了现代汉语的词汇系统中如英语中的 microphone 最早音译为“麦克风”，后来被意译词“扬声器”所取代。而近几年来，随着娱乐界的日趋活跃，“麦克风”一词重新抬头，频频出现在人们的口头上、大众媒体上。

2.3.2. 外来词语素化倾向增强

a. 有些音译的外来词本来是由几个不表示意义的音节构成的。可按照汉语的使用习惯,大家常常把它们拆开使用,往往用首个音节代表整个意义。

这些外 来词的位置往往是固定的。主要的是后缀。

例如：

族：上班族、打工族、单身族……

控: 微博控、萝莉控、网购控……

热：经商热、淘金热、成功学热、彩票热……

b. 音译外来词出现音节语素化，表现为：

第一，一些表国名、地名、人名、概念名的音译外来词，其第一个音节经常代表整词意义使用。

例如：菲总统（菲律宾总统）、巴以冲突（巴勒斯坦、以色列冲突）。这部分语素化音节属于非衍生性的，一般不具有构造新词的能力。

第二， 人们所熟知的一些音译词，有的简化音节后成为语素，由语素化音节代表整

词意义参与构词。

例如：

由“巴士”的“巴”构造出大巴、中巴、小巴等，

由“咖啡”的“咖”构造出热咖、冷咖、苦咖等。

第三，有的直接成为语素，如随佛教出入汉语的“魔”“塔”和近几年才进入汉语的“秀”“派”等。

以上是外来词从形式到内容、使用功能适应现代汉语特点的主要表现

3. 外来词的分类

外来词的形式是指词音和字形。任何语言的语音和文字表现之间多多少少都有距离。但在汉语中，由于汉字本质上是一种表义文字，自然这种距离就更为明显。

3.1 借音词

在借入词义的同时还借入词的读音。借音也叫音译。音译是直接按照原语言词汇的发音转换成汉语词汇。像汉语翻译规则规定对于传统上非汉字国家的地理名称，人名按音译直接翻译。音译是从文学角度说的，同时它也意味着语音的转读。汉族一般用汉字转达，偶尔也夹杂罗马字母，或直接使用外文，但读音仍基本是汉语风格的。音译词是外来词的较好的清楚的样本，它最具有外来色彩。

3.1.1 单纯音译

单纯音译是按照原语言词汇的发音转换成汉语词汇。这类词是外来词中的典型成员，处于外来词的中心位置。

⇨ 例如：

“迪斯科”英语为 disco

“雷达”英语为 radar

“酷”英语为 cool

“卡拉 OK”英语为 karaoke

“的士” 英语为 taxi

“比基尼”英语为 bikini

“高尔夫”英语为 golf

“色拉”英语为 salad

“巧克力”英语为 chocolate

“三明治”英语为 sandwich

“伦巴”英语为 rumba

“摩托英” 英语为 motor

“沙龙”英语为 salon

“比萨”英语为 pizza

“马拉松”英语为 marathon

“布丁”英语为 pudding

谐音音译

有的音译则兼有谐音，即挑选同原词意义有关的汉字去表达，可称为“谐音译“。细分则可有两类，一类是一般的谐音音译，可称为 ”谐音“ 译，另一类谐音的目的或结果只是滑稽逗趣，只能被称为 “谐趣音译”或简称“谐译/趣译”例如：“绷带”包扎伤口或患处的医用纱布之意。谐音音译自英语 bandage, “绷” 虽可表示包扎时绷紧的形象，但缺乏包扎之

义：“尖头鳗”—— 绅士之意。这种“兼意译”则完全是逗趣了。

3.1.2 音译字形意化

与文字的表义特点相结合的另一种意译是字形意化或形声化，为此不惜创造新字。例如：

音译自英语 ammonia, 曾译成“阿摩尼亚，安摩尼亚等最后创造新形声字并简化为“氨”字。“铵”：以“金”旁表示与金属有关，音译字英语 ammonium。

例如：

英文“telephone”起初被音译为 “德律风”，后来经意译改称“电话”

英文“microphone”的翻译从 “麦克风”到“扩音器”

英文“hunsband”的翻译从 “黑漆板登”到 “丈夫”

英文“mini-skirt”的翻译从“迷你裙”到“超短裙”

3.1.3 音译加义标

借音的另一种类型是：在借音（包括谐音音译）之外再增添一个汉语固有的字作为义标。大部分义标是表示义类的。如果音译部分是单音节，类标不能缺少，音译部分为多音节，在使用过程中类标有时可以省略或脱落。例如：

芭蕾舞 = ballet + 舞

啤酒= beer + 酒

卡车 = car + 车

太妃糖 = taffy + 糖

霓虹灯 = nion + 灯

香槟酒= shampage + 酒

艾滋病 = AIDS + 病

3.1.4 翻译词

如下一些成功的翻译词，让大家一起品味其中的精妙之处。

“幽默”来自英文 Humor。大多数人认为该词为国学大师林语堂先生于 1924 年最先介绍入中国。 当时，翻译家李青崖主张译为“语妙”、但“语妙天下”是句成语，有“光说不做”含义。语言学家陈望道拟将其译成“油滑”，又觉不够确切，且有轻浮之嫌。后来，语言学家唐栩侯又将其译作“谐穆”，认为一“谐”一“穆”构成“humor”整体。三国时期，有王粲的诗句：哀笑动梁尘，急觞荡幽默。更早有屈原的《九章·怀沙》：“煦兮杳杳，孔静幽默。”但是，古代的“幽默”意为寂静无声，已经少有人用了。 和现代我们说“幽默”是完全不同的意思。

“罗曼蒂克”英文 romantic，又称为浪漫，词典上的解释是：富有诗意，充满幻想。

“雷达”来自英语 radar，，无线电波探测装置，它号称“千里眼”。看到“雷”这个字，马上会让人想到天边的雷鸣和闪电，突出了一个快字。自然，雷达这种“千里眼”的作用也就让人印象更深了。

“托福”译自英语 TOEFL，是美国的一种外国学生英语水平考试，中国人称为考“托福”。“托福”两字是中国人的一个日常口头语，含有吉利话的意味，考托福，靠托福，不管是托谁的福，学子们希望的就是顺利通过考试。

“雪碧”音译自英语 Sprite, 原意为妖怪、精灵。作为一种饮料，把它译为“雪碧”可谓是煞费苦心。雪，有寒意；碧，清澈碧蓝。在大夏天，这样的饮料名，听着就想喝。这样的字又何止“一字千金”呢？

“波音”音译自英语 Boeing, 指美国波音飞机制造公司出产的飞机。从英语原意上看不出与声音有关，而译成汉语，“波”、“音”是两种在空中传播的物理现象又暗合快捷之意。波音倒过来是音波，飞机中就有超音波这样的种类。这几层从“波音”两字的字面就能感觉到的含意，想必当时翻译者不会是歪打正着的。

“霹雳舞”译自英语 breakdance, 原意为破袭节奏之舞，是一种源起美国黑人社会的现代舞，以破坏音乐节奏，违反常规的舞蹈动作并即兴表演为特点。1987 年、1988 年时也曾在中国都市流行一时。经过那个时代的人对此舞都会有印象。其舞姿动作确有霹雳之势。笔者一直以为“霹雳舞”一词为意译，没想到竟是音译。这正说明了“霹雳舞”一词翻译的成功。

“可口可乐”音译自英语 cocacola,世界著名饮料。英语原意似乎并无深意。音译成汉语后的“可口可乐”却是如此的有意义。这到底是译者有水平，还是汉字汉语太过神奇了呢？

“马拉松”音译自英语 marathon,为 42 公里 195 米距离的赛跑。马拉松，马拉松，意思就是：“即使是马拉着跑也该松软了。”何况是人呢？让人一看到“马拉松”这三个字，就马上感到该项目距离之长，运动强度之大。看来，我们不服祖宗造汉字的精妙是不行的。

“迷你裙”译自英语 miniskirt,“迷你”为音译，裙为意译。原意为超短裙。翻译为“迷你裙”确实绝妙。既有生活情趣，更是含沙射影，穿超短裙干吗？那是为了“迷你”的。由于 mini 是英语微型的前缀，后来又出来一系列的“迷你”的东西，如“迷你相机”等。但哪一样也没有“迷你裙”妙。“迷你裙”是“迷你”家族中最先翻译过来的。

“的确良”由粤语谐音翻译自英语 dacron,一种以醛化合物为原料的合成纤维。这种原料做的衬衫，在 20 世纪 70 年代的中国几乎人人都穿。纯白色，穿着很亮很挺，还特别薄。那时的中学生，有一件白色的的确良衬衫是一种幸福。的确良，的确良，虽然是大白话，但听起来的确凉快。虽然说是由于经济短缺所致，但这种布料如此热销，相信与“的确良”这三个字不无关系。

“利眠宁”谐音译自拉丁文 librillm,商品名，一种镇静催眠药，也可抗惊厥。就冲这三个字，吃了药你能睡不着吗？

“敌杀死”音译自英语 deeis,一种杀虫农药。原意似乎并无深意。翻译成汉语居然如此厉害——能把敌手杀死。

“维他命”音译自英语 vitamin,是人体不可缺少的一族化学物质。维他命，维护维持他的生命。一听就像是一种很要紧的救命药。比另一个名称维生素听起来更有紧迫感。

“盖世太保”音译自德语 Gestapo,纳粹德国秘密警察及其组织。在一些历史演义和评书中，我们经常能听到中国古代某某奸臣或权臣有多少个太保，一般都是干儿子，不做好事的恶人居多。而盖世太保正是这样一类杀人不眨眼的魔王。盖世又有不可一世之意，用“盖世太保”称呼纳粹秘密警察，对于并不很了解德国二战那段历史的中国人来说，那是最形象和让人明白不过的了。

“蒙太奇”音译自法语 montage,指镜头剪辑，电影独有的组合手法。蒙太奇三个汉字放在一起并无意义。但这三个字都会让人产生神秘之感，放在一起就更神秘了。其实许多中国人并不明白电影“蒙太奇”是什么，但对电影导演和演员却有某种崇拜感，也许与蒙太奇这三个字不无关系。

“披头士”音译自英语 beetle,指甲壳虫乐队及其队员。原意为硬壳虫，因该乐队成员发型如硬壳虫，因而得名。以前看到国内的流行乐队乐手不分男女大都长发披肩，就以

为“披头士”一词为意译，没想到竟是音译。那么，到底是汉语译“披头士”在前，乐手们依译词打扮自己，还是国内乐手先“披头”，译者被触动灵感然后译出“披头士”呢？不得而知。不过，倒是乐队成员披着长发，似乎动感的效果就出来了。

“嬉皮士”音译自英语 hippy,指 20 世纪 60 年代在美国出现的不满现实的带颓废色彩的青年。嬉皮士，嬉皮笑脸之士。一群玩世不恭的青年跃然纸上。音译与意译的和谐能达到如此程度，直是令人拍案叫绝。

“雅皮士”音译自英语 yuppies。雅皮士与嬉皮士是两个时代两种不同的人，雅皮士是指现代美国都市中的年轻专业人员，他们收入多，花钱大方，生活时髦。雅皮士一词翻译的成功之处就在于一个“雅”字。这个“雅”字把现代都市白领一族描绘得淋漓尽致。这正是汉字的神奇之处，不然，古人怎会有画龙点睛之说呢？

“草根”“草根”直译自英文的 grass roots。一是指同政府或决策者相对的势力，二是指同主流、精英文化或精英阶层相对应的弱势阶层。“草根”的说法产生于十九世纪美国寻金热流行期间，盛传有些山脉土壤表层、草根生长的地方就蕴藏黄金。英文 grass roots。“草根”在网络和现实中的解释，可以说很全面的。每一篇都谈到了“草根”，以及对其的来源，英语、汉语的解释，也都承认最早是流行于美国，而后在 20 世纪 80 年代传入中国，又被赋予了更深的含义，在各领域都有其对应的词语。（草根不是外来词，因为它不是音译，而是用我们自己的语言表达出来，用自己语言翻译的不是外来词）。

3.2 意译词

意译词是用汉语材料根据原词所表达的意义进行重新加工创造出的外来词。例如：

热狗，黑马，硬件，软件，打字机（typewriter）、蜜月（honeymoon）、电话（telephone），计算机（computer），牛仔（cowboy）、快餐（fast food）、自助餐（self-service）、鸡尾酒（cocktail）、绿色食物（green food）、超市（supermarket）、连锁店（chain store）、传真（fax）、机器人（robot）、飞碟（flying saucer）、信息高速公路（information superhighway）、多媒体（multimedia）、智商（intelligence quotient）、情商（emotion quotient）、……

它们是根据外族先有的事物和概念用汉语语素按汉语的构词法构造来的。其中，有些词是意译代替过去的音译而来，如“身份证 ”代替了“派司”（pass），“语法 代替了“葛朗玛 （grammar），“民主” 代替了“德谟克拉西”（democracy）等。至于一开头就意译过来的词，如：周末（weekend）,马力（horsepower）,冷战（cold war）之类。

3.3 音译兼意译词

这类外来词是一半音译，一半意译。

例如：

迷你裙（miniskirt）= mini + 裙（skirt）

因特网（internet）= inter + 网（net）

马克思主义（Marxism）= Maxi + 主义（ism）

酒吧 = 酒 + bar

苹果派 = 平果 + pie

空中巴士 = 空中 + bus

做秀 = 做 + show

这类词有一半是音译，人们很容易捕捉到其 “外来”信息，因而人们识别其“外来”身份并不难。

3.4 直接借用书写形式

这类词是指汉语中借用的书写形式的词，包括日语借形式和字母词两种:

3.4.1 日语借形式

日语借形式是指直接从日语中吸收过来的词。例如：物语、法人、资深、景气、茶道等。

这类借形词在汉语和日语的读音不同，意义却相同。由于日语和汉语词有很多共性，极易被同化，吸收，甚至分不清的外来词。

3.4.2 字母词

字母词是指直接用外文字母（简称）或与汉字组合而成的外来词。最早的字母词是单个的字母加汉字构成的词，如：X 光、三 K 党等。

字母外来词可分成两种：混合型字母外来词和单纯字母外来词:

1、 混合型字母外来词有两种形式：

（1）字母与数字混合词，如 3BB、 2B、 W8、 L8R,、MP3、……

（2） 字母与汉字混合词，如 AA 制、IC 卡、IP 电话、SARS 病毒、小 CASE、三 S 研究会、考 G、ABC 原则、OA 病、T 恤衫、CT 检查、BP 机、……等

2、 单纯字母外来词就是直接用外来词文字母的词，它也有两种形式：

（1）外文缩略词，如 OA,、PC 、 MI,、IO,、VDD、CD、VCD、DVD、DOS、TV、MTV、CD-ROM 等，

（2）外文原形词，如：FREE、 YOHOO、 IN、 OUT、 PARTY、 COPY、 CALL、……

4. 外来词的影响

英源外来词作为汉语与英语语言相互融合的产物，所以在一定程度上与原先的汉语存在一定的差别。英源外来词作为外来词的一种，必然带有其固有的英语语言的特点，当然根据英源外来词的流入，英源外来词的变化和发展也必然要收到中国文化背景或时代的制约或改造，在某方面附加上了汉语语言体系的一些特点，这样以便融入汉语语言应用的系统。随着社会不断的进步和发展，以及人们接受外来新鲜事物及概念的观点越来越强烈，大量外来冲击导致了外来词汉化强度的减弱，并且外来词汇也随着增加了许多。从而使人们发现外来词自身所具有的英语语言因素明显增强，这种转变对汉语言体系产生了很大的冲击。

早在 20 世纪初期，人们发现汉语在很大程度上受到西方语言的影响,即发生欧化,主要有六种表现: (1)复音词的创造；(2)主语和系词的增加；(3)句子的延长； (4)可能式、被动式、记号的欧化；(5)联结成分的欧化；(6)新替代法和新称数法。但是从近几十年情况看,汉语还算不上“欧化”,但在词汇和语法方面所受影响很大,如汉语中使用频率很高的双音节词和多音节词增多；汉语的词缀增多以及词缀化加快；连词、代词的增多使逻辑关系也从传统的意合方式趋向于西方语言系统的形合方式。

总之，外来语(主要是英语)词汇丰富,词缀灵活多样,对它们的借用,不仅可以丰富汉语的表现能力,扩大汉语的词汇量,而且便于国际间的交流与沟通。下面将从语素、造词、语用和字形四个角度来考察英源外来词对汉语的影响。这样有助于帮我们更加容易并且深入的了解到英源外来词汇对汉语的影响。

4.1 英源外来词对汉语语素的影响

外来词融入到汉语后，由于它特殊的来源，也就给人们带来了新观念和感觉，同时

也改变了人们此事物新的认识，从而也影响了人们对认识的表达媒介-----汉语，这种影响不仅表现在书写形式上，也表现在汉语语素上。

语素是一种语言的最底层单位，也就是人们通常所理解的最基础的东西。它是音义结合的最小语言单位，也是最稳定的语言成分，所有的语言的生成都是由语素所构成的。有些英源外来词进入汉语后，所用的汉字本纯粹记音，但在使用过程中逐渐获得了表意功能，从原外来词中分化出来，用来表示该外来词的整个意义，并与其它汉语语素重复，灵活，多样地组合搭配，从而演变成汉语的语素。下面简单的举几个例子，例如：由“BUS”音译而来的“巴士”中的“巴”音节，现在已经能组合出“大巴”、“中巴”、“小巴”等；再如“迪斯科”（disco）中的“迪”，本只为音译外来词的一个记音成分，无意义，但在使用中逐渐从该词中分化出来，用来表示该词的整个词义，指“一种动作幅度较大，运动剧烈的舞蹈”。从而成为了音义结合的汉语最小单位——语素，并与其它汉语语素构成了“迪吧、迪姐、迪厅、老年迪”等词语；还有如：“秀”，其英语原词为“show”，意为“有意显示，作出富于表演成分的动作”。在构造汉语新词中，该外来词成了以下词语的一个词素：脱口秀，媚秀，模仿秀，选秀，做秀。

4.2 英源外来词对汉语构词的影响

现代汉语中音义结合的最小单位是语素，语素是通过音形义相结合的汉字来记录的。一般认为，由一个语素组成的词是单纯词，由两个以上的语素组成的词是合成词。”（符准青：《现代汉语词汇》,北京大学出版社，2004）。

由于英文字母词的同时涌入，汉语中出现了模仿字母词的构造方式直接用字母构造的汉语新词，如：HSK（“汉语水平考试”的拼音“Hanyu Shuiping Kaoshi”的首字母缩略形式，但读成英语字母的发音）。还有如我们平时见到的车票会有这样的英文大写字母——YZ（“硬座”的拼音“Ying Zuo”的首字母缩略形式，读成英语字母的发音）。

现代科技发展快速的时代，汉语中仿字母词结构构造的新词在人们平时用到网络用语中尤为活跃，在网上，汉语仿字母词不仅形式多样，而且也体现了我们生活中运用的语体色彩。如：MM（“妹妹”的拼音 “MeiMei”的音节首字母缩写）；DD（“弟弟”的拼音“DiDi”的音节首字母缩写）；DD（“东东”的拼音 “Dong Dong”的音节首字母缩写，网络用语，指可爱的东西)；BT（“变态”的拼音 Bian Tai 的音节首母音字母缩写）等等。这些网络上经常使用的字母词迎合了年轻人追求时髦，猎新求异的心理，是年轻人站在时代潮流最前端的一种象征，因此带上了时尚色彩。然而网络语没有声音交流，这些字母词只能作为书面形式，代表一定的书写符号，并不在口语中流行。

4.3 英源外来词对语用的影响

外来词不仅为人们提供了新事物、新概念，而且更具有价值的是外来词汇为文学方面的创作和欣赏提供了色彩，把人们带到了多样化风格和强烈前卫的气息时代。大量外来词中同义词为同一事物在不同的语域中的表达方式提供了更加便捷，事宜，好记，流行的氛围。例如：拜拜——再见、电子邮件—伊妹儿、酷—时尚。

汉语在不同时期也需要借助外来词所表达和需要的特定的风格。外来事物或概念尽管不是本国家所有的，本国语尽管也有表明外来事物或概念的词，但为了不同言语环境的需要的一种风格，它可以吸取一些外来词来表达某种风格。如在“五四”新文化运动时期，“民主”与“科学”二词在被音译的“德谟科利西”和“赛因斯”所代替，反应了那个时代的特点，具有便于宣传的灵活性。另外，“电子邮件”和“伊妹儿”并存，前者是较为正式的用词，而后者比较活泼，备受年轻人的青睐，并可以反映一个时代所发展的特点。

4.4 英源外来词对汉语字形的影响

汉语和英语的文字属于两个截然不同的体系。汉语的书写符号为起源于图画的汉字，记录的不是一个个音素，而是一个个音节，其字形往往与其所代表的概念紧密相关。而英语的书写符号为字母，通过字母把词中每一个因素模写出来。一般看对汉字的影响可以简单得分为这几种（1）一字母一义的表达模式，如 IQ(Intelligence Quotient 智商)，字母"I"代表"Intelligence,"意为"智慧"；字母"Q"代表"Quotient",意为"水平"。（2）多字母一义的表达方式。如："high",虽然是由四个字母组成，却仅表示一意,即"兴奋"。字母词对汉字书写及表意形式的影响可以理解为是对汉语系统记录语言功能的调整。通过调整，简洁的字形蕴含了冗长的语义，扩大了字形对于语义的容量。例如我们所知道的 SIM 卡，三个字母加一个汉字相应的汉语表达为九个字的"电信用户智能识别卡"。GRE, 由三个，汉语相应所表达的含义却是九个字的"研究生入学资格考试"。HIV，三个字母组成，汉语相应表达则为八个字的"人体免疫缺陷病毒"。由此可见，字母词形式直接、经济、简洁，符合信息时代高容量，快节奏的需要，是对汉字语言记录功能的有益调整。

总结

总之，简单可以说外来词是指称这些新事物、新概念的新词语作为外来词大量进入现代汉语。外来词也叫借词，就是从外国或其他民族语言里吸收过来的词。它的分类有借音词 ，意译词，音译兼意译词，直接借用书写形式。外来词尤其是英源外来词对汉语有好大的影响 汉语语素，汉语结构，汉语用和汉字形 都受到英源外来词的影响

清末民初之际,伴随着西学东渐力度的剧增,作为西学表征的新词语也以汹涌之势进入中国,大批新词语融进汉语文系统。在不同的语言和文化的接触中，必然会出现不同社会群体在不同时期出现不同的语言态度。面对这一重要文化现象,迎受者有之,拒斥者有之,既迎且拒者亦有之,也有学者对其作了理性分析.而就历史的实际演进态势看,其基本走向是中一西一日语汇的彼此涵化。

我们还不能否认外来词的作用和需要性。外来词是国家之间、民族之间交往接触的结果，我们对现代汉语外来词的认识应该建立在语言的本质特点的基础上。它在文化传播上所起的重要作用不言而喻。外来词的出现和发展是时代的需要，从汉语史，汉语语言文字特点，汉民族文化心理及吸收外来词反而对发展本民族语言是有利的。为了使外来词规范化，在引用外来词时要遵循互通有无，有理、有利、有节的原则，大众媒体起好导向作用尤为重要。英语和日语及香港粤语不断吸收外来词的经验和不足是值得我们借鉴的，正确、恰当地使用外来词，同时注意修练汉语，将使民族语言文化更加丰富多彩。我们希望大家在吸收和制造外来词时不能违背语言的发展规律，违背本民族的语言习惯与传统而刻意标新立异，只有遵循语发展的客观规律，掌握正确的方法才有利于本民族语言的发展。

主要参考文献:

1. 阿米哪，*试论汉语中的外来词类型*,现在教育科研论坛,2011.

2. 黄洁，*现代汉语中外来词的分类及来源研究*，广西大学硕士学位论文，2010.

3. 高娜、图雅，*现代汉语外来词的特点*，桂林航天工业高等专科学校学报，2008.

4. 任运岚、刘非，*汉语外来词中音译词的特点*，石家庄联合技术职业学院学术研究，2007.

5. 沈家怿，*现代汉语中外来词的特点分析*，海军工程大学理学院，2014.

汉语概数表达初探

SVTH: Đặng Minh Thu, Hoàng Thiên Trang-Lớp 2T13
GVHD: TS. Trịnh Thị Vĩnh Hạnh

摘要

概数是不确定的大概数目。汉语概数的用法及意义是汉语学习者的重点与难点。本文对概数助词"多"、"来"、"把"以及概数副词"左右"、"前后"、"上下"加上数词表示大概数目等常见的概数表示法进行研究。希望初步了解概数表示法的运用及意义，从而能避免概数表达的偏误。

关键词：*概数、偏误*

引言

概数就是不确定的大概数目，表示语言的模糊性质。现代汉语概数表示法考察结果指出，现代汉语概数表示非常丰富，其中用数词加上概数助词"多"、"来"、"把"和加上概数副词"左右"、"前后"、"上下"表示概数是常见的概数表示法。对于我们汉语学习者来说，虽然对这些概数表示法已有所接触，但因各种客观、主观原因而死板地运用。对河内大学中文系的学生的考察结果也指出，学生还没真正地把握这种表示法所以在使用过程中遇到了很多困难。

因此，为了更加了解和真正把握一些概数词的用法和内容，首先是对自己的学习同时也对汉语学习者给予帮助，我们决定对数词加上"多、来、把、左右、前后、上下" 这些概数表示法进行研究。本文的研究范围着重于汉语概数表达法及其意义，语料主要来源于北京大学语料库。在前人所研究的基础上进行探索、归纳、分析、比较、调查然后总结得出避免错误的有效措施。

正文

汉语中有很多种概数表示法，其中数词加上概数助词"多"、"来"、"把"以及概数副词"左右"、"前后"、"上下"表示大概数目是常见的概数表示法。本文集中对这两种概数表示法进行研究。

一、"多"、"来"、"把" 与数词搭配及其意义

1. "多" 与数词搭配及其意义

概数助词"多"跟数词或数词短语结合大致有三种格式，下面分别为 A、B、C 三 种形式来介绍。

A 式: [数词 +"多"+ 量词 + (名词/形容词)]

A 式里数词一般为十或十位以上的整数，数词并非一定要求是整百、整千、整万的，只要是一个以 零结尾的数词 (如：十，二十,一百，两百十,一千六百十,三千两百...)。但是，它们对数词也有一定的选择性。数词的位数越高，要求末位是零的位数越多。一般，如果是四位数字，个位至少是零，而如果是五位数或者以上至少个位和十位要求是零。在"多"后面可以是类别量词，度量量词，最后可带名词，形容词等。例如:

(1)　我已经会写一千多个生词了。

(2)　目前，已发展农话、市话用户达到三万两千多户。

(3)　他跑出了二十多米（远）才慢慢停下来。

"一千多个"、"三万两千多户"、"二十多米"分别比"一千"、"三万两千"、"二十"略多。从表达的角度看，"多"用在数词或量词之后，表示比原数量单位"略多"概数的表义范围跟

前面的确数中的“位数词”有关。位数词从小到大是“十、百、千、万、亿”。如果前面确数中最后一位数是系位组合，即最后的数词是“十、百、千、万、亿",则多、少或者或多或少的范围不超多这个数位的范围，并且以其下一级数位为基础单位。例如， “三万多册书”表示比“三万册”多一千册，两千册，三千册等等，最多不超过九千册。这样的数词由于是以数助词前面的“十、百、千、万、亿”的下一级单位（个）为基本计量单位，所以几乎可以用于任何量词。

分数后面也可以加“多”表示概数,例如:

(4) *加拿大 80%多的出口货物销往美国。*

B 式：[数词 + 量词 +“多”+ (名词/形容词)]

B 式中的数词以 1、2、3...9 结尾的及 10（比如 1、2、11、213、1472...），量词主要是度量单位或容器量词（瓶、桶、杯）、时间量词（秒、分、点、天、周等）、货币单位（分、毛、角、块）、计量单位（倍、度），后面的形容词可以是‘远、深、厚、重、大、长'等表示积极量度的形容词。例如：

(5) 我退休拿五十七块多，老头儿那四五十，一百零一点，我们两口生活也不错。

(6) 一间大房子里有一些吃的东西，还有一瓶多白酒。

“毫米、厘米、分米、平方米、立方米、克、磅盎司”等一般不和“多”连用，而“多”一般与市制单位像“两、斤、寸”等连用。但是，比较常用的“米、公里、公斤、吨、平米”等公制单位，也可以用在这个格式中的。例如：

(7) 慈禧太后的手上长出了一寸多的白毛，指甲也长了出来。

(8) 他到米兰农场三年，使这里的棉花由亩产四十多公斤提高到八十六公斤多。

另外，当量词是“个”，但是名词是“小时、钟头、星期、月”是也可以用上面格式。例如：

(9) 她已经伏案五个多钟头了。

(10) 他说：“四个多星期来，上海已经从狰狞可怕的模样变得和蔼可亲了”。

由于“年”却不能使用上面格式，可以说“三年多”，不能说“三多年”。

如果前面的确数中没有“位数词”或最后一位是系数词，则概数以数助词前面的量词表示的单位为多或少的最后范围，并以其下级单位为多或少的基本单位，例如，“五块多“表示比五块多一毛、二毛、三毛等等，最多不超多一块。这样的概数表示范围在计量上涉及量词，所以对量词具有选择性。量词只能是“度量单位”，表示“连续量”度量单位是分层次的，所以可以进入这样的概数，而普通的名量词是不分层次的不能进入这样的概数。例如，可以说“三尺多布“，“五里多路”，而不能说“五个多人”，“三辆多车”。即使不是度量单位，只要有下一级单位就可以。例如，“来了三连多士兵”。

特殊格式：

[“半”+ 量词 +“多”+ 名词]

量词可以是度量单位，时间量词或容器量词。例如：

(11) 老伴无奈，拿回半斤多“肉”烙成馅饼给他吃。

(12)　探亲团在大陆访问了半个多月后，经香港返回台湾。

["半"+ 量词 +"多"+ 形容词]

量词是度量单位，在句子中，表示度量的形容词可以省略而不影响句子的意思。例如：

(13)　这座钟高近 6 米，钟口最大直径为 7 米，钟壁有半米多厚，整个大钟重 220 多吨。

(14)　水果也准备好了，是四川广柑，每一个有半斤多重。

至于 "十"这个数词 可以使用两个格式但是意义不同。如 "十多块钱"，和"十块多钱"，前者是指十一二块钱，而后者是指十块几毛钱。但我们不能说"十多个月" 而只能说"十个多月"。

C 式: [数词 +"多"+ 亿/万+ 量词 + 名词]

C 式中的数词是 10 x X（X 为整数）。例如：

(15)　年出口货值两百多亿美元。

(16)　印度的人口大概是 4 亿五千多万。

2."来" 与数词搭配及其意义

"来"表示接近前面数词所表示的数目，可能略多也可能略少，相差不能太远，只用于整数。

D 式： [数词 +"来"+量词+ (名词/形容词)]

D 式里数词一般为十或十位以上的整数，（例如：十、二十、一百、三百、……）。量词是类别量词或度量单位。D 格式中量词后的名词或度量形容词有时可以省略。例如：

(17)　村里的干部们没日没夜地干，只拿来二百来元。

(18)　我回答他说："连小人书在内，我大概读过三十来本书了。

(19)　*谁知，他刚下水，那水像有魔法，一下就把他推向足有十来米宽的河心。*

"来"多用于在"十"、"百"后面，其他位数词后面"来"的出现比较少，"来"在数量短语之中只限制在低于十万的数词。

E 式：[数词+量词+"来"+ (名词/形容词)]

E 式中的数词以 1、2、.....9 结尾的及 10，通常以 1—10 为多，十以上的有时也可以但很少用。

出现在 E 格式里的量词通常是表示连续量、可以在分割的，如度量衡单位"斤"、"两"、"尺"、"寸"，表示时间的"年"、"月"、"天"，表示组织机构的"连"、"排"、"班"等，这类量词所表示的单位是由更小的单位组成的。比如"一斤有十两"、"一年有十二个月"。

另一类是表示非连续的量，不能再分割的，用个体量词表示如"个"、"只"、"把"等。例如：

(20)　我在志愿军某军住了五个来月。

形容词可以是"重、大、长、宽、高、厚、深、远"等表示积极意义的度量词，同样在这里，句子中表示度量的形容词也可以省略，不影响句子意思。例如：

(21)　　她手里拿着一块五尺来（长）的红布，比了比两边的长短，把当中折起，放在窗台上。

特殊格式:

["半" + 量词 +"来"+名词]

量词只能是"个"，名词只能是"小时"、"月"。例如：

(22)　　这半个来月我就一直坐这俩车。

["半"+ 量词 +"来"+ 形容词]

量词是度量单位，在句子中，表示度量的形容词可以省略而不影响句子的意思。例如:

(23)　　他买了很多半斤来（重）的小西瓜。

至于 "十"这个数词 可以使用两个格式但是意义不同。如 "十来斤米"，和"十斤来米"，前者"来"限制"十"，表示比十斤或多或少一二斤，后者"来"限制"十斤"，则表示比"十斤" 或多或少一二两。但我们只能说"十来个月" 而只能说"十个来月"。

概数助词"来"的意义表示，在汉语语法学界里兴起了不一致的看法。关于"来"字所表示的数量活动范围，有三种意见：

第一，"十来个"可以比十个多，也可以比十个少
第二，"十来个"只能比十个少，不能比十个多
第三，"十来个"只能比十个多，不能比十个少

我们这里是认同《实用现代汉语语法》的认定"'来'表示接近前面数词所表示的数量，可能略多也可能略少"，而且"相差不能太远"。比如"十来个"表示八九个到十一二个。又如"十斤来鱼"表示大约九斤八九两十斤一二两。

F 式: [数词+"来"+亿/万+量词+ (名词/形容词)]

F 式中的数词是 10 x X（X 为整数），量词只限制于"元"和"人"。例如:

(24)　　据说，地球上五十来亿人吃饭有三种方式，分别是直接用手取食、借助筷子的和动用刀的。

特殊格式:

["百十"+"来"+量词（动量词除外）+ 名词]

(25)　　今年是一个丰收的一年，一亩地比往年多收百十来斤粮食。

(26)　　每年接待这方面的外国代表团有百十来个。

3. "把" 与数词搭配及其意义

概数助词"把"只出现在两种位置上，即附在量词或数词后面，"把"与量词和数词的关系是一种粘着的后附加关系，形成"量+把"和"数+把"两种格式。

G 式: [量词+ "把"]

"量+把"格式实际上又可以细分为 3 种：

[量词+"把"+ 普通名词]

(27)　　一份饭菜，便宜的块把钱，高的四五元钱。

(28)　　他是个把人带入地狱的魔鬼，他的"圆满"就是把人往死路上推。

[量词 +“把”+ 度量形容词]

(29)　他索性丢掉铁棍，把手伸进粮食里去，粮食只有尺把厚，下面全是土。

(30)　他那一头寸把长的短发，已经花到了顶盖，可是却像铜刷一般。

[量词+“把”+ 时间名词]

(31)　我往往个把月才去看望他一次。

(32)　过了个把钟头，朋友才来电话。

值得注意的是，时间名词“天”、“年”的情况与“钟头”（小时）”、“月”不同，其本身就可以用作量词，直接后附“把”，构成“天把”和“年把”格式。

固定的格式:

[量词 +“把”+ 两 + 量词]后面通常要加上名词

(33)　我们想增加个把两个人，帮我们记记，这样就快些。

“量+把”格式里的量词具有限制性的，而且量词前不能再用系数词。比如，我们可以说“件把衣服”却不能说“一件把衣服”。

H 式: [数词 +“把”]

“数+把”格式实际上又可以细分为 2 种

[数词 +“把”+ 量词]

“数+把”格式后面的量词可以隐含，后面直接用上名词。例如：

(34)　这里有无数灰色的奇峰怪石，犹如万把宝剑直插青天，连绵几万米。

“数+把”格式前面也不能用系数词。在“数+把”格式里“十”、“亿”比较少见，“千、百、万”较常见。例如：

(35)　不多，一个月千把块钱吧。

数词也可以是两个位数词的组合，位数小的位数词在前，位数大的位数词在后，但必须在前面带上“几”。这是“数+把”的特殊用法。例如：

(36)　说实话，买“六合彩”，就图个中奖，要不然我每次都买几十百把张。

[数词 1 +“把” +数词 2 + 名词/形容词]

数词 1 只能是位数词“千、百、万”，数词 2 也是纯粹的位数词，如“十、千、百、万、亿”

当数词 1 为“百”时，数词 2 可以是比数词 1 位数小的“十”，构成“百把十” 格式，但是后面一定要带上量词。例如：

(37)　当时井冈山是王佑和哀文才的天下，他们个有百把十号人几十条步枪。

其他的“数 1+把+数 2”格式如“百把千、百把万、百把亿、千把万、千把亿、万把亿等，整个结构后面可以带上量词及相应的名词或名词性词组，形容词。例如：

(38)　现在干部数量已经很大，可能多几百万到千把万。

(39)　现在外面买至少要百八万哩。

特殊格式:

[数词 +“把”+ 两 + 数]

其里面的“数词”为“十”以外的位数词。例如：

(40)　　现在我又想来式写些“笔记小说”了，每篇千把两千字。

其里面的“两”可用“二”代替。例如：

(41)　　我家离这儿百把二百里。

“把”表示于前面的位数或量数的大概数量。“把”与量词和数词的关系是一种粘着的后附加关系。“数把”的计量取值都是双向的，而“量把”的计量取值则既可以是双向的又可以是单向的。

双向取值：上下延伸：

一般情况下“把”的取值范围总是以默认“一”的数值或量值作为基础上下浮动，浮动的幅度通常不是很大，如果是“数+把”，其数值上下大致在该位数词的 1%-5%之间最多不会超过 10%。例如：

(42)　　大的百把斤，小的也有 70 多斤了。

例中“百把斤”大体就在 95 斤到 105 斤之间，一般最少不会少 90 斤，最多不会多于 110 斤。

如果是“量+把”，其量值上下大致在该量词（主要是是进位）的 1%-5%之间，通常最多不会超多 10%。例如：

(43)　　唯一可知的细节，是最后金绮纹递给了石义海一个尺把长的布包袱。

例中“尺把”大致就在 9 寸 5 分到 1 尺零 5 分之间，最低不会低于 9 寸，最高不会高于 1 尺 1 寸。

如果量词与时间单位名词组合，如“钟头（小时）”、“月”，那么一“分”是“钟头”的 1/60，“天”是“月”的 1/30 或 1/31，其量值的上下浮动就不一定在该时间名词的 1%-10%之间。“一把钟头”一般指 55 分-65 分钟之间。“个把月”指的是 25 天-35 天之间。同样，一些量+名具有可分解，切分的都有这样的理解，如“斤”可以分解为“十两”、“尺”可以分解为 10 寸等等。

单向取值：向上延伸

当“量把”修饰的事物是不可切分、不能分解的时候那么该“量把”就只能围绕着“一+量词”的值向上延伸，如“个把人”“只把鸭子”，“本把书”“个把人”所表达的数量概念只能是“一个或两三个”。“只把鸭子”所表示就是“一或两三只”和“本把书”也是表示“一或两三本”。

二、“多”、“来”、“把”表示概数差异

就格式而言，“多”和“来”基本上，大同小异，都有[数+多/来+量]，[数+量+多/来]和[数+多/来+亿/万+量]三大格式。

不过值得注意的是

在 A 式里面，数词为“十”，量词为动两词例如“趟、次、遍、脚、眼、声、句”等，名词一般不出现，尤其是当量词为名词转化而来的动两次时，下面的句子，“多”不宜出现而要换成“来”：

(44)　　一连打了十多拳还不解恨。（）*

(45)　　敲了十多下还没有人开门。（）*

(46)　　学校的图书馆我每星期去十多趟。（）*

“十来拳”、“十来下”、“十来趟”

“来”在的式里面数词为等于十万或大于十万就不能使用，例如：“三十八万五千**来**本书*”。“多”却可以。“三十八万五千**多**本书”

在使用“多”时量词可以表示温度和计量的“倍”，“来”却不可以，例如：

(47)　　昨天的高度达到四十多度。

(48)　　今天的工作效率提高了二十多倍。

“多”在一定的情况语境下还能省略量词，而“来”却不能。如：

(49)　　你们中文系到底有多少个人？-男男女女有二百多人

至于“把”，从概数助词的内部将“把”字与“多、来”相比，“把子”的位置固定。“多、来”的位置较灵活，且与“把”字有较大的差异。

“把”字不能出现在数量结构后面如不能说“三斤把重/一尺把长”，而“多、来”却只可以出现在数量后面。如“三斤多重/三斤来重”，而不能出现在量词后面，如不能说“斤多重/斤来重”。

“把”字不能出现在系位数词后面，如不能说“二百把斤”，而“多、来”却能出现在系位数词的后面，如“二百多斤/二百来斤”。

“把”字不能出现在数词“十”字的后面，如不能说“十把里”，“多、来”却可以出现在“十”字的后面，如“十多里路/十来里路”，这是因为“十”既是系数词又是位数词的结果。

“把”字不能出现在不定量量词如“批、群、队、班、点、些”，但“多”，和“来”有时候可以。“多、来”有时可以和“亿、兆”连用，而“把”却不能。

就意义而言，“多”一般只能表“多”之义，其模糊度最小，“来”表示或多或少，其模糊度较高而“把”有时表“多”，有时表“少”，其模糊度大。在三者中“多”使用频率跟“来”、“把”相比是很高，“来”、“把”实际上使用较少。“多”一般用于书面语，“来”、“把”多用于口语。北方多用“来”，南方多用“把”。

三、“左右”、“前后”、“上下”与数词搭配及其意义

1.“左右”与数词搭配及其意义

表示概数的“左右”要跟数量词短语，位于数量短语之后，构成“数词+量词+左右”格式“表示与实际数值相去不远，可略多，也可略少”。“数词+量词+左右”格式里，能跟“左右”结合是表时间、数目、年龄的数量短语，分别表示时间、数目、年龄的估量。可见，“左右”的使用范围比较广。例如“一年左右”、“三天左右”、“十五个左右”、“三十岁左右”。

Ⅰ式“数词+量词+左右”格式表示时间

“左右”表示时间的概数时，既可用于时点，也可用于时段。“数词+量词+左右”格式所表示的时间可能比数量短语的时间早一点或者晚一点。时点指时间上的某一点，时段指某一段时间。只能用于表示时间词语之后，不能用在时间名词之后。

(50)　　自藤原氏政权起，经历平氏政权、镰仓幕府、室町幕府、丰臣政权、江户幕府，天皇无权这一凄惨的状况一直持续了一千年左右。

(51)　　这样每半个月左右他们就去梅园新村一次。

(52)　　中国企业库存周转率平均伟 5-45 天，而发达国家只有 7 天左右。

K 式“数词+量词+左右” 格式表示年龄

“左右”能跟表年龄的数量短语结合表示对某年龄的估量。例如：

(53)　　几个单身男子都是二十岁左右的年轻人。

当数值在“十”以上时，在一定的语言环境中，如表示年龄、日期等，前面的量词可以省略。例如：

(54)　　苏小姐领了个三十左右的女孩子出来，介绍道：“这是我表妹唐晓英”。

例中"二十左右" 是指二十岁左右的人。

L 式 "数词+量词+左右" 格式表示数量

当 "左右" 跟表示数目的数量短语结合表示概数, 数词可能是整数, 也可能是零数、分数等。例如:

(55)　　中国目前已经成为世界最大的产鞋国，年产量达到 90 亿双，占世界鞋产量的 50%左右。

(56)　　日本是我国食品、农产品出口第一大市场,占我国食品、农产品出口总额的三分之一左右。

(57)　　照目前的趋势发展,到 9 月底,美国的汽油价格可能在下降 0.5 美元左右。

特别注意的是, “左右”前的数量短语并不要求是一个确定的数目，而可以是个大概的、不明确的数目。请看下面例子:

(58)　　而要想解决这些不便,你只有加入这些网站推行的收费服务行列,少则每年要交两三千元左右的服务费。

(59)　　从产品产量来看，2011 年，大部分轻工产品产量增幅在 10%-20%左右。

上述例子中 "两三千元左右" 是两种概述表示法的结合,所表示的概数义就更加模糊。本人认为是一种强调的表达, 表示"从两千元到三千元" 一段中某一概数。“10%-20%左右” 表示以 10%和 20%为上下一段中的某一概数。

可见，跟“左右”结合表示概数的数量短语相当丰富,而且数词的使用比较灵活,可以是某一整数或分数或零数,还可以是表示不确定的数目。“左右”跟表示不确定数目的数量短语结合表示概数时, 原数目已经模糊不清,那么 “数词+量词+左右” 结构表示的数目也更模糊了。

2.“上下” 与数词搭配及其意义

“数词+量词+上下”的格式表示概数词时，其意义和用法基本跟“左右”一样，但“数词+量词+上下”的适用范围较窄，多跟表年龄的数词或数词短语结合，也可跟表数量或时间的数量结合，但少见。

M 式 “数词+量词+上下” 表示年龄

表示年龄时, “上下” 一般适用于成年人、如 “二十(岁)上下”、“七十(岁)上下”、“十岁上下”, 一般不说 “五岁上下”。例如:

(60)　　不过,以他们比较另一些四十岁上下的车夫, 他们还似乎没有苦到了家。

(61)　　后面那一座位上坐着聂传床，一个二十上下的男孩子。

(62)　　因为假期，学生都没有来，校中只有一位六十岁上下的校长苟理夫人和女教员玛丽女士。

N 式“数量短语+上下”表示数量

(63)　　但在黄昏里看来如一种奇迹的，却是两岸高处去水已三十丈上下的吊脚楼。

(64)　　右阶左手一两丈远的地方，有一片长竹林，竹林深处，有一两户人家，在二百四十五坎上下的时候，常常隐隐约约地看见的，谈话的声音就从那竹林里出来。

O 式 “数词+量词+上下” 表示时间

(65)　　不用吃泄药，只须在饭前，喝点开水，去坐半小时上下的洋车，其效如神。

3．“前后” 与数词搭配及其意义

“数词+量词+前后” 表示概数时，只用于表示时间的概数，意思跟 “左右” 基本相同，但 “前后” 只能跟表时点的数词或数词短语结合，不能跟表时段的数词或数词短语结合。“数词+量词+前后” 格式中的数量短语一般为表示时间的名词，如可以说 “十一前后”、“春节前后”、“天亮前后”、“停战前后”，但不能说 “三天前后”。

“数词+量词+前后” 格式表示时间的数量短语一般可分为两小类；表具体时间的量值词语和表事件时间的量值词语。

P 式“数词+量词+前后” 格式表具体时间的量值词语

例如:

(66)　　我正在帮助作家协会等备那将在今年十一月前后召开的全国文学创作者会议。

(67)　　1997 年 12 月前后，由于携带的动力燃料将全部耗尽，“伽利略” 号将坠落到木星大气层被烧毁。

(68)　　春节前后，他们组织了较大规模的农村群众文化活动。

(69)　　夜间十点前后，必须去睡。

Q 式“数词+量词+前后” 格式表事件时间的量值词语

例如：

(70)　　他很希望他母亲能告诉他贾汉卿牺牲前后的真实情况。

(71)　　就在他担任校长前后，她闯进了他平静的生活。

关于时点、时段这两个术语，人们有不同的看法。我们认为时点是时间的定位概念，时段是时间的时距牵涉到时间的量值或时间的多少，即时量。时点有典型和非典型之分。典型时点所反映的时量往往近乎于零。像例如中的 “牺牲”、“担任校长” 虽都表示事件，但每个事件发生的时间都是瞬间的、具体可感的。把这个时量为零的时点确定下来，人们可以更加明确 “数词+量词+前后” 所体现的时段的估量范围。有些时点的时量看起来很大，但这个时量是脱离语境的绝对时量，当这类时点处在表时间序列变化的语境中，只起定位作用时，其时量仍近乎于零，只不过此时的时量为相对时量。例中的 “1997 年 12 月”、“年”、“月”、“点” 的绝对时量虽然有大小之分，但它们在时间轴上只起标识点的作用，所以它们的相对时量都趋于零。

四、“左右”、“前后”、 “上下” 的表示概数的意义及其差异

“左右”、“前后”、 “上下” 之间的差异主要表现在使用范围和所表示的意义，我们将之总结为下表：

概数助词	左右	前后	上下
位于数量短语后面	✓	✓	✓
表年龄的一个估量段	✓ 适用于各种年龄	X	✓ 只适用于成年人
表数量的一个估量段	✓ 前面的数量短语可以是确数，也可以是不确定、大概的数目	X	○ 前面的数量短语必须是个确数
表示时间的一个估量段	✓ 可结合表时间和时段两种	✓ 只能结合表时点	○
适用范围	最广	最低	较窄
所表示的概数意义	表示与某一数值相去不远，略多或略少	某一时间的稍早或稍晚的某一时段	表示与某一数值相去不远，略多或略少

✓ ：可能

○ ：可能但稀少

X ：不可能

五、 偏误分析及解决措施

1．调查结果

河内大学学生汉语偏误的比率

	多	来	把	左右	前后	上下
共	220	88	132	660	220	200
答对	136	38	40	412	89	58
占	**61.8%**	**43.2%**	**30.3%**	**62.4%**	**40.5%**	**29%**

经过将 50 名河内大学的学生进行考察的调查，我们得到上面的总结表。

关于汉语概数表达的概念，大部分生都觉得没有把握。他们几乎只被介绍于“几”、“多”、“大约”、“大概”、“左右”、“超过”等一些词义明显的概数词。所以当他们做考察表的时候总觉得很陌生即模糊。另一部分，他们知道“多”、“来”、“把”、“左右”、“前后”、“上下”是充当概数词的位置但对于用法与表达意义却不大了解。

2.偏误类型

2.1 错位

对于“多”的用法，学生们有一定的了解，而答错的原因是在于“多”的错位，不知道什么时候站在量词前面，什么时候站在量词后面。例如：

（72）*她买了六多斤牛肉。（*）　　=> 她买了六斤多牛肉。（V）*

上面的句子是错的，当数词是 0 结尾或“半”时，“多”才会出现在量词前面而数词是以 1、2……、9 结尾时“多”应该放在数词前面。

遇到 [“半”+ 量词] 的格式不知道该把“多”放在哪个位置。例如：

(73)他买了很多半多斤的黄瓜。(*)
(74)他买了很多多半斤的黄瓜。(*)

其实在这个是特殊格式，“多”也放在量词后面。纠正例子:
(75)他买了很多半斤多的黄瓜。(V)
当表达数目是 Xx10 万、Xx10 亿（X 为整数）时，“多”要放在“亿”、“万”前面。
(76)这次投资的失败使公司损失了三百亿多越南盾。(*)
正确的句子：
(77)这次投资的失败使公司损失了三百多亿越南盾。(V)

母语的负迁移几乎是影响第一语言学习者学习过程的最大因素。

2.2 误用

对于“来”、“把”的用法，学生们非常模糊，“来”“把”经常混用。实际上，这两个概数助词的运用都被忽略。

最常见的错误就是把“把”放在系位数后面
(78) 他手里只有一块把钱。（）=>他手里只有块把钱。或 他手里只有一块来钱。*

“把”不能在系位数后面，“来”却可以。
误解有“百来万”这种说法。其实只有“百把万”这种说法或“百十来+量”这种格式。
(79)他向我开口借百来万钱。（） => 他向我开口借百把万钱。（V）*

对于“左右”、“上下”，学生们也有类似的错误。“数词+量词+左右”格式适用于各种年龄而“数词+量词+上下”格式只适用于成年人所以要看年龄是多少才可以决定可不可以用：

(80)今年那个小孩 5 岁上下了。(*) => 今年那个小孩 5 岁左右了。(V)
(81)他大概 7 岁上下吧。(*) =>他大概 7 岁左右吧。(V)
“左右” 可结合表时间和时段两种而“前后” 只能结合表时点：
(82)我待在这两天前后。(*) =>我待在这两天左右。(V)

2.3 遗漏

在一个句子中即可以选“前后”又可以选“左右”或即可以选“上下”又可以选“左右”，学生们大部分只能选对一个答案，例如：

（83）那棵树高 5 米左右/上下。(V)
（84）明天我要 10 公斤苹果左右/上下。(V)

（85） 10 点左右/上下回来接我哦。(V)
（86） 你的女儿 20 岁左右/上下了，对吧？(V)
（87） 你 8 点钟左右/前后去找他吗？(V)

2.4 误加

（88） 中秋左右/前后，这条路最热闹。(*)=>中秋前后，这条路最热闹。(V)

造成这些偏误可能还在于教材的编写不完善，在课堂上学生不经常锻炼运用概数词和学习者的交际策略不当等原因。

3.解决措施

1. 将汉语概数表达法全面地介绍给学生们，让他们有一定的掌握。

2. 在课堂上，尤其是口语课上，老师应该多让学生们锻炼运用汉语概数的表达。

3. 学生要主动为自己补充关于概数表达所缺乏的知识，并且在上课的时候配合老师，把老师所教导的记载与练习。

4. 进行越南语对比教学，利用汉语和越南语概数表示法的异同进行教学。

5. 5. 完善教材的编写。

汉语概数表达是一种非常有趣的题材。其范围既广泛又模糊，一个概数词可有不同的跟数词搭配的格式，表示不同的概数意义。上述，笔者选择进行深入的研究“多”、“来”、“把”和“左右”、“前后”、“上下”六个概数词希望本文对于读者的学习有所帮助。

参考文献

1. 陈哲 《现代汉语概数表达方式及其对外汉语教学研究》，福建师范大学硕士学位论文，2012 年。

2. 郭春艳《概数助词 “多”、“来”、“把” 的对外汉语教学》，华中师范大学硕士学位论文，2014 年。

3. 郭攀 《论概数义的表示形式》，华中师范大学硕士学位论文，郧阳师范高等专科学学校学报，2001 年。

4. 李林欣《汉语的概数研究》，四川师范大学硕士学位论文，2010 年。

5. 刘美娜《概数助词“多/来/把”和“前后/左右/上下”的偏误分析》，吉林大学硕士学位论文，2013 年。

6. 吕叔湘《汉语语法分析问题》，商务印书馆，1979 年。

7. 吕叔湘主编 《现代汉语八百词》，商务印书馆，2002 年。

8. 阮琼庄《现代汉语概数表示法研究（与越南语相对应的表达形式对比）》，河内国家大学硕士学位论文，2007 年。

9. 谢亚红 《现代汉语“前后”“左右”“上下”的语义和用法研究》，2012。

10. 宣恒大《现代汉语中概数的表示法》，合肥师范大学文学学院硕士学位论文，2013 年。

11. 赵丹《“上下”、“左右”、“前后”表概数比较》，扬州大学文学院硕士学位论文，2013 年。

12. 张豫峰 《“X+前后/左右/上下的分析”》语言教学与研究 2004 年第三期。

13. Trịnh Thị Vĩnh Hạnh, Ngô Trường An “Sự khác nhau của lượng từ tiếng Hán và loại từ tiếng Việt khi kết hợp với số từ”， Tạp chí khoa học ngoại ngữ, 2011 年。

14. 郑氏心 《越南汉语概数习得偏误分析》， 吉林大学硕士学位论文，2014 年。

浅谈初级汉语阅读中的部首使用情况

SVTH：Nguyễn Thị Hà Vy，Phạm Thị Duyên - Lớp 2T14

GVHD：TS. Nguyễn Thị Thanh Thúy

前言

汉字是一种非常优美和充满魅力的文字，也是世界上最古老的文字。相对于世界上普遍使用的拼音文字，汉字就像一幅幅的图画一样，对学习者来说，其难认、难学、难写，这给我们学习汉语增加了很多困难。

众所周知，汉字是方块字，是由各种部件组合而成的；形声字是汉字中数量最多的字，而且它是汉字发展的主流。在甲骨文中它占了 28%，到了金文它就占到了 80%，在现在常用汉字中，它占到了 90%。[1]所谓形声字就是由形旁家声旁组成的字。形声又叫做义符，表示这个字的意义；声旁又叫声符，是表示这个字的读音因此，学好汉字是完全有可能的。因为大多数汉字都可以按照几种有限的造字方法去分析，有很强的规律性。如果我们掌握了这些规律，对我们认识和理解汉字会有很大的帮助。

学习外语时，阅读技能是四个重要的技能之一。跟其他的技能一样，学习者要找到最合适的方法。在学习过程中，尤其是初级阶段，利用汉字是象形字，以部首的意义来猜词是一个最有效果的学习方法之一，其不仅有助于记住部首而且还解决新生词的障碍，从而容易掌握整句的意思。实际上，一开始老师们都给初级学生们介绍汉字的结构、各部首的位置和意思。可是，通过调查发现，仅有 21%的一年级学生和 40%的二年级学生常把汉语部首的意义应用在猜词方面。而有 85%的一年级学生遇到生词就马上查词典，还有 31%的二年级学生也选择此方法。不过，有 80%的二年级学生认为，应用部首来猜词可以帮助他们解决生词的障碍，而且可以让他们记住汉字的写法。这样可以说明，在初级阅读阶段中，学习、掌握汉语的部首非常重要的。我们希望通过调查老师们可以了解学生学习阅读的情况、学生学习阅读中的难点从而找到一些最好的学习方法，提高学习效率。

第一节：提出问题

1.1 选择题目

阅读是现代人认识、了解社会最基本、最普通的方法，是获取信息最重要的手段。所以，在掌握一种语言所必须具备的听、说、读、写四项语言技能中，读占有相当重要的地位。在阅读汉语时，通过视觉输入一个一个汉字，因此，要阅读，首先要识字，要在大脑中储存一定量的汉字。但这还不够，因为，汉语中能够独立运用的最小的有意义的单位是词，所以，阅读时还需要进行词识别。在词的识别的基础上，在按照词语的组合规律和语法规则识别、理解句子，进而理解语段和篇章。

汉字是方块字，是由各种部件组合而成的。形声字是汉字中数量最多的字，而且它是汉字发展的主流。在甲骨文中它占了 28%，到了金文它就占到了 80%，在现在常用汉字中，它占到了 90%。[2]所谓形声字就是由形旁家声旁组成的字。形声又叫做义符，表示这个字的意义；声旁又叫声符，是表示这个字的读音。尽管目前，汉字经过几千年的发展，有些形声和声旁都变得不太准确了，但它仍然可以帮助我们学习和掌握汉字，提高

[1]周小兵张世涛.中级汉语阅读教程.北京大学出版社

[2]周小兵张世涛.中级汉语阅读教程.北京大学出版社

阅读水平。

对于初级汉语阶段的学生来说，尤其是使用的拼音文字的越南人来说，汉字就像一幅幅图画一样。因此，具有难认、难学、难写的特点，初级汉语阅读课的生词成为他们阅读最大的障碍。尽管，在学习过程，老师们已经给我们介绍汉字的结构、部首的意思以及其应用等，但在阅读过程，遇到生词有多少个学生应用得上汉字的部首来猜词，其效果如何？其是一个值得研究的问题。

1.2 研究的成果

目前，对阅读课的科学研究数量非常多，研究汉字的部首并不少。在教学过程中，老师们一定会给学生们补充上有关部首的意义和用法。但是从学生的角度来研究汉字部首的应用效率的确是很少。因此，我们认为这个研究成果将成为老师们对学生掌握汉语部首的新认识，从此向我们提出更多的有效学习阅读方法。

1.3 研究方式

本研究主要用定性法即参考跟应用部首来学习汉字的文章，文翰，论文，科学论文……以及定量法即通过调查问卷来考察汉语初级阅读阶段的学生在部首的应用上的情况，问题以及愿望。

1.4 研究对象：河内大学中文系初级阶段的学生。

1.5 描写调查

目前河内大学中文系汉语初级阅读阶段使用汉语阅读教程一、二册教程，由彭志平编著，北京语言大学出版社出版的。

我们已经发 150 调查问卷，包括：100 个是第一年级的，50 个第二年级。回收率 100%。本研究以二年级的 50 个学生作为对照的对象，从一些既有学习比较长，又有学习经验的二年级学生看看他们对汉字部首的应用和看法。从此对汉字部首的应用提出建议。

调查问卷包括两个部分。第一部分就是调查问题。其包括 3 个内容：第一内容：了解学习者了解部首的情况（其中包括部件的意义，位置）；第二内容：阅读的障碍和汉字部首的应用；第三内容：提高阅读的愿望。第二个部分就是应用作业。我们提出几种作业，从容易到难，目的是考察学习者在阅读过程对部首的运用的效果以及作为调查问题中的对照。从此，提出最合适的学习方法，帮助学生们能应用部首来学习，特别是学习阅读技能。

第二节：汉字的简介

2.1 汉字的发展历程

汉字是世界上最古老的文字之一。它已经历了几千年，一直处在不断变化之中。最早的汉字刻在动物骨头上，叫做“甲骨文”。后来中国人用甲骨文表示时，字型和实物的样子，这样的字就是“象形字”。在甲骨文里，还有一种字叫“会意字”。在距今 3000 千多年以前，中国就已经进入了青铜器时代。因为古代管“铜”叫做“金”，所以刻铸在青铜器上的文字叫“金文”。后来到了春秋战国时代，各个效果各自为政，文字也不统一。秦始皇统一了中国后也统一文字，这就叫”小篆“。后来出现了”隶书“。隶书比以前的文字简单得多。以后，人们为了加快书写的速度就形成”草书“，那个时候就是汉朝。因为在使用隶书时遇到一些障碍，所以人们又在隶书的基础上创造”楷书“。书写楷书要求字端正，对从事文字工作的人来说是比较麻烦。所以有人用草书的笔法写楷书，这样就生产了”行书“。行书也是今天我们写信、写文章时常用的字。

2.2 汉字的结构

汉字是形、音、义的结合体。从开体看，汉字可以分为两类，一类是独体字，一类是合体字。

独体字就是只有一个组成部分的字，例如：“人、木、马、口、日、月”等。合体字则是两个或者两个以上组成部分的字，例如：“国、薇、缘、香、江”等。大部分合体字都属于形声字，据统计，在现代汉字中形声字占到了 90%。

形声字由两个部分组成的字，一部分表示字的意义，叫形旁（也叫义符）例如“火“、“灬”就表示和火有关系，“心“、“忄”就表示和心理活动有关；另一个部分表示字的读音，叫声旁（也叫音符）例如“刚”、“钢”、“纲”这几个字中的“冈”就是声音。

形声字的形旁和声旁结合的方式多种多样的：有的形旁在左，声旁在右；有的形旁在右，声旁在左；有的形旁在上，声旁在下；有的形旁在下，声旁在上；有的形旁在外，声旁在内，或者有的形旁在内，声旁在外。

因此，汉字的结构是有很强的规律性。如果我们掌握了这些规律，对我们认识和理解汉字会有很大的帮助。

2.3 部首的意义

我们都知道汉字是象形字，特别是合体字:由两个或两个以上的部分组成的。这样说就是每个部分都会有自己的意思。汉语里面总共有 214 个部首，每个部首都有一定的意思。但是现代汉语我们只经常使用 70 到 80 部首，在中级阶段经常使用的部首只有 40 左右。下面我们把常用的 40 个部首的意义陈列出来，以便学习者根据其意义来猜词。

	部首名称	表示跟什么东西、事物有关	例如		部首名称	表示跟什么东西、事物有关	例如
1	氵	水	江,河,汗	21	饣	饮食	饼,饿,饥
2	讠	语言	语,说,话	22	贝	金钱,财产	费,贵,贫
3	木	树木	林,柏,松	23	扌	手	提,拉,扔
4	月	身体器官	背,肚,腿	24	心	心理活动	想,急,恨
5	灬	火	烤,炒,烧	25	刂	刀	利,割,刮
6	疒	疾病,伤痛	癌,症,疯	26	艹	草,植物	花,菜,茶
7	口	嘴	喝,叫,吸	27	巾	纺织品	帜,帽,帕
8	山	山	岭,岗,峰	28	犭	动物	狗,狼,猫
9	礻	祭祀,神	祭,祈,神	29	车	车,转动等	辆,轮,轴
10	衤	衣物,纺织品	衫,裤,袖	30	目	眼睛	眼,睛,瞪
11	钅	金属	铁,铅,铜	31	舟	船	船,舰,艇
12	雨	天气现象	雷,雾,霜	32	鱼	鱼	鲤,鲶,鲶

13	竹	竹	蓝,筷,框	33	虫	虫类动物	蛇,蚊,蝇
14	土	土壤,土地	尘,地,基	34	纟	纺织品,丝绸	纱,线,缕
15	气	气体	氧,氢,氖	35	女	女性及女性的某些特点	姐,嫁,娇
16	皿	盛东西的器皿	盘,盆,盒	36	禾	禾苗、农作物	稻,稈,穗
17	走	行走	超,赶,越	37	辶	行进,移动等	逃,过,逛
18	石	石头及类似物质	砂,碑,磨	38	田	田地	亩,甸,毗
19	宀	房屋	宁,家,宿	39	广	房屋	床,店,应
20	日	太阳	时,照,明	40	足	脚	跑,踢,跳

2.4 部首的位置

2.4.1 位于字的左边

氵:流、没、法、汽　　女: 妈、妹、姐、好　　忄: 感、想、懂、总

另外: 石、食、米、辶、禾、犭、火、子、冫、巾、言、口、土、亻、手、木。

2.4.2 位于字的右边

刂: 利、刚、到、刘　　力: 功、动、勤、助　　攵: 收、改、放、教

2.4.3 位于字的上边

艹: 花、英、萍、菜　　宀: 完、定、家、宿

竹: 笔、第、答、简　　另外: 立、小、疒

2.4.4 位于字的下边

心: 总、恩、怎、意

皿: 盘、盆、盒、盖

火: 点、热、熟、煮

另外: 手、土、力、木、女、木、巾、子、目。

2.5 小结：

在阅读过程，生词是学习者学习最大的障碍，但如果掌握汉字部首的结构、位置和部首的意义有助于掌握部首的深层意义以及减轻或跳跃过生词关的障碍，从此更容易地理解句子的意思。其将激发学习者阅读的动力。

第三节：汉语初级阅读阶段的部首使用情况-以河内大学中文系一年级的学生为研究对象

3.1 汉语初级阅读阶段中的部首使用情况

为了了解学习者在此阶段要掌握若干部首以及其应用的情况。本研究已经从汉语阅读教程中总结并提出常用的部首、出现的频率和呈现在哪些汉字。

表 1：第一年级在初级阅读阶段中常用的部首

	部首名称	出现频率	呈现在个汉字中的频率
1	口	1153	说（65）、常（45）、照（43）
2	人(亻)	872	们（117）、是（95）、他（87）
3	土	408	在（86）、去（73）、地（30）
4	女	354	好(144)、她（34）、要（30）
5	木	338	样（45）、来（34）、想（27）
6	子	321	好（144）、学（100）、字（50）
7	曰	319	是（224）、得（20）
8	辶	338	这（105）、还（59）
9	月	310	有（128）、朋(32)
10	水-氵	307	汉（47）、法（28）、没(26)
11	言	280	说（65）、谢（45）、语（34）
12	宀	254	家（60）、它（26）
13	心 (忄)	248	意(42)、想（39）、怎（22）
14	白	212	的（204）
15	刀	208	分（44）、（照（35）、到（27）
16	口	199	国（89）、园（28）
17	大	184	大（48）、太（46）
18	门	167	们（117）
19	日	164	时（27）、都（25）、照（22）
20	小	154	你（72）、常（32）、示（21）
21	火	147	照（43）
22	力	154	边（20）
23	文	128	这（105）
24	目	123	想（59）、看（41）
25	马	122	好（64）、吗（31）
26	艹	122	花（35）
27	禾	112	种（36）、和（33）
28	彳	100	很（54）、得（20）

29	工	94	功（15）、红（11）
30	巾	84	常（32）、师(24)
31	亠	84	意(24)、交（15）
32	竹	79	等（23）
33	纟	78	给（13）、红（11）
34	手	77	打（15）

据统计，在汉语阅读教程第一、二册中，出现了 80 个部首，其中有 34 个部首（表 1）是出现的频率最多的部首。这样，在学习初级阅读阶段中，学习者要掌握 80 部首的意义，要彻底使用 40 左右的部首。此外，在调查问卷中，调查结果表明有 100%的被调查者都知道个部首的名称和意义。其说明，学习者已经掌握了汉字的特性并知道可以以部首的意义作为猜词的技能。但是，在作业考察部分中，答对的结果并不乐观。只有 17%的一年级和 40%的二年级的学生们会应用部首来猜词，猜意。

3.2 汉语部首的实际使用情况

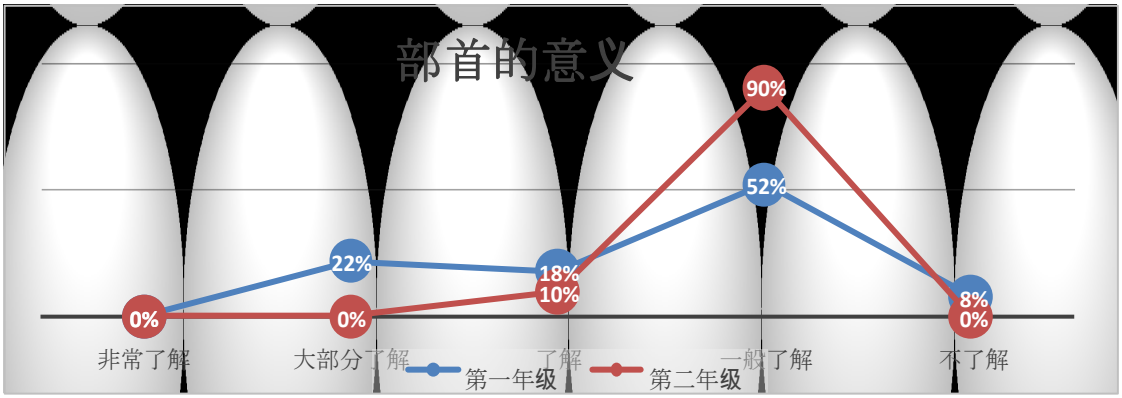

图 1：掌握汉字部首的意义情况

图 1 表明，大部分学生们只能一般地了解部首意义而没有人非常了解。这就是说明学习部首还没到位。学生们只一般地了解部首的意义，就是只知道表面上的而不理解其深层，如部首“氵”就是跟“水”有关的，但应用在找出接近的词语的作业时就不能。这样将成为阅读理解的障碍。

表 2：了解汉字部首的位置

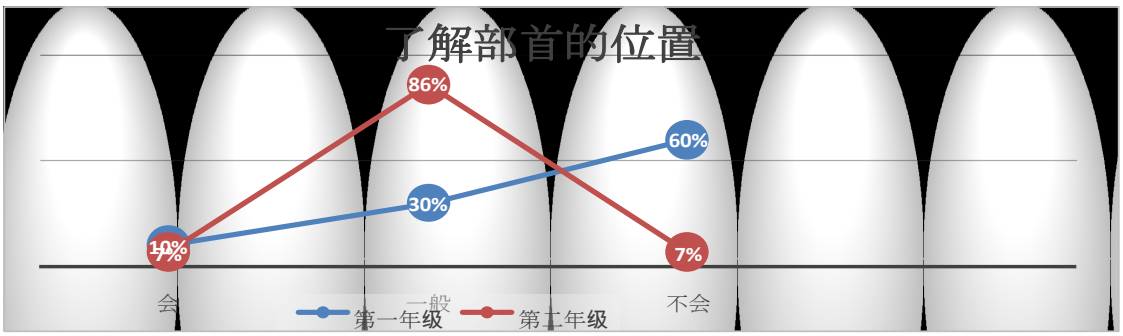

表 2 表明，有 30% 一年级的学生和 86%第二年级的学生一般地了解部首的位置。有

60%的一年级学生不了解汉字部首的位置，只有 10%的二年级的学生不了解。可以说，了解部首的位置，将有助于辨别接近的部首。汉语中有一些容易认错的部首，比如：日和曰，人、入和八，土和士，口和口。认错部首，导致猜错字的意义。

因此，从调查的结果发现，因为刚开始学习，所以一年级的学生还没清楚的分别接近的部首，这样影响到他们的理解能力。而二年级的学生，因为学习的时间内较长，积累一定的经验，因此很清楚的辨别接近的部首以及其位置。因此，部首位置的定位以及辨别接近部首的训练是一个值得注意的问题。

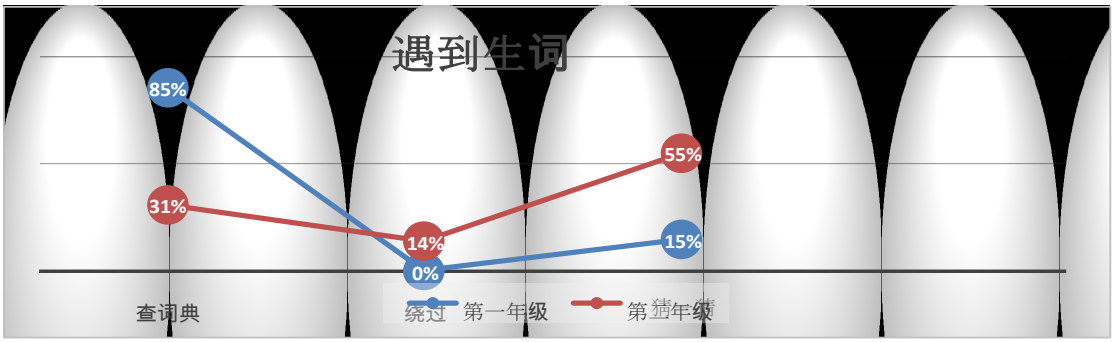

表 3：在阅读过程如何处理生词

调查结果表明，对于一年级的学生来说，有 85%的学生马上查词典，15%的猜词，没有一个绕过生词。而对于二年级的学生来说，有 31%的学生马上查词典，14% 的绕过生词，有 55% 的运用部首来猜词。可以发现，对于刚开始学习的学生来说，查词典是他们的第一个方法，他们还没有真正地理解阅读技能的和运用汉字的形声字-部首来猜词，这是一个需要多培养的问题。反过来，对于二年级的学生来说，学习时间长，已经知道如何解决此问题，不过还有 31%的学生选择查词典，这也需要看看他们的学习情况。可见，学习阅读过程，我们不一定要理解到底这个词是什么意思，有时候只要判断接近词的意思就行了。所以，遇到生词时，查词典并非是合适的方法。再说，马上查词典也减少学生们记字的能力。遇到生词时，应该猜一猜这个词是什么意思。我们可以不要正确地查出这个词的意思，只要找到接近意义就行了。因为汉字的特点就是形字，所以应该应用这个方法。但是，即使 55%第二年级的学生已经猜词，但是做练习时，效果不高，只有 2%二年级的学生得到 10 份，19%得到 8 份。这就是说要增加猜词的作业，从此提高猜词、理解句子的效果。

表 4:阅读过程的部首应用

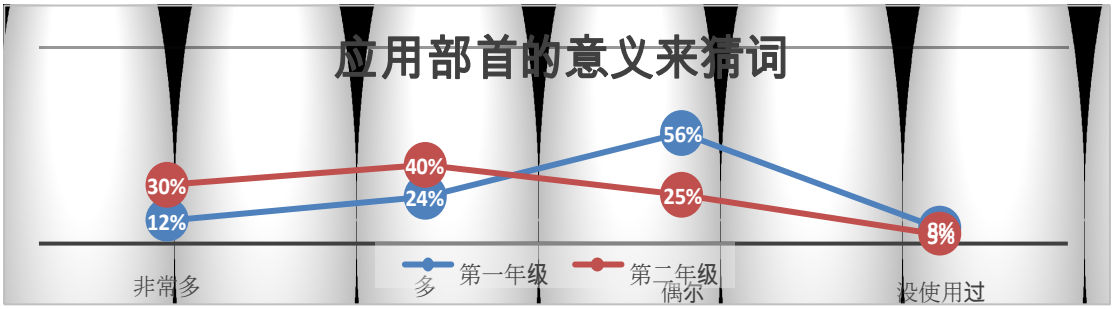

从表 4 发现，对于一年级的学生来说，只有 5%的学生常常运用部首来猜词，21%的运用的比例多，70%的偶尔使用，4%的没有用过。而二年级的学生，使用的比例非常多

和多的分别占 30%和 40%，偶尔使用的 25%，5%的是没有用过。这个情况也容易理解。因为不掌握部首的意义，位置所以遇到生词时如果要猜词也不知道怎么猜。学习阅读过程中，如果一直查词典或绕过生词，那么既浪费时间，又不能理解句子和理解作者的思想。所以，阅读过程，运用部首来猜词是掌握词、句子的意思的最根本的方法.

表 5：对部首应用的看法

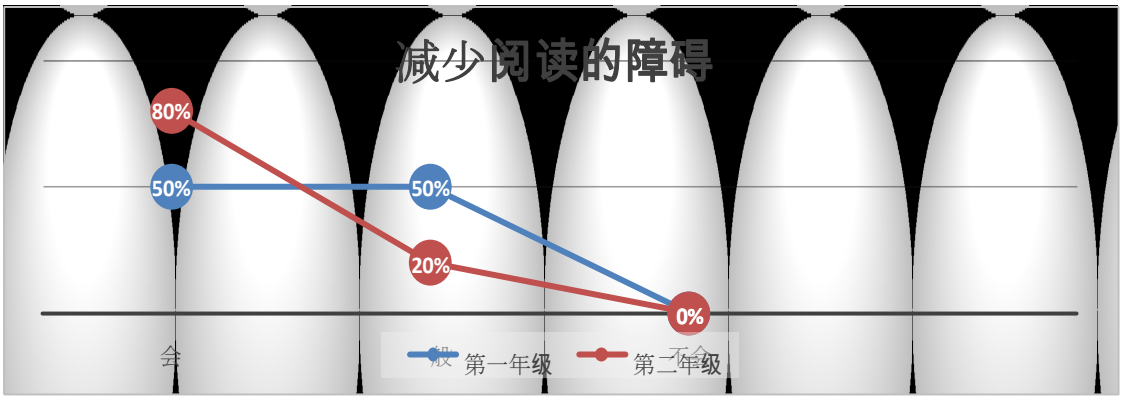

表 5 表明，有 80%的二年级学生认为，应用部首来猜词可以帮助他们解决生词的障碍，而且可以让他们记住汉字的写法。有 20%的认为是一般地。而一年级的学生 50%的认为，部首的意义可以帮助他们掌握词的意义，而且有助于记住汉字的写法。

3.3 小结

调查的主要对象就是初级阶段的学生（第一年级）。但是以二年级的学生作为对照。调查指出：第二年级的学生已经学过而且还有整一年学习积累、应用了，可是通过调查结果表明其应用的结果没那么乐观。所以在初级阶段要让他们懂得汉字部首的重要性，从而激发他们对汉语部首的探索、应用，提高阅读的能力。

第四节：提高学习汉语部首的效果

提高阅读技能的能力有多种方法，但从猜词的角度来看，汉字的部首对此起很大的作用。如何掌握部首的深层意义并能够在阅读过程运用上，这不仅要学习者本人加倍努力，而且还需要老师提供更多的学习方法，让我们可以掌握好部首的使用。本研究给大家总结一下老师课堂上的教学法，其有利于学习者找出对自己学习符合的方法，提高学习阅读的能力。

4.1 图画助记法

通过图画理解象形字的构成。例如：

在白纸上画一个弯月，再在旁边写出“月”字：

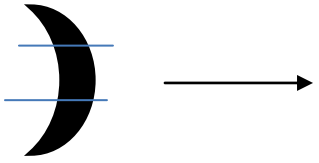

月

简单画出一座山的轮廓，再“演化”成“山”字:

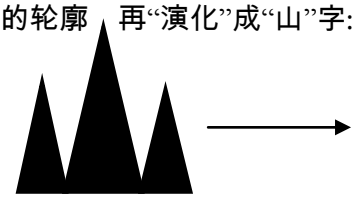

山

画一条小溪，再写出汉字“水”：

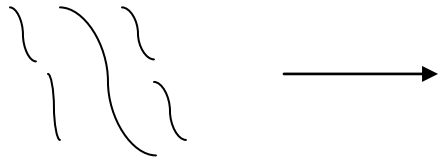

4.2 字源分析法

此法帮助学生学会意字和形声字。例如：

休——“亻”表示人，“木“指树，合在一起表示一个人靠着树木休息。

明——”日“”月“分别代表太阳和月亮，日月在一起表示明亮。

林——双”木“在一起表示树木多，而森——三个”木“表示树木众多。

“妈”中的“女”是形旁，表示妈妈是女的（古字写作“”，是一个双手交叉、跪坐着的女子）；“马”是声旁，说明“妈”的读音与“马”相近

“辆”字中的“车”是形旁（古字写作“”，是一种交通运输工具；“两”是声旁，“辆“的读音与”两“相近。

4.3 卡片闪现法

将学过的汉字写在卡片上，开始时可以是单字、双音节词、逐渐过渡到多音节词或短语。学习时，学生可以写下卡片，然后自己读出卡片上的汉字并能写出来。初期速度可以稍慢，以后逐渐加快。例如：

你好妈我们忙很吗

你好很好你们我们妈妈忙吗很忙

你好吗我很忙妈妈忙吗我妈妈很忙

这种方法可以用来复习已经学过的汉字，训练自己眼停时的视幅。它不仅可以帮助学生提高识记汉字、赐予的能力、同时对提高学生的阅读速度也大有帮助。而且很方便，去哪儿，什么时候都可以使用。

4.4 部件组合及分解法

我们写下几个不见，然后组合成汉字。例如：

给出‘’忄、扌、日 、女、亻、艹、纟、讠、辶、俞、巴、月、未、尔、两、也、果、人、力、丁、早、化、且“等部件，然后用这些部件写出汉字”愉、把、打、明、她、妹、姐、俩、他、课、认、订、草、花、组、边“等。

还可以写下合体字，然后进行分解。例如：

语（讠/五/口）过（辶/寸）漂（氵/西/二/小）

这种方法应在学过一定量的汉字后使用，可以帮助学生进一步了解部件与汉字间的关系，从而更好地记忆汉字。

4.5 笔画加减法

在学过一批字形相似的汉字后，为了减少学生写错、认错汉字的情况发生，要帮助他们辨别笔画数、辨析笔画的细微差别。可以先写一组汉字，让他们给这些汉字加上一笔，使其变成另一个字。例如:

大太加一笔天夫

白百加一笔自

干牛加一笔王

还可以给一些汉字减去一笔，变成不同的汉字。例如：

~~于二减一笔丁~~

~~兵乒减一笔乓~~

~~匀习减一笔勺~~

4.4.6 猜字谜游戏法

这就是一种简单而有效果的游戏。学生可以跟朋友一起玩，就是边学边玩。首先要掌握猜字谜的方法，然后可以找一些简单，易猜的字谜，比赛谁猜得快，猜得准。一般可以在上课前几分钟或去玩时，休息时……这个方法可以帮助学生加深学习汉字的兴趣，帮助记忆。例如：

“山上还有山”，猜“出”；

“大口装小口”，猜“回”；

“鸡又走了”，猜“鸟”。

上述几种方法都是有效的。综合运用这些方法可以培养学生学习汉字的兴趣，帮助学习者建立汉字形音义的整体概念。这样做，既能达到举一反三的识记效果，扩大学习者的识字量，又能为以后培养学生的测字义、词义的能力奠定基础。

参考文献：

1. 彭志平。汉语阅读教程一、二册。北京语言大学出版社

2. 周小兵、张世涛著。初级汉语阅读教程。北京大学出版社。

附录

1.调查问卷

第一部分：调查问题

1. 在阅读过程，如果遇到生词，你会怎么掌握这个词的意思？

A． 查词典 B. 绕过 C. 猜一猜

2. 你了解部首的意思吗？

A． 非常了解 B.大部分了解 C.了解 D.一般了解 E. 不了解

3. 你了解各部首的位置吗？

A． 会 B.一般 C.不会

4. 在阅读过程，你经常应用部首的意义来猜词吗？

A.非常多 B.多 C.偶尔 D.没使用过

5. 你认为在阅读过程应用上汉字的部首将减少阅读的障碍吗？

A.会 B.一般 C.不会

6. 在阅读过程，你的最大障碍是什么？

第二部分：作业

第一年级：

一、 看句子，猜黑体字词语的意思：

1. 我们在**海滨**大道散步。----------

2. 他的照片周围放着**松树**。----------

3. 小孩子大叫：“**狼**来了！”----------

4. 他擦了擦脸上的**汗**。----------

5. 小孩子在看**蚂蚁**搬家。----------

6. 奶奶很**唠叨**。----------

7. 我去商店卖**袜子**。----------

8. 这个汤有点儿**烫**。----------

9. 福建的**馄饨**很有名。----------

10.北京人喜欢冬天吃**涮**羊肉。----------

二．阅读

姐夫对我说，“好吧，我们明天包饺子。”荷西虽然听不懂中文，可是“饺子”这两个字他是知道的，离开姐夫家以后，他说：“怎么又要吃饺子，我吃过三次了。”

荷西这一生，除了太太做的中国菜以外，只去中国家庭吃过三次晚饭：一次是在王家吃饺子；一次在林家，也吃饺子；那次到姐夫家去，又是吃饺子。

我听了荷西的话，就对他说：“饺子是一种特别的北方食物，做起来不方便。在国外，为了表示对客人的热情，才愿意做这种麻烦的东西。他们对我们吃饺子，我们要感激才对。”

根据文章选择正确答案

1. 荷西说：“怎么又要吃饺子，我吃过三次了。”是什么意思？

A.“我”为什么要吃三次饺子？“我”不明白

B.“我”已经吃过三次饺子，“我”还想吃

C. “我”知道怎么吃饺子，因为，“我”吃过三次了

D.“我”已经吃过三次饺子，“我”不想吃了

2. 跟“感激”意思接近的是：

A.感到　　B.激动　　C.感谢　　D. 感想

第二年：

一，请选择下面这段话说的是哪个词

1.把东西放在有水的锅里烧

A.洗　　B.煮　　C.拌　　D.画

2.人从肩膀到手以上的部分。

A.胳膊　B.把手 C.打手 D.扛

3. 食物由于坏了而发出酸臭的味道

A.尝　　B.俊　　C.搜　　D.酌

4.给别人钱财，让他们为自己做事

A.贿赂　B.豺狼 C.线索 D.买办

5.用手把软东西弄成一定的形状

A.汰　　B. 研　　C.捏　　D.调

6.淹没在水里

A.捕　　B.溺　　C.雹　　D.炒

7.因为自己有缺点，做错了事情而感到不安。

A.残酷　B.回避 C.减少 D.惭愧

二，　　选出与划线部分意思接近的项

1.她看到妹妹比自己漂亮那么多，就**妒忌**起来。

A.（因为别人比自己好）笑　　B.（因为别人比自己好）不高兴

C.（因为别人比自己好）哭　　D.（因为别人比自己好）跳

2. 他常常有一些**谬论**

A.非常错误的说法　　B.轮胎 C.讨论 D.奇怪的感觉

3. 他在那个饭店可以**赊账**。

A.在饭店里唱歌　　B.暂时不付钱，以后再付

C.在饭店里呆很长时间　　D.把朋友介绍给老板认识

4. 那个小女孩很**馋**。

A.聪明　B.可爱 C.做事不认真 D.爱吃东西

5. 我发现自己的**肺**有点问题。

A.想法　B.身体的一部分　C.卫生间的电扇　D.孩子的学习方法

6. 种子在播种以前要先**浸泡**一天。

A.扫帚　B.包扎 C.放在水里　D.侵略

7. 那片**白杨**真漂亮。

A.一种鲜花儿　B.飘扬的旗帜 C.白色的建筑 D.一种树

三，请读这篇文章，然后回答问题

悠闲就是快乐

讲求效率、讲求准时、希望事业成功，这好像是西方人的三大习惯。西方人之所以那么不快乐、那么忙的原因可能就是他们太讲求这三样东西。实际上，在生活中很多事是可做可不做的、做了不会给自己多少快乐，不做也不会有什么问题。世界上谁比较聪明——悠闲者呢？还是忙碌者呢？我不赞成为了把事情做得十全十美而使自己没有时间享受生活的乐趣，享受悠闲的快乐。

比如说，美国的杂志编辑们为了保证杂志的质量，认真仔细地去找错别字，弄得自己很累，头发都白了。中国的编辑却聪明得多，他们总是舒舒服服地校对一遍就行了，他才不会用全副精力去找错别字。因为这些错误能增加读者发现错误的乐趣，还能提高读者细心观察的能力，编辑自己也不用那么辛苦。要是在美国，大家一定会批评这个编辑，但在中国这是没关系的，原因就是没有关系

1.这篇文章想要表达的主要意思是:

A.美国人讲求效率　　B.西方人的三大习惯是什么

C.西方人不快乐　　D.人应该悠闲一些

2.作者主张的工作态度是：

A.尽量做到完美　　B.不用做

C.严肃认真　　D.过得去就行了

3.作者似乎在赞赏：

A.悠闲的人　　B.认真的人

C.快乐的人　　D.编辑

4.“中国的编辑却聪明得多，舒舒服服地校对一遍就行了”中“校对”的意思是：

A.对付　　B.将写错的部分找出来并改正

C.编辑杂志　　D.将文章交给学校的老师去看

5.按本文的说法，要是杂志中有文字上的错误：

A.在中国大家会批评编辑　　B.在美国大家会批评编辑

C.在中国和美国都没有关系　　D.A 和 B

2. 部首的意义

1. 氵(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến nước): 江、河、汗
2. 讠(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến lời nói): 语、说、话
3. 木(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến cây): 林、柏、松
4. 月(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến bộ phận cơ thể): 背、肚、腿
5. 饣(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến ăn uống): 饼，饿，饥
6. 贝(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến tiền bạc): 费、贵、贫
7. 扌(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến tay): 提、拉、扔
8. 心(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến hoạt động của tim):想、急、恨
9. 灬(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến lửa): 热、煎、蒸、烤、炒
10. 刂(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến dao): 利、割、刮
11. 疒(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến bệnh tật): 癌、症、疯
12. 艹(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến cỏ, thực vật): 花、菜.、茶
13. 口(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến miệng): 喝、叫、吸
14. 巾(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đếnđồ dệt): 帜、帽、帕
15. 山(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến núi): 岭、岗、峰
16. 犭(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đếnđộng vật): 狗、狼、猫
17. 礻(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến thần thánh, thờ cúng): 祭、祈、神
18. 车(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến xe, chuyển động): 辆、轮、轴
19. 衤(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến quần áo, đồ dệt): 衫、裤、袖
20. 目(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến mắt): 眼、睛、瞪
21. 钅(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến kim loại): 铁、铅、铜
22. 鸟(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến động vật loài chim):鸡，鸣
23. 舟(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đếnthuyền):船、舰、艇
24. 雨(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến hiện tượng thời tiết):雷、雾、霜
25. 鱼(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến cá):鲤、鲶、鲶
26. 竹(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến tre, trúc):蓝、筷、框
27. 虫(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến động vật thuộc dạng sâu, bọ):蛇、蚊
28. 足(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến chân):跑、踢、跳
29. 土(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến ruộng đất, thổ nhưỡng):尘、地
30. 纟(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến đồ dệt, tơ lụa):纱、线、缕
31. 气(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến thể khí):氧、氢、氖
32. 女(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến phụ nữ):姐、嫁、娇
33. 皿(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến đồ đựng):盘、盆、盒
34. 禾(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến cây mạ, cây hoa màu):稻、稃、穗
35. 走(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến đi lại):超、赶、越
36. 辶(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến di chuyển):逃、过、逛
37. 石(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến đá và các vật liệu tương tự):砂、碑、磨
38. 田(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến ruộng đất):亩、甸、毗
39. 宀(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến mái nhà, mái che):宁、家、宿
40. 广(thường biểu thị ý nghĩa liên quan đến mái nhà):床、店、应

《说文解字》含"衣"部首的汉字与其历史、社会、文化内涵

SVTH: Nguyễn Thị Hải Yến, 0Trần Thị Diệu Linh,
Bùi Thúy Hằng, Nguyễn Thu Trang - 5T_14
GVHD： ThSTrần Trà My

Ⅰ. 引言

语言是社会的产物，它随着社会的产生而产生，随着社会的发展而发展。汉语作为一 种语言，它是一种音义结合的符号系统。而作为记录汉语的符号 - 汉字，是世界上最古老 的文字之一。其产生、发展、变化并流传至今，是与它的表意性是分不开的。汉字的存 在，不仅是因为它是记录汉语的一种符号系统，更重要的是它承载着中国几千年的文化。

从以前到了现在有很多人做过一些汉语和文化关系的研究，也有一定的成果。在汉字衣部与文化的方面有金春梅的"《说文解字》衣部读书报告"，丁娅兰的"从《说文解字。衣部》看古代服饰的"礼"文化"，李霞的"《说文》衣部字的文透视".....等等。这里我们只列出一些和我们的研究主题有关的成果 ，已经有了不少研究进展。 本文系统性地围绕主题做更深的研究 ，并且详细分析、尽量解答《说文解字》含" 衣" 部首的汉字所蕴涵的历史、社会、文化内涵。

Ⅱ. 内容

1.《说文解字》含"衣" 部首的汉字与所蕴涵的历史内涵：

汉字有悠久的历史，从现在能见到的最早的甲骨文算起，汉字已有四五千年的历史。在漫长的发展过程中，汉字不断地为适应被它记录的汉语进行内部调整汉字在造字之初，以象形、指事、会意为手段，后来，随着汉语词汇的扩大，逐渐发展出形声的造字方法，形声造字法，一半表示词语义类，一半表示词语读音，简洁方便，成为汉字主要的造字方法。在汉字发展过程中，社会发展不断对汉字提出新的要求，同时汉字书写工具的不断改善也为汉字形体的发展提供了条件，汉字形体先后经历了甲骨文、金文、小篆、隶书、楷书等字体的变化。每一个汉字的演变过程标记着历史的每个阶段的里程碑和转折点。含"衣" 部首的汉字也同一轨道，不置身在外。下面我们意图以实用功能标准进行含"衣" 部首的汉字分类，从而进一步讲解那些汉字的历史的标志转移。

1．1．"裕"字与中国人"富裕"观念的历史含义:

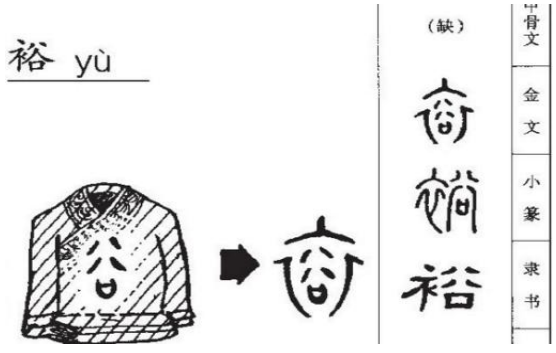

白话版《说文解字》：裕，衣物富足有余。字形采用"衣"作边旁，采用"谷"作声旁。 裕，金文（衣）+（谷，粮食），表示食物与食物。造字本义：衣食丰足。有的金文调整成左右结构。篆文承续金文字形。隶书将篆文的"衣"写成。《易经》上说："没有见信于人，暂且宽裕待时，就没有祸害。"

世祖即位之初，首召诏天下"国以民为本，民以食为天，衣以桑为本。"元世祖体现了他农桑为本的思想。他非常重视发展农业，多次下令禁止蒙古贵族圈占农田作牧场；

治理黄河；推广棉花种植，让北方农业得到恢复和发展。到现在中国老百姓就流行“民以食为天、食以安为先”俗语，这么以来体现了中国人对衣着和饮食的重视。中国现在社基本上实现了“温饱”（可以吃得饱、穿得暖）的目标，正朝着小康社会目标而发展。1979年12月6日，邓小平同志在会见来访的日本首相大平正芳时提出，中国现代化所要达到的是小康状态。“小康社会”是一个经济概念，先实行小康的思路是正确的。小康社会是完全地集成了法家管子的治理方式——“仓廪实而知礼节，衣食足而识荣辱”，这是小康社会建设的前提和基础。小康社会是古代思想家描绘的诱人的社会理想，也表现了普通百姓对宽裕、殷实的理想生活的追求。所谓全面的小康社会，不仅仅是解决温饱问题，而是要从政治、经济、文化等各方面满足城乡发展需要。十六大报告中，从经济、政治、文化、可持续发展的四个方面界定了全面建设小康社会的具体内容。特别将可持续性发展能力的要求包含在其中。具体就是六个“更加”：经济更加发展、民主更加健全、科教更加进步、文化更加繁荣、社会更加和谐、人民生活更加殷实。中国人正在走向“小康社会”，实现古代思想家描绘的诱人的社会理想，也表现了普通百姓对宽裕、殷实的理想生活的追求。但是食衣住行仍然是不是人类维持生活的基本条件，所以“裕”字一直是有关“衣食住行”宽裕、富有的构词语素，比如:“宽裕、富裕、充裕……”

1．2．　“初”字与游牧、耕农文化的历史转移:

文言版《説文解字》：初，始也。从刀，从衣。裁衣之始也。白话版《说文解字》：初，起始。字形采用“刀、衣”会义。初，即裁剪衣服的开始。衣，既是声旁也是形旁，表示服装。初，甲骨文 （大，人）+ （衣），表示“人在衣中”，即身上穿着衣服。有的甲骨文 以“人”代“大”。有的甲骨文 将包围结构调整左右结构。造字本义：原始人制衣穿衣，遮羞保暖，开启人类文明，今文 承续甲骨文字形 ，篆文

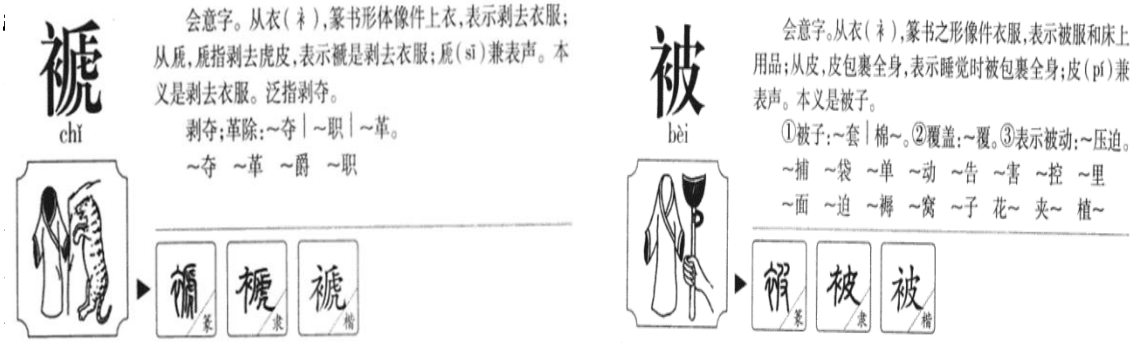

定男女结婚以双兽皮为礼。但伏羲时代的鲁西豫东地区已经感受到了人口压力和动物资源减少的困扰。神农时代（2370 BC-2338 BC），鲁西豫东地区的人民终于抛弃了渔猎生活方式，改肉食为谷食。衣料也相应地从动物皮张改为丝麻布料。到黄帝时代，最后确定丝麻制的上衣下衣裳为男女标准常服。时代的变革仍然留下历史的印迹，汉字作为中国历史文化产物，直到今天还是最可靠的历史证人。下面“褫”和“被”字的造字来源也证实所讲述的上面内容。

2.《说文解字》含“衣”部首的汉字与所蕴涵的社会等级内涵：

人类的祖先，披着兽皮与树叶，艰难地跨进了文明时代的门槛，懂得了遮身暖体，从而创造了最早的服饰文化。而含“衣”部首的汉字不但展示了不衣冠文化的历程，还贯穿了中国古代各个时期的历史，记录了社会等级的有阶级社会属性。

2．1．形制分贵贱

“袜”字与“下九流、中九流、上九流”之时代气息：

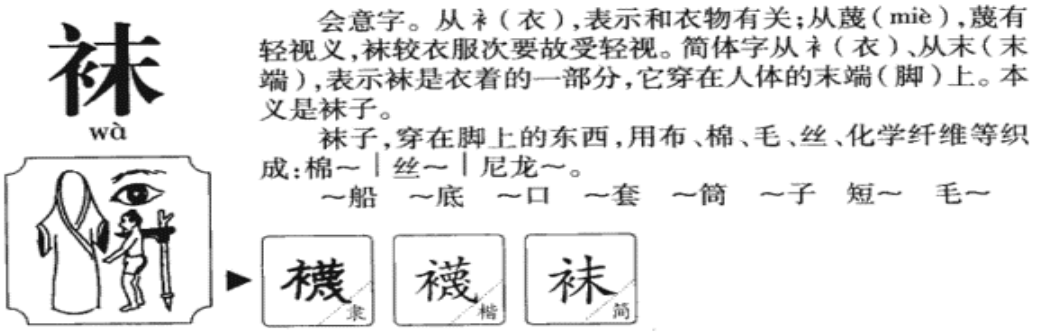

“车船店脚牙，无罪也该杀”。这句话说明中国古代阶级尊卑明显之分。而这个阶级尊卑之分基本上可以总结为：上九流、中九流、下九流上。

上九流：一流佛祖（释迦牟尼）二流仙（元始天尊、太上老君、八仙等等）三流皇帝（真龙天子、封建帝王）四流官（大小官吏）五流烧锅（酒厂，封建时代曾是最大厂家）六流当（当铺）七商（商贾）八客（庄主）九庄田（农夫)。这一说法似是受了道家田园情趣的影响）

中九流：一流举子（举人）二流医（医生、郎中、大夫、药房先生）三流风水（风水先生、阴阳先生）四流批（批八字、算命先生）五流丹青（书画）六流相（相士、看相的）七僧（和尚）八道（道士）九琴棋（古琴和围棋，标志文人）

下九流：一流巫（画符念咒招神驱鬼的南方巫师）二流娼（明娼暗娼歌妓）三流大神（以跳唱形式治病的神仙附体的神巫）四流梆（更夫）五剃头的（挑担走四方的理发师）六吹手（吹鼓手、喇叭匠）七戏子（各类演员）八叫街（乞丐）九卖糖（吹糖人的）当然，从字面上看，上中下三个“九流”合在一起才是三九二十七行，其实不然，连七十二行也包在里面了，因为每一流的行业名称都包括着很多同行或类似同行的职业，比如下九流中第五流“剃头的”，便把修脚的、跑堂的、拉车的，以及按摩、店员、舞女、帮闲等属服务性行业的均算在内。

正如上述，“袜”字以前的汉字由 “衣”字旁和“蔑”字组成。蔑有研究者认为是衣服次要所以受轻视。但是笔者认为是因为袜子穿带的位置正巧在脚下，只有下贱人才为人脱别人袜子、洗别人袜子； “袜”繁体字的构字受到““下九流、中九流、上九流”等级思想之影响。 到了今天，“袜”简体字由“衣”字旁和“末”字组成（末表示人体的末端，即脚），证实时代气息的社会态度有所更改。

2.1. 材质分贵贱

“表”、“裘”字-- 皮衣“分上下、表贵贱”

“表”字

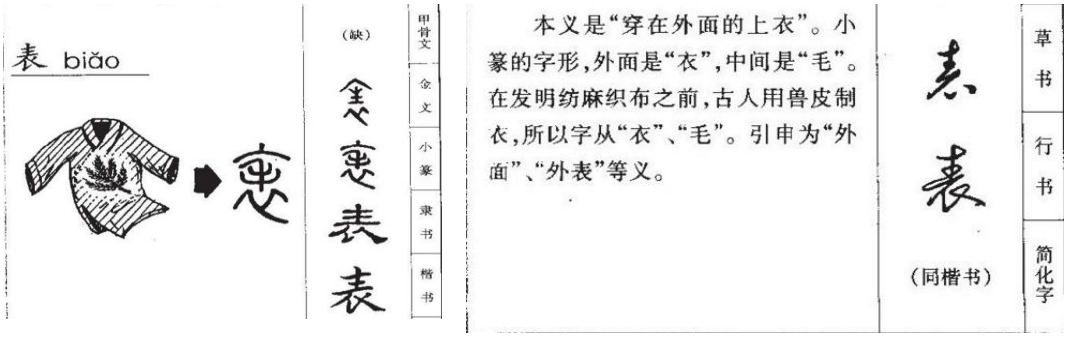

文言版《説文解字》：表，上衣也。从衣，从毛。古者衣裘，以毛為表。 白话版《说文解字》：表，上衣。字形采用“衣”、“毛”会义。古昔时代人们穿裘衣，制裘时将毛皮带毛的一面当作外面。“表”，甲骨文是象形字，像兽毛朝外的皮衣，像衣服外部披着兽毛。籀文（衣）+（鹿，代动物毛皮），表示用鹿皮制作高级的“表”。篆文用“毛”代“鹿”，并改成上中下结构：（衣）+（毛），强调“表”的“毛质”特征。造字本义：用动物毛皮制成的外衣。隶书误将篆文的上半部写成，以致兽“毛”形状完全消失。 合并字“錶” 表，既是声旁也是形旁，表示显示。錶=金（金，金属）+表（表，外化，展现），造字本义：金属制的数据显示仪。

“裘”字

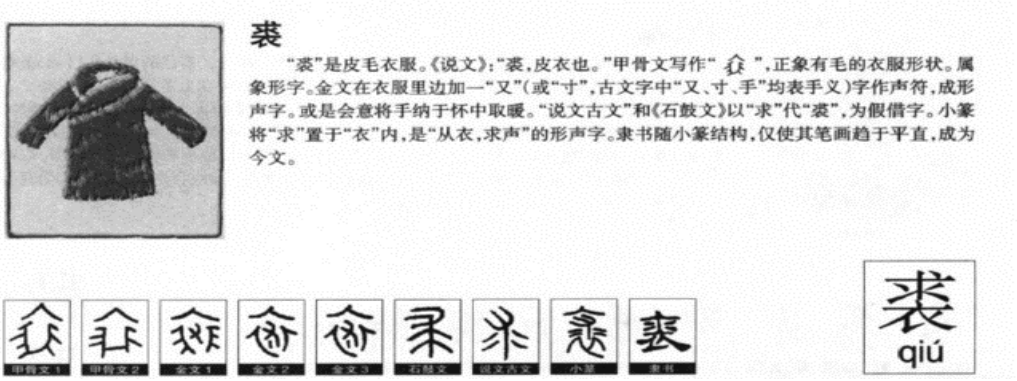

裘:是 毛皮的衣服。

我们先说“表“：“表“ 字由“衣“和“毛“两个字合成。“表“本是罩在皮衣外面的衣服的名称 。古人的皮衣有毛的一面朝外，所以“表“字从衣在“毛“上示意。再“裘“《说文•衣部》：“皮衣也，从衣求声，象形，与衰同意“。

古文献中说，尧王天下时，“冬日麑裘，夏日葛衣“。中国的古代服饰具有强烈的大一统精神和严格的等级观念，任何人的服饰打扮时都要符合自己的地位和身份。君臣、官民、男女、主仆，都可以根据服饰辨别得一清二楚。因此，皮衣当时是按照地位高低而用不同的材料制成的裘皮：帝王用狐白裘，黼 裘（黑羔与狐相杂成纹样图案的裘服）；诸侯用狐黄裘；大夫用狐青裘，豹皮饰；右侍用虎裘；左侍用狼裘；士用羔裘；庶人衣犬羊之裘；祀天用大裘（黑羊羔裘）。古人穿着皮衣，而且以皮衣的颜色和种类来分等级，这与先民的渔猎生活有关，也是历史文化和社会文化的镜像。

2.2. 颜色与图案分贵贱：

“褐” 字与走向社会和谐的漫长岁月：

色彩作为政治伦理的外在形态，直接被用来“别上下”、“表贵贱”，成为统治阶级权力等级差别的标志与象征。在同一时代背景下，大到社会中万事万物，小到不同的官场阶级中，甚或只是一件服饰的上下、表里，都蕴涵着不同的色彩内涵

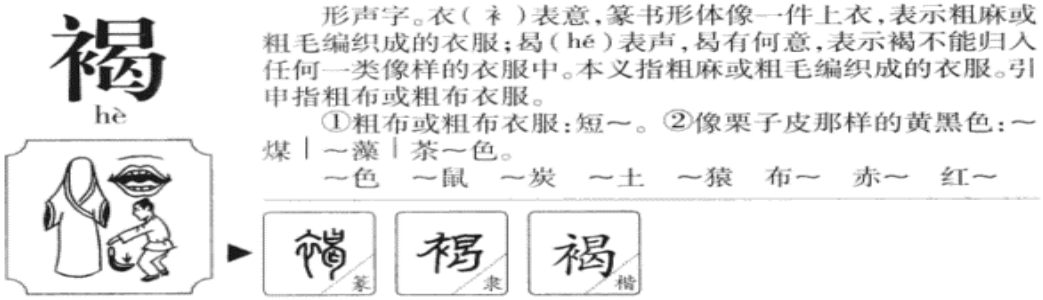

褐是粗布或粗布衣服， “褐”由“衣”和“曷”合成。曷，既是声旁也是形旁，是“葛”的省写，葛藤。根据《说文解字》：“一曰粗衣。从衣曷声”。古时的中国以农业和畜牧业为主， 平民在田地上和棚圈经常接触地、堝、不干净的东西等，中国人常用“脸朝黄土、背朝地”这个俗语抒发平民老百姓生活“锄禾日当午，汗滴禾下土。谁知盘中餐，粒粒皆辛苦”。为了少弄脏衣服，贫贱的常衣平常是像栗子皮、黄土的颜色。况且在中国的古代社会， 只有皇族、臣僚、富人能穿上用粉丝制成的衣服，穷人的短服只是用粗麻制成的。在《孟子•滕文公上》：“许子衣褐。”在《诗•豳风•七月》：“无衣无褐,何以卒岁。”从此可以看到“褐“也变成了贫寒、贫贱的生活的标志。在《左传•哀公十三年》：“余与褐之父睨之。”《孟子•公孙丑上》：“视刺万乘之君，若刺褐夫。本义，名词：用葛、麻制作的粗布短衣。 “褐”的本义只见于古文，而现在的“褐”引申为“黄中带黑的颜色”，正是粗布或粗布衣服的颜色，如：褐斑、褐煤、褐色、黑褐、黄褐 。如今“褐”也失去了分贵贱、分社会地位之义，中国社会正朝着繁荣与和谐之方向。

3.《说文解字》含“衣” 部首的汉字与所蕴涵的文化内涵：

中国古代服饰文化璀璨华美，丰富多彩。服饰是人类特有的劳动成果，它既是物质文明的结晶，又具精神文明的含意。中国古代的先民从服饰起源之始，就已将其生活习俗、审美情趣、色彩爱好，以及种种文化心态、宗教观念，都积淀于日常生活的服饰穿戴之中，构筑成了服饰文化的物质文明和精神文明的双重内涵，开创了中华民族服饰文化的先河。而含“衣”部首的汉字不仅仅传载几千年中国服装文化而且还包含着文化现象的播种、萌芽、发展、变化和流失。

3.1.《说文解字》含“衣” 部首的汉字与伦理纲常：

“褓”、 “褒”字与“父义、母慈”的传统伦理之流传

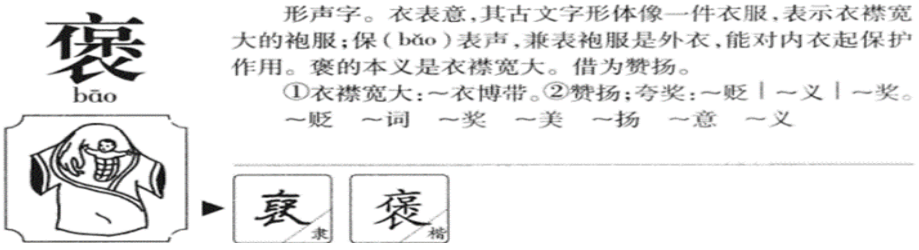

从衣,保声。本义: 婴儿的被子包裹婴儿的布或被。緥,小衣也——《说文》 褓,褓也。——《诗·小雅·斯干》传。但视褓中儿。——刘绩《征夫》 。又如: 褓乳 (婴儿在襁褓中喂奶); 褓中儿(指婴儿); 褓衣(婴儿衣);褓被 (小儿被)。

中国人说“在家靠父母、出门靠朋友”，从“褓”字的字面可以深刻地体会到五常之道：“父义、母慈、兄友、弟恭、子孝”；婴儿、小孩应得到父母的保护 （保的本义为负子于背）。前人不少对父母恩德的感慨： 父慈而教。——左传·昭公二十六年》。父不慈

则子不孝。——颜之推《颜氏家训·治家》、“慈母手中线，游子身上衣。 临行密密缝，意恐迟迟归。谁言寸草心，报得三春晖。”现在疼爱儿女的传统美德闪闪发光：“世上只有妈妈好，有妈的孩子像块宝，投进妈妈的怀抱，幸福享不了。世上只有妈妈好，没妈的孩子像根草，离开妈妈的怀抱，幸福哪里找。”疼爱保护小孩是值得赞扬夸奖的，“褒”字已经扩展字义，现在常用的是赞扬、夸奖，而失去了本来的字义——一种衣襟宽大的袍衣。

“裙”字和男女观念的变更:

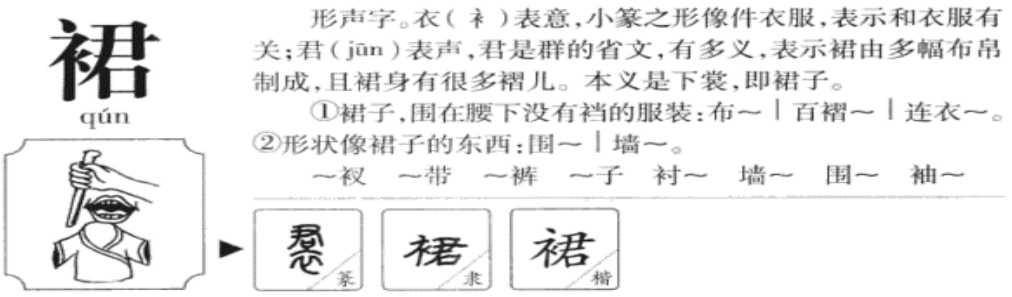

“裙”字的本义为古代男子穿的长衫，男裳。白话版《说文解字》：裙，下裳。字形采用“巾”作边旁，采用“君”作声旁。裙，这是“帬”的异体字，字形采用“衣”作边旁。在中国，根据记载，早在商代男人就开始穿裙子，而女人到了汉朝才开始穿的。商代的服饰，主要是上身穿“衣”，衣领开向右边，衣长到膝盖；下身穿“裳”，裳长到足踝，在腰部束一条宽边的腰带，腹前加了一条上窄下宽、像斧子形状的装饰物“黼”，用来遮蔽膝盖，所以又叫“蔽膝”。到了很讲究雅致和礼仪的周代，开始把下裳的两片布合成一个圆筒，类似现在的裙子，比商代的裳更雅观，就是骑马不很方便。春秋战国时，上衣和下裳干脆合在一起，从下两截单独穿的衣和裳。到了汉代女人到了汉朝才开始穿的，但是不似现代人多元化（长裙、短裙、花裙、围裙、 超短裙、喇叭裙、连衫裙……”汉朝女子主要以留仙裙。据汉伶玄《 赵飞燕 外传》载:成帝于 太液池 作千人舟，号合宫之舟。后歌舞《归风》、《送远》之曲，侍郎冯无方吹笙以倚后歌。中流歌酣风大起。后扬袖曰：“仙乎仙乎去故而就新宁忘怀乎?"帝令无方持后裙。风止裙为之绉。"他日宫姝幸者，或襞裙为绉号”留仙裙'"。到现代女生穿裙字习以为常、款式和颜色也五花八门。

君，既是声旁也是形旁，表示古代对男子的尊称。裙，篆文 （君，男子尊称）+巾（巾，布），或 （君，对男子的尊称）+衣（衣，服装），子曰：“唯女子与小人为难养也，近之则不逊，远之则怨。”（孔子说：“只有像妇人和小孩这样的人才难以与之相处，在他们身边就会不屑一顾，远离他们又会被他们埋怨。”），孔子把女人和小人一样看待，可以看得出古代人怎么看待女人，连穿着也存在男女之分 、男尊女卑的思想。“裙”是古代男子穿的长衫，男裳，君子之长衫。 不过到现在，裙子成为女人流行的身衣，体现“男女平等”的观念在人们的思想观念不知不觉地转换。

”亵“字与“男女授受不亲” 封建礼教的残留:

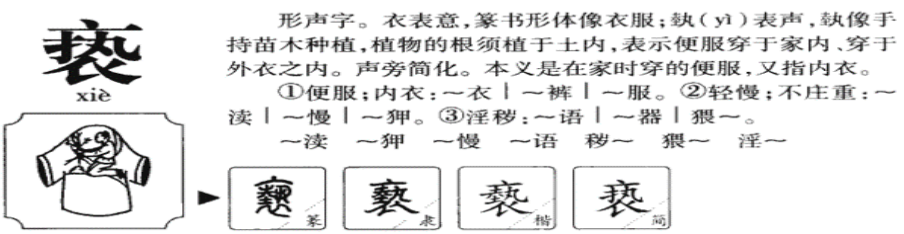

白话版《说文解字》：亵，居家睡服。字形采用“衣”作边旁，采用“执”作声旁。“亵”本义 是便服。《诗经》有诗句唱道：“这贴身内衣，了无色泽。”“亵” 旧指在家穿的便服，或贴身的内衣：亵服、亵衣。后来字义扩展成触摸他人贴身的内衣，伸手在他人衣裤里抓摸，调戏作弄。在中国古代人眼里是极不尊重的行为。战国·邹·孟轲《孟子·离娄上》：“男女授受不亲，礼也。具体意思是：男人和女人的动作不要亲密，这就是礼仪。正是如此，现在“亵”字指 ”以刺激感官的言行冒犯、搔扰他人”；轻慢，亲近而不庄重（亵渎、慢、亵狎、亵辱）、污秽，淫秽（猥亵、亵语）

“袱”字与“夫妇有别”、“三从”之家庭伦理：

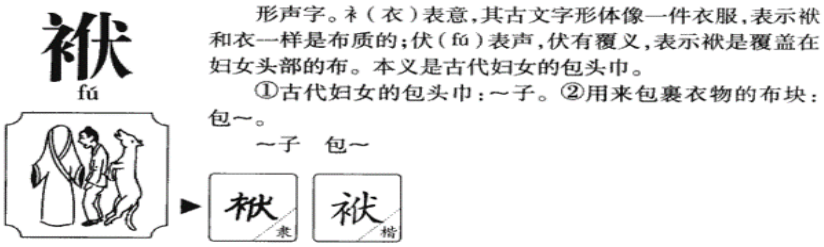

“三从”的出处是：《仪礼·丧服·子夏传》“妇人有三从之义，无专用之道，故未嫁从父，既嫁从夫，夫死从子”。而“袱”字与第二从：“既嫁从夫”紧密相关。

“既嫁从夫”就是要求出嫁为人妻的妇女随从和辅佐夫家，善于持家，光耀门楣。从女子出嫁开始，夫妇之义也从此始。母亲通常在出嫁之前，都要叮嘱女儿好好相夫教子，侍奉公婆。丈夫主外，妻子主内，妻子视丈夫为天，必须与丈夫相互敬重，辅佐丈夫操持家务，可谓夫唱妇随，自然之道也。像汉代孟光对丈夫梁鸿有“举案齐眉”之典故，被后世赞为相敬如宾流传千古。“伏” 表示脸向下，体前屈，“袱“字指古代妇女的包头巾，指妻子在丈夫用餐时，把“案”就是装食物的托盘，放在妻子自己的眉毛高度，挡住自己的眼睛，头要低下，不能抬起，表示对丈夫的尊敬。“三从”一直以来为许多现代时尚的年轻人所不屑一顾，被认为是封建礼教束缚和压迫妇女的道德标准之一。现代的“袱”字只指包袱。如: 袱驼 (驼在马上的包裹); 袱被 (用布巾卷捆衣被); 袱头(包头发的巾帕。即头巾)。 a．包裹衣物的布单；b．用布单包成的包裹；c．喻思想上的负担或使行动受到牵制的障碍；d．指相声等曲艺中的笑料，把笑料说出来称“抖袱袱”。思想随着时代的变化而改变。现在的中国妇女享受着“女人半边天”的地位。女人也是英雄，也可以开创江山，不论在事业、工作-还是生活、学习上都有举足轻重的作用。

3.2.《说文解字》含“衣” 部首的汉字与哲学思想:

”袂“字与《周易》的哲学思想：

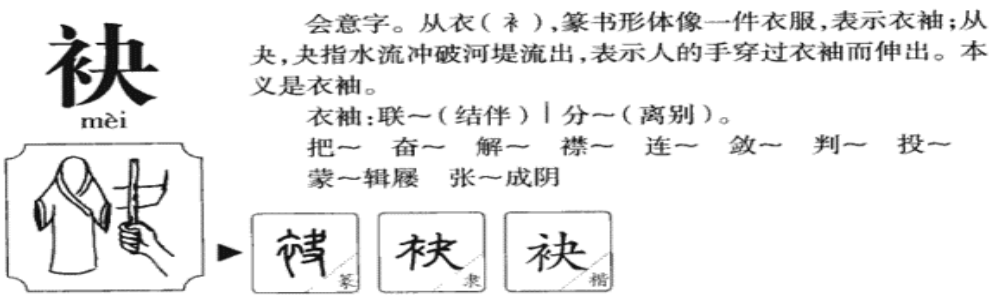

“袂”本义是衣袖（文言版《説文解字》：袂，袖也。从衣，夬聲。）。“袂”由“衣”和“夬“联合起来。有研究认为“夬”是“诀”的省略，造字的意思是“相见或告别时两只袖口

连在一起”。古代中国人开口相见或多道别时都把袖口连在一起（明冯梦龙《东周列国志》：临行之际，把袂留连，千声珍重：“相见有日！”各各洒泪而别。）还有研究认为“夬”是指水流冲破河堤流出，表示人手穿过衣袖而伸处。

笔者认为“袂”字跟《周易》的哲学思想紧密相连。”夬”是 7: 6 卦的卦名，7: 6 是夬卦的代号。“夬”(guài)，分决，决断。7:6 卦的主卦是 7 卦乾卦，卦象是天，特性是强健，阳数是 7；客卦是 6 卦兑卦，卦象是泽，特性是愉快，阳数是 6。强健的主方遇到愉快的客方，双方的素质都良好，都积极主动，主方的态度强硬，客方的态度随和。主方是应当视客方为友好的伙伴，依靠客方呢，还是视客方为竞争对手，打击客方呢？尤其客方的态度不明朗，不容易对客方作出判断，主方必须果断，不再犹豫。主方与天很相似，客方与泽很相似。主方的阳数是 7，客方的阳数也是 6.主方的行动是阳，素质是阳，态度也是阳；客方的行动、素质和态度是阳、阳和阴。这么一来，主方该果断，，该联袂（手拉着手，结伴）还是分袂（离别）。后来添上“衣”部首表示“衣袖”。

“衣”、“裳”字与“阴阳五行”之哲学思想

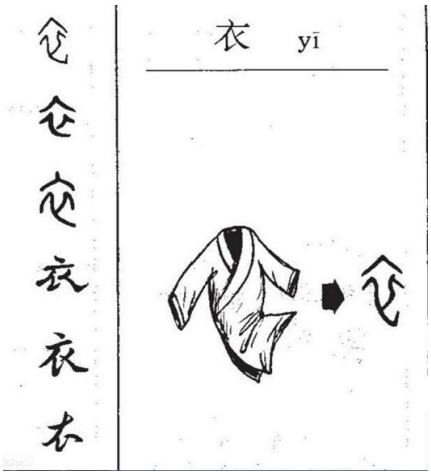

衣 yī

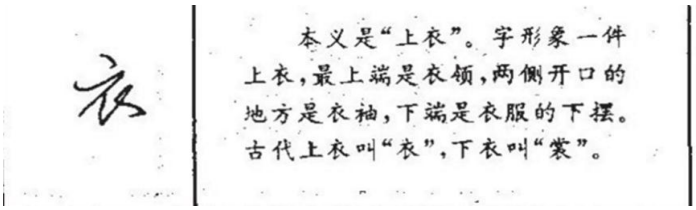

本义是“上衣”。字形象一件上衣，最上端是衣领，两侧开口的地方是衣袖，下端是衣服的下摆。古代上衣叫“衣”，下衣叫“裳”。

衣，甲骨文 （入） （像有两袖、两襟互掩的上装），表示两臂插入两袖，穿起上装。本义：两臂插入两袖、穿起上装。金文 、篆文 承续甲骨文字形。隶书 将篆文字形中的“入”简化成一点一横的。晚期隶书 变形较大，两袖两襟的形象消失。文言版《説文解字》：衣，依也。上曰衣，下曰裳。象覆二人之形。凡衣之屬皆从衣。 白话版《说文解字》：衣，人们遮羞蔽体所依赖的东西。上身穿的叫“衣”，下身穿的叫“裳”。“衣”字的字形，像是一个“人”字覆盖了两个“人”字。而“裳”里的尚，既是声旁也是形旁，表示高级的，流行的。裳，篆文 （尚，高级） （衣，服装），本义：古代的正式服装，一种连体衣，似袍。后来“衣裳”成为服装的统称。中国人所造来的联合构词法有不少按照“上天下地、上阳下阴”的模式，比如“黑白”、“暗亮”；“衣裳”是要追寻造词本意才理解到该含义的词语。

《帝王世纪》：“为上衣以象天，为下裳以象地。”说明这是按照“盖天”宇宙模型创制的新式丝麻服装。黄帝时代在 2337 BC-2307 BC，这说明，中国人自 2300 BC 开始穿“衣裳”。古代服饰等差观念，还深入到服饰内部，《周易》主张“以制器者尚其象”，黄帝尧舜制定衣裳之时遵行的便是“上天下地、上阳下阴”之象。形成尊上衣而卑下裳；尊衣表而卑衣里；尊男服而卑女服的服饰等级审美论。此外，服饰为“通神明之德”的载体，不但形制象天地乾坤，色彩上亦有所秉承，由“天玄地黄”演变成“玄衣黄裳”，成为帝王之服。又因为天尊地卑，衣即用正色，裳用间色，又有“玄衣纁裳”之说。《诗经•邶

风•绿衣》中“绿衣黄里”、“绿衣黄裳”之句称卫庄公夫人卫姜，因妾上僭、自己失位伤感而作。黄为正色，是尊贵之色，作衣里和下裳；绿为间色，是卑贱之色，反而作衣表和上衣。这是表里相反、上下颠倒，就像卑者占了尊位一样。

III．结语

《说文解字》不仅是一部解释结构、分析汉字形义的关于文字的书之一，而且是一个可靠的消息源。我们通过《说文解字》里的与衣部的部分以及别的研究中国历史、文化的成绩综合这篇文章来研究汉字的结构表义和中国文化内涵之间的关系，从而更加深刻地理解古代中国人的看法及其中国的特征文化。同时希望可以为中文学者提供一个探索汉字根源的基本条件。这篇文章由于时间有限、写者学浅才疏，所以缺少很多引证；数量不足。希望收到老师和同学们的指教。

IV. 参考资料：

1. 许慎、说文解字、中华书局、2001。

2．段玉裁、说文解字、浙江古籍出版社、2002。

3．华梅、服饰与中国文化、人民出版社、2001。

4. 李秀林、《说文解字》中的“衣”部与中国古代的服饰文化、集宁师专学报、2007。

5．刘洁、从汉字看中国古代服饰文化、中华文化、2000。

汉语讽刺性惯用语初步研究

SVTH：Nguyễn Thị Thu Hòa, Ngô Thị Thơm 6T14
GVHD: ThS Đỗ Hồng Thanh

第一章：前言

一、选题的理由

汉语惯用语通常指具有固定格式的短语。它结构简单，形象明显，运用灵活，民族色彩浓厚，是汉语词汇中的一个重要组成部分，是人们广泛使用的一种语言材料。根据《现代汉语惯用语规范词典》，惯用语可归纳为“洗练性、精确性”，“通俗性、群众性”，“普遍性、习用性”，“生动性、形象性”，“含蓄性、讽刺性”等种类，其中讽刺性惯用语是具有特色的语言现象，反映着中国人的观念、思想以及中国的文化、社会等。正确理解和使用讽刺性惯用语对汉语学习者起着很重要的作用，让他们不仅掌握汉语的一种语言现象，从中了解中国文化，而且在与中国人交谈之中还避免发生了误解。

基于上述原因，我们对汉语中讽刺性惯用语做了初步的统计与分析，希望可以为汉语学习者提供一些有用的参考资料。

二、 研究目的

本文的研究目的是通过对讽刺性惯用语的初步统计，指出此类惯用语所反映的中国文化特色，为汉语学习者人提供参考材料。

三、 研究方法

本文使用的研究方法就是：收集材料，统计，分析，归纳。

四、 研究对象与范围

本文研究的对象是汉语的讽刺性惯用语，研究范围针对着汉语中讽刺性惯用语的定义、统计与文化内涵。

第二章：惯用语概说

一、惯用语的定义

至今，有不少有关惯用语的定义，此研究以《新华词典》、《现代汉语词汇教程》的定义为主要的参考材料：

- 惯用语是熟语的一种。口语中习用的一种固定短语。多为三音节，常用比喻义或引申义，简明生动，活泼有趣。（《新华词典》，商务印书馆出版，2001 年修订版）。
- 惯用语是指人们口语中表达整体意义的习惯用语。其意义不能从字面意义上去理解，而是富有特定的含义。（《现代汉语词汇教程》，河内大学中文系出版，2011.8.

二、讽刺性惯用语的定义

根据《现代汉语惯用语规范词典》，含蓄性。讽刺性：表现在它的虚指上含蓄性。讽刺性的效果在于它能引起“猜度”，从具体的比喻进而意识到实指。讲多惯用语具有的讽刺性，更加强了它的含蓄性与幽默。

从《汉英双解汉语惯用语词典》（马中林、杨国章主编，1991 年，现代出版社），我们选出以下 60 条讽刺性惯用语作供参考。

1、摆样子：比喻故意做出某种姿态，供人看，但无实际价值或内容。

2、摆架子：比喻故意显示资格，地位的高傲态度。

3、摆谱儿：指为了形式上好看，过分地讲究排场。

4、败家子：原指不务正业，挥霍家产的子弟。现常用来比喻挥霍浪费国家财产的。

5、擦屁股: 比喻替别人收拾烂推子或者处理遗留问题。

6、长舌妇：比喻爱扯闲话，搬弄是非的女人。

7、长舌头：喻指扯闲话，搬弄是飞掉的行为或有这种行为的人。

8、吃白饭：比喻只吃饭不干事。也说“白吃饭”。

9、吃豆腐：比喻开玩笑，寻开心或调情。

10、吃软饭：指靠女人养活。

11、吃闲饭：喻没有工作，没有收入，依靠别人养活`

12、吃闲话：被人讽刺或受人指责。

13、吃鸭蛋：比喻得“0”分。鸭蛋，指形同鸭蛋形的阿拉伯数字“0”。

14、丑八怪：指长相丑陋的人，也作“丑巴怪”

15、打草包：装草的装子，比喻没有才能的人。也说：“草包”。

16、大老粗：指没有文化或文化水平不高的人。

17、当王八= 当乌龟= 活王八：讥称妻子有外遇的人。

18、戴绿帽子：元明两代姑院中的男鸨，头戴绿巾，讥讽那些妻子与别的男人有私情的人。

19、当婆婆：比喻充当事事都要管，一点权都不肯放的领导。

20、豆腐渣工程：形容质量低劣的工程建筑。

21、耳朵软：比喻没有做主见，容易听信别人的话。也说“耳根软”。

22、二百五：过去银子五百两为一封，二百五十两是半封，与“半疯”谐音。比喻有些傻气做事莽撞的人。

23、二流子 = 街溜子：指游手好闲，不务正业的人。

24、二五眼：指人的能力低或物品质量差。

25、风凉话：比喻含有讽刺意思的冷冰冰的话，风凉，有风而凉爽。

26、花架子：外表好看但缺少实用价值。

27、红眼病：羡慕别人有名，有利而心坏忌妒的毛病 。

28、喝西北风：比喻没有东西吃，挨饿。/ 比喻闲着没事干，没有收入。

29、厚脸皮: 比喻不知羞耻的人。也说“脸皮厚”。

30、 狐狸尾巴：比喻坏主意或坏行为就像护理垫的尾巴，终究是藏不住的。

31、假道学：指表面上正经，实际上很坏的人，伪君子。

32、假面具：仿照人物脸型制成的外壳儿，古代演戏时化妆用，后多用做玩具，比喻虚伪的外表。

33、假撇清：假装自己与某种坏事无关系。

34、拄拐棍：比喻依赖别人，不能自立，也说“倚拐杖”。

35、口八儿狗 = 巴儿狗：原指一种心，毛长，腿短，供人玩裳的狗，比喻讨主人喜欢的奴才。

36、夸海口：漫无边际地说大话。

37、拉长脸：把脸拉长，指不高兴，生气的样子。

38、癞皮狗：比喻不要脸，卑鄙无耻的人。

39、老把戏：陈旧的一套，多指没有改变的思想，方式，方法。把戏，杂技的节

目。

40、老掉牙：比喻事物，言论陈旧过时。也说“老没牙”。

41、老狐狸：比喻非常狡猾的人。

42、老顽固：指思想极守旧不肯接受新事物的人。

43、冷血动物：温度动物的俗称，即没有固定体温，体温随外界气温的高低儿改变的动物。如蛇，蛙，鱼等。比喻没有感情的人.

44、愣头青：指鲁莽的人。含讥讽意。

45、落水狗：掉在水里的狗。比喻失势的坏人。

46、马后厉：说别人都做完了事，你才来嚷嚷着要帮助。

47、冒失鬼:指言行鲁莽的人。

48、没人形：比喻举止失态，不像正常人的样子。

49、磨豆腐：比喻说话唠唠叨叨，反过来倒过去办事拖拖拉拉。

50、牛皮大王：谑指喜欢说大话的人。

51、脓包货：比喻无用的人。

52、翘尾巴：比喻骄傲自大。

53、软骨头：比喻没有气节的人。

54、软耳朵 = 传声筒：照着大家的说话，自己无主见的人。

55、踢皮球：比喻互相推诿，把应该解决的事情推给别人。

56、土包子 = 土老冒儿：指没有见过世面的人（含讥讽意）。

57、窝囊废: 指怯懦，无能的人（含讥讽意）。

58、纸老虎：比喻外表强大而实际空虚的人，集团或事物。

59、走后门：比喻通过非法的不正当关系来达到某种目的。后门：房子或院子后面的门。

60、做尾巴：比喻没有主见，说话做事总是跟在别人后面。

第三章：讽刺性惯用语的文化内涵

语言是最重要的文化信息载体，它包容和反映了民族生活中丰富多彩的文化现象。语言又是社会文化的一面镜子，反映着本民族语言的文化习惯。惯用语作为熟语的重要组成部分与汉文化有着天然的关系，它反映着中国人的生活方式，风俗习惯，人生哲学和价值观念。讽刺性惯用语也不例外。

本文采用文化结构的物态文化、制度文化、行为文化、心态文化等四层次说来分析讽刺性惯用语承载的文化内涵。

一、讽刺性惯用语反映的物态文化

人类生活的第一要素是物质生活，物态文化是文化的基础和前提，主要包括人类对自然事物和衣食住行等所赋予的特定意义，这使得很多物质形态在人类的长期劳动和生活中，除自身的基本功能之外，在该文化群体的认同下获得了一定的文化意义。惯用语中常出现的物质现象都是人们日常生活最熟悉的，经统计，将惯用语中常见的事物分为几个方面：

（一）与食品有关的

中国人有一句话：“王者以民人为天，而民人以食为天”。自古至今，人们已创造了丰富的饮食文化。在汉人心目中，吃饭问题是根本大计，可以说不懂得“吃饭”就不懂得中国文化。许多有关饮食的词语在人们群众的口头语言中得到反映就沉淀为惯用语。在

人们的朴素的思想中，吃到的才是得到的，因此很多惯用语将“吃”的基本意思引申为“得到”, “占有”的意思。涉及到“吃”的讽刺性惯用语有：“吃软饭”、“吃白食”、“吃独食”、“吃豆腐”、“吃鸭蛋”等词语。

以“吃软饭”为例，它的来源是很久以前，有个有钱的老寡妇抱养了一个小情人，来年个人有一天下馆子吃荷叶米饭，店小二问小情人：“二位是吃硬点的还是吃软点的？”小情人知道老寡妇牙口不好，为讨欢心，赶紧答道：“吃软的！”小二听了呵呵地笑了：“老太太吃软的，你一个大小伙子也吃软饭呀?”从此“吃软饭”一词粉墨诞生了。不管出处如何，一个“软”字似乎代表了这个词的贬义性。

（二）与服饰有关的

在传统文化中，服饰是表示人们礼仪观念的一种重要社会标志，是一个社会物质文化和精神文化最直观的综合反映。中国自古就有“衣冠之国”的美称，讽刺性惯用语中涉及头饰最多的就是帽子。在古代中国，帽子是一种社会等级的象征。“帽子”的很多含义都具有贬义色彩，用其比喻罪名或坏名声，或用其给人以贬义的评价。例如：戴绿帽子、戴高帽子等。

以戴绿帽为例，它的来源是元朝时“统治者规定，妓女须穿紫衫，而在妓院的男工必须戴绿帽头巾，以示与日常人的区别，延续至今，就诞生了中国男人最怕的一顶帽子—绿帽子，用它来表示妻子有外遇。”（《汉语惯用语文化内涵研究及对外汉语教学》，邵东蕊）

比如：咱们弟兄自然数是图个会选衣裳做饭的，不挑吃不跳喝的，不拉骨头扯簸箕的，不偷不摸的，不叫咱们戴绿帽子的，家贫志吃高的姑娘。（老舍《也是三角》）。

再以戴高帽子为例，以前鸟纱帽一般为官员所戴，因其具有一定的社会地位，因此“戴高帽”用来指恭维奉承别人。

比如：老父闻说此处最喜奉承，北边俗语叫做爱戴高帽子。（李汝珍《镜花缘》第27回）。

（三）与人体机关名称有关的

人类首先认识的是人体自身，并通过人体自身的认识来感知世界，这是语言中的一种普遍现象。惯用语中涉及到眼睛，耳朵，皮肤，脚趾等人体机关名称用来比喻人的行为，态度，感情。人们通过讽刺性惯用语来贬义人的某些毛病。

以“耳朵软”为例，它指人没有主见，易听信别人的话。耳朵是人类接受外部信息的主要机关，当一个表现得容易轻信别人的话时，人们当然可以怀疑其接受信息的耳朵出了问题，人的隐喻思维便发挥作用，以“软”，“缺钙”等来表达之。

例如：这个人耳朵太软，谁说什么他都听，所以拿不定主意。

二、讽刺性惯用语反映的制度文化

讽刺性惯用语中反映社会制度文化的内容，是从反面应射出的，对这些反面现象都不满正说明了人们对和谐的社会和人际关系的追求。讽刺性惯用语的贬义性特点，使其表达的内容多限于负面的。社会在不断进步，但总会存在一些让人不愿看到的丑恶现象。这些现象影响社会的公平正义，有碍人类的文明进程。是不符合大部分人利益与违背人类道德和良知的行为。这些现象也不利于形成和谐的社会氛围，我们不能视而不见，而需要有勇气来进行剖析。

（一）与社会管理方式有关的

社会管理方式直接关系到一个社会正常和社会健康的运转。老百姓的生活远离庙

堂，但与整个社会的联为一体的，某个职能部门或社会组织的管理方式，或多或少都要影响到人们的生活。一些词描绘了某些人的违规做法，这些做法是受到大众谴责的。比如，“当婆婆”比喻充当事事都要管，一点权都不肯放的领导、“变色龙”比喻看疯转舵的政治投机分子。

（二）与获利手段有关的

自古“人往高处走，水往低处流”，在芸芸众生中，每个人都要争取更高的社会地位，获得更好的生活条件，这是无可厚非。但是获取利益的方式必须是正当的和合理的，汉族专同文化对利益的获得强调“取之有道”，就是说得到利益的手段必须是符合规矩和道义的。惯用语中有很多表示这类意思的语汇，这些语汇表达了人们对现状的不满。

以“走后门”为例，它原为褒义，典故与包公有关。传说包公上任开封府尹后，很久没有百姓来告状。后来，他偶然发现其原因：官府大门守卫森严，守门官吏还要索要贿赂才让人进门，这就是所谓“衙门朝南开，有理没钱莫进来”。包公处罚了守门官吏，并决定打开后门，让百姓随意出入告状。由此衍生了“方便之门”和“走后门”两个说法，但“走后门”的意义后来发生了重大变更，不再是原来的好事了。现在比喻通过非法的无正当关系来达到某种目的。

例如：他是走后门来我们工厂工作的，后来不久又当了干部。

三、讽刺性惯用语反应的行为文化

行为文化是人类在社会实践中和人际交往中约定俗成行为规范，包括活动的规范和方式以及各种礼俗，民俗，风俗等形态。它是一个时代文化和一个民族文化精神的真正负载者，它必然也这样那样的渗透在不同时代的带有讽刺意味的惯用语之中。行为文化具有鲜明的民族，地域特色。

（一）与文体文化有关的

随着社会文明程度和群众生活水平的提高文艺和体育成为了人们生活中的重要文化现象，因其有利于人的良心健康，所以历来得到人们的特别重视。同时，随着某些演艺活动和体育逐渐流行并深受人们的喜爱，其中的行业用语又自然回归到生活当中，由此产生了相关的惯用语。

以“唱高调”为例，它本来是京剧表演中使用的词，现在用来比喻说的话好听，但实际做不到，或者说得好听却不实际去做。多用来讽刺，责备人，表示不满。

例：从来就是要求实现共同纲领，并非过去唱高调，而是看法前后不同。（徐特立《读书日记一则》）。

（二）与婚姻文化有关的

婚姻是人生中的一件大事，是维系家庭的一个纽带。所以男女婚姻是社会生活中一项重要的文化现象，反映婚姻文化方面的惯用语也是很丰富的，涉及到结为夫妻，生儿育女以及夫妻双方忠贞等各个方面。

在封建家族控制婚姻的时代，男女的地位是不平等的，实行的是男尊女卑。妻子一般没有独立存在的人格，封建社会对女子的要求是“从一而终”与“三从四德”。随着社会文明程度的提高，人们关于婚姻家庭的道德观念也发生了改变。这些变化也相应地表现在惯用语中。例如：“气管炎”是“妻管严”的谐音，戏谑丈夫受妻子管束，惧怕妻子，这从一定的角度说明了女子们在家庭中的地位提高了。

反映男女关系不正当的或者对婚姻不忠惯用语有：“戴绿帽子”，“第三者”等。这些惯

用语的贬义程度可以看出淫乱或搞婚外关系的男女都被认为是可耻的。

（三）与人交往有关的

每个人均有其独特的思想，行为模式其价值观，因此人际关系对每个人的生活和工作影响很大，但人作为社会动物又要在人际交往中遵守一定的行为规范。人际关系主要表现在人与人之间的互相吸引，排斥，合作，竞争，领导，服从等各方面的互动。惯用语反映了人际交往中的种种现象。其中，大多带有讽刺意味的惯用语反映为了个人利益而不惜使用卑鄙，诬陷，手段，报复，整人的。

以“穿小鞋”为例，它的来源是北宋时，有一名叫巧玉的姑娘，她的后娘将她许配一个又丑又哑的有钱人，巧玉坚决不从。后娘也没有办法，便暗暗想法子整治她。恰逢有一位媒婆，把巧玉说给一位秀才。巧玉很中意，后母却在背地里剪了一双很小的鞋样子，让媒婆带给南方。巧玉出家那天，这双鞋怎么也穿不上，害得她上不了娇。她又羞，又恼，又急，一气之下便上吊自尽了。人们非常惋惜。后来人们把这风俗引申到社会生活中，用来专指那些在背后使坏点子整人，或利用某种职权寻机.....人与困境的人为“给人穿小鞋”。也指上级对下级或人与人之间进行打击报复，都称为“穿小鞋”。在口语中也经常与“找小脚”连用。这时完整的说法就是：“找小脚，穿小鞋”。

例：他早知道副队长总给他穿小鞋，故意看他的笑话。（柳青《狼透铁》）。

四、讽刺性惯用语反映的心态文化

心态文化是指人类在长期的社会实践和意识活动中育化出来的价值观念，审美情趣，思维方式，道德情操，宗教信仰，民族性格等主体因素构成的文化，它是文化整体的核心部分，是一个民族深层和内在的文化反映。相当数量的惯用语体现着汉民族的心态文化。

（一）与恶劣品质性情有关的

汉语惯用语从多角度，多方面描写了汉民族品质性情。其中，有些带有讽刺意味的惯用语反映恶劣品质性情的。因为忠言逆耳，所以喜欢别人甜言蜜语的吹捧就成为了人们性的弱点。因此社会中出现了一些靠献媚的势利小人，与这些奸佞之徒有关的词有：“拍马屁”、“灌迷汤”等。

以“拍马屁”为列，它源于元朝文化，蒙古族的一般百姓牵着马相遇时，常要拍拍对方马的屁股，摸摸马膘如何，并附带随口夸上几声“好马”，以博得马主人的欢心。可是相沿很久以后，有的人不管别人的马好坏，强弱，都一味地说奉承话，把劣马也说成是好马了。逐渐人们就把对上司的奉承称为“拍马屁”，用于讽刺不顾客观实际，专门谄媚奉承，讨好别人的行为。

例：还有朋友哚拍马屁鬼讨好，连忙搭俚买好仔家生送得去铺房间。（清韩邦庆《海上花列传》第十回）。

（二）与佛教信仰有关的

在宗教文化中，对中国影响最大的党属佛脚，佛教从东汉开始传入中国，两千多年来，佛家对中国的文化和民族心理产生了较深远的影响。汉语从佛经中汲取得了大量的词汇，而讽刺性惯用语中也涉及了很多佛教佛经的词，如“庙小牌子大”比喻名不副实；再如“抱佛脚”，是“急来抱佛脚”的缩略，源指有人犯罪应该判列型，他非常害怕，急忙跑到庙中，抱住佛脚，以求赦免，比喻平时没关系，临时慌忙恳求，后比喻平时没有准备，临时慌忙应付。

例如：“只可惜这些事实虽然有趣，演讲时用不着它们，该另抱佛脚”（钱钟书《国城》）。

结论

总之，讽刺性惯用语是汉语惯用语中的重要主城部分，是汉语具有特色的语言材料。由于来源于人民群众的口头创造，取材于人们的日常生活，所以讽刺性惯用语深深地反映着广大人民的思想感情、中国人的文化内涵。由此，掌握讽刺性惯用语对汉语学习者是不可忽略的。

参考材料

1. 李行健，《现代汉语惯用语规范词典》，长春出版社。
2. 温端政，沈慧云主编，《通用惯用语词典》，语文出版社。
3. 商务印书馆辞书研究中心修订，《新华词典》，商务印书馆出版。
4. Nguyễn Thúy Ngà (chủ biên), Đinh Thị Thanh Nga, Vũ Thị Xuân Dung, 《现代汉语词汇教程》，河内大学中文系。
5. 马中林、杨国章主编，《汉英双解汉语惯用语词典》，1991 年，现代出版社。
6. http://www.docin.com/p-807393168.html
7. http://www.baidu.com/

河内大学中文系《商务汉语课》学习现状

SVTH: Phan Thu Thủy, Vũ Thị Tiến,
Nguyễn Thanh Hải, Nguyễn Hữu Bảo Trung
GVHD：ThS. Trần Thanh Mai

引言

世界大国的中国正在极力推动与周边邻国的商贸合作关系。越南作为中国的重要邻国，是中国西部陆地“走出去”的重要门口也是中国极力推动“软权力”经济影响的一国，越南已经成为中国商人涌向的国土。随着两国关系迅速的发展，两国经济贸易往来日益繁多，越南人力市场需要更多的汉语人才，越是需要掌握商务知识的汉语人才。意识到人力市场的极大需求，河内大学中文系早在 2009 年给本系四年级大学生加设《商务汉语课》，为时 3 学分、45 节课。这门课的出现给中文系大学生带来许多惊喜与机会的同时也给他们带来不少困难与挑战。为了能够给下一届学生能更好地学习这门课，我们研究小组已经通过分析借鉴 T11 届学姐做过的调查结果，结合以中文系 T12 届为调查对象的调查新结果，进行总结分析，进而找出本系学生近年来在学习上遇到的顺利与困难，希望在此基础上能向学习者提出一些有关《商务汉语课》的一些有效学习方法、有效学习战略及个人正确的学习态度的建议。

本研究报告针对贸易零基础的大学生，主要研究对象是河内大学中文系四年级的学生。文中采用一些主要的研究方法：统计方法，分析方法以及比较方法。其中，使用最多的方法是统计数据方法，比较与统计。从此突出学习商务汉语课程的方法，力求让学习者更好地掌握这门课的内容，同时提高他们的汉语水平。

本报告的结构分成三个主要部分，第一部分是《商务汉语课》教学内容范围与教学对象，其指出有关商务汉语的含义以及根据不同的角度来区分学习对象的类别。第二部分介绍商务汉语学习中的顺利与困难，第三部分是学习者对商务汉语学课的认知。

正文

（一）《商务汉语课》教学内容范围与教学对象

1.《商务汉语课》教学内容范围

《商务汉语课》包括“商务” 和“汉语”两个部分。商务的广义含义是指一切与买卖商品服务相关的商业事物；狭义的商务概念即指商业或贸易。如果说“汉语”是一种语言，而语言的功能就是“交际“，那么“商务汉语”就是“商务交易”中所使用的汉语。以此，学习者学习“商务汉语”的最终目的就是能用“汉语”进行“商务”活动并达成”商务”目标[3]。

从广义的“商务”概念而论，不言而喻，商务场合上所涉及的内容是非常广泛的，商务交易中使用的汉语也会涵盖着极为广泛的内容的。简单的可能是有关日常生活的一些话题，有时候可能是商务谈判场合中跟谈判内容有关的经济类、财务类、金融类甚至是房屋产类等领域的词语……不过，受培训专业及学习时间与学习时段所限，中文系的学生所学的《商务汉语课》的内容已经确立“以商品进出口为中心的国际贸易” 活动中的商务谈判，教学过程中力求向学生提供基础的商务知识做为理论背景，进而学会运用到不同的模拟谈判场合里面，培养学生使用有商务知识含量的汉语语言能力来实现假定的谈判任务。

[3] 商务汉语周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

针对不同的教学对象，任课教师每年都有不同的教学中偏重以及不一样的要求，不过，根据 2014 年已经获得批准的教学大纲，河内大学中文系的大四学生所学的《商务汉语课》教学范围包括以下内容：

（1）市场考察内容与考察市场方案策划

（2）商务场合主要的语言谈判技巧

（3）商品的品质、数量、包装谈判

（4）贸易术语与商品的价格谈判

(5) 货物支付与支付方式谈判

（6）交货条件与货运谈判

（7）货物检验问题谈判

（8）保险与不可抗力问题谈判

（9）争议、索赔与仲裁问题谈判

因为受到教育部批准的培养专业所限,《商务汉语课》的性质可确定为一门实训性的学科，学到的商务知识要能马上运用到模拟谈判场合，强调的是学会运用技能，而不是学会商务理论知识。

2.《商务汉语课》的就学对象

为了更好的了解学习者在学习过程中所遇到的困难，我们研究组对河内大学中文系四年级的大学生进行考察分类，从而决定以学生学习的目的以及以学生学习的能力作为分类的依据。

2.1 以学习的目的为依据

按学习的目的来分，可以分为学习商务汉语后希望毕业后从事贸易进出口业务的学生和毕业后没有从事进出口业务计划的学生。

显而易见，第一类学生因为希望毕业后从事贸易进出口业务所以当然非常重视该课，对该课的学习态度也是非常认真的。目前，中国与越南的贸易关系日益加强，作为河内大学中文系毕业生很容易就可以找到有关贸易进出口或商务翻译的岗位。所以对希望从事贸易进出口的对象来说，商务汉语的知识是非常重要的。

第二类就是毕业后没有从事进出口业务计划的学生，以就学方向为翻译，导游，汉语老师等工作。大学生都认为这些工作跟商务汉语没有联系或很少使用到商务汉语的知识，所以学习者持着走马观花的态度来学习，只希望获得良好学习成绩而不全心全意去理解商务汉语的知识。

2014 年的调查结果显示，大部分大学生都选择从事汉语翻译（61.5%），只有5.5%把进出口业务看成毕业后的选择方向。但报告也指出大学生毕业后，从事贸易汉语工作的人已增到 16.7%和有 50%学习者都经常使用到商务知识[4]。

你毕业后的选择方向是：	A：汉语老师	11%
	B：汉语翻译	61.5%
	C：导游	13%
	D：进出口业务	5.5%

[4]商务汉语周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

	E：其他	9%
大学生毕业后从事的工作是：	A：汉语老师 B：汉语翻译 C：导游 D：进出口业务 E：其他	3% 37.9% 12.1% 16.7% 30.3%
毕业生的工作有无使用到商务汉语的知识：	A：经常使用 B：偶尔使用 C：不使用 D：其他	50% 40.9% 9.1% 0%

研究组对学习者学习商务汉语课的情况以及了解他们对课程的掌握比例进行调查分析。调查的结果显示，9%学习者掌握课程的 80%、25%学习者掌握课程的 70%，而大部分学习者掌握了课程的 60%。这儿表明，大部分就学对象都能基本的掌握贸易汉语的知识[5]。

上课时，学习者掌握课程的比例：	A：40% B：50% C：60% D：70% E：80%	8.3% 16.7% 41% 25% 9%
上课之前，学习者预习商务汉语的时间：	A：半个小时左右 B：一到两个小时 C：两个小时以上	16.7% 50% 33.3%

调查的数据还显示，学习者最少的学习时间为半个小时左右，大部分的学习时间为一到两个小时，甚至还有从多的学习者学习时间为三到四个小时。可见，大部分学习者都持着积极的学习态度去学习研究这门课。

2.2 以学习能力的依据

根据学习者大一大二大三六个学期学习成绩的平均分数，可以分成为有平均分数为 7.0 以上的学生 (包括 7.0) 及有平均分数为 7.0 以下的学生(不包括 7.0)。拥有平均分数为 7.0 以上的学生即有较好的学习能力的就学对象，可以简称为 A 类学生。拥有平均分数为 7.0 以下的学生即相对有学习能力的学生，简称 B 类学生[6]。

首先，A 类学生在任何情况下都持着认真，积极的学习态度。虽然 A 类学生和 B 类学生的出发点就是零基础的，但是 A 类学生以丰富的词汇、良好的表达能力等优势不断了解商务知识以及提高自己的汉语水平。该对象不仅仅拥有较好的汉语基础，而且有着

[5]周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

[6] 2015 年河内大学中文系官方网的四年级大学生成绩统计表

明确的方向，积极的学习态度所以是最大的受益者。

B 类学生却没有学习动力，缺乏汉语基础和求是精神，在学习过程当中，碰到专业词语，复杂的句型等困难就灰心，不主动向老师或同学询问，所以，商务汉语对他们来说是难上加难的。

根据上述的表格结果，认为商务汉语很难的人占 35.7%，认为比较难的占 24.2%，认为不太难的占 17.3%和认为不难的占 22.8%。这些数字表明商务汉语并不像学习者的想象那么难，而最重要的是学习者的态度和方法[7]。

你认为在学的商务汉语难度如何？	A：很难 B：比较难 C：不太难 D：不难	35.7% 24.2% 17.3% 22.8%
2015 年学习者考试的分数结果显示：	A：5 分以下 B：5-6.5 分 C：7-7.5 分 D：8-8.5 分 E：9-10 分	8.3% 16.7% 41% 25% 9%

2015 年学习者考试的分数结果显示，考试分数为 7-7.5 分占 41%，考试分数为 8-8.5 分占 25%，而 9%学习者的考试分数为 9-10 分。这表明大部分就学对象都掌握得很好课程的知识及内容[8]。

（二）《商务汉语课》学习中的顺利与困难

商务汉语是汉语言专业教学框架中的一门课程，所以理论知识只是学习的基础，而让这些理论运用到贸易谈判过程中才是最终的目的。本报告的研究对象是比较特殊的四年级汉语言专业定向汉语翻译的学生。这时，大部分学习者的汉语水平都很高、词汇非常丰富（可以达 5000 字到 6000 字以上[9]）、表达能力也很强、交际能力相当于 HSK 口试高级，但缺乏了经贸专业知识。因此使教学和学习过程中遇到很多困难。

为了克服上述困难，任教教师在设计教程过程中已把核心内容集中到实线应用，从而提高学习者的有关技能。主要的教学方法之一是让学生制作并演讲幻灯片。在其教学方法操作中，任教老师已让学生自主展现自己所有的能力，后来才进行评价、补充或修改错误的地方。这样既可以引发学习者的自学精神又可以提高学生的逻辑思维，表达和问题概括能力，还可以加强学习者的制作幻灯片技能及自信心。然后这些知识可以通过模拟场景角色扮演练习运用到实际谈判中。教师提出一个具体的背景，让学生根据以学习过的对话和句式来模仿扮演角色进行对话。从而培养学生运用语言来进行有关贸易进出口谈判能力。除了上述的练习外，学习商务汉语时还有其他练习如分组讨论，和现场回答问题。

1.《商务汉语课》学习中的顺利

[7]周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

[8] 2015 年商务汉语网上调查表 https://docs.google.com/forms/d/16aVIM693Gf0Fk16K7jic8nQZVhs7nsw5uQMg-G9F7QY/viewform?c=0&w=1

[9] 李晓琪《博雅汉语(高级飞翔篇 II)》北京大学出版社的生词表

河内大学中文系一年级的学生也已经开始进行一些简单的对话，对话字数为 300 到 400 汉字左右[10]。二年级第一学期时学生已经开始进行成段表达，各段字数从 600 到 1000 汉字左右[11]。到了第四学期，大部分学生都已达到 HSK5 级水平了。三年级的时候，学生的汉语水平都很高、词汇非常丰富、学生的词汇数量为 5000 字到 6000 字以上[12]，表达能力也很强、交际能力相当于 HSK 口试高级。这有助于大四学生学习商务汉语。

目前中越贸易日益发展，越南人力市场需要更多的汉语人才，越是需要掌握商务知识的汉语人才，所以大部分河内大学中文系的学生毕业后都可以找到一份较好的工作。而且现代是经济时代，作为一个刚刚踏入社会门槛没有工作经验的大学生，若想找到一份工资高待遇好的工作，那除了汉语以外，你还要掌握好一些商务专业知识，所以商务汉语很受学习者的青睐。

贸易汉语是一个很有意思的一门课；学习者不仅可通过它来提高自己的贸易谈判能力还可以从中学到很多有关经贸领域的新知识。借鉴前辈的调查，以你认为商务汉语这门课对学外语的学生来说重要吗为调查问题，得出的结果表明其中 87%的大学生认为商务汉语对学外语的学生来说重要，仅有 13%的认为商务汉语对学外语的学生来说不太重要[13]。

你认为商务汉语这门课对学外语的学生来说重要吗	A 很重要	18%
	B 重要	43%
	C 一般	26%
	D 不太重要	10%
	E 不重要	3%

现在很多学生都曾从事过有关商务汉语的工作如翻译，销售员等，这使他们可以进一步地意思到学习商务汉语的重要性。更何况他们也可以把所学的知识运用在实际情况。

你认为从商务汉语这门课所学到的知识对你未来的工作是？	A 十分有用	18%
	B 有用	43%

[10] 杨寄洲《汉语教程》河内国家大学出版社的生词表

[11]李晓琪《博雅汉语(高级飞翔篇I)》北京大学出版社的生词表

[12]李晓琪《博雅汉语(高级飞翔篇 II)》北京大学出版社的生词表

[13]周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

	C 比较有用	26%
	D 不太有用	10%
	E 没有用	3%
	F 其他意见	0%

2.《商务汉语课》学习中的困难

除了上述的顺利以外，学习商务汉语时,学习者遇到许多困难。学习者不仅缺乏经贸基础知识，而且在制作 PPT,模拟场景角色扮演，分组讨论等练习过程中还缺少很多有关技能。

2.1 幻灯片制作技能练习

学习《商务汉语》的过程中，幻灯片制作是非常重要的一部分。为了让学习者更主动地了解有关《商务汉语》的新知识，任课教师要求学生使用幻灯片来演讲所准备的内容。让学生演讲完毕后，任课教师才进行评价、补充或修改错误的地方。这样一方面引发学习者的学习兴趣，提高学习者的逻辑思维、表达及问题概括等能力，一方面培养学习者的幻灯片制作技能及加强学习者的自信心。

然而，制作幻灯片的过程中，学习者也遇到不少困难。首先我们要提到学习者的学习目的，若没有明确的学习目标学习者一定不能学好该学课，那么简单的幻灯片制作技能也掌握不了，不用说其他知识。研究组在上述的内容中已划分出 A 类和 B 类的就学对象。对 A 类就学对象来说，虽然学习成绩很好，词汇量很多，表达能力较好，但只有较好的语言能力是不足够的。因为能制作出好看的幻灯片要求学习者对商务业务具有一定的了解，而他们却缺乏进出口业务基础知识，这是很大的障碍。更何况，从一年级到三年级，学习者所承受的压力并不大，四年级的时候，学习者才有很多练习题，学习压力突然变大，可能有些同学适应不了的。另外，在制作幻灯片的过程中，因为学习者没有演讲的天赋所以遇到种种困难，引起半途而废或以走马观花的态度来学习的情况。

对 B 类就学对象来说，因为没有明确的学习目标，所以没有努力奋斗的动力。对其就学对象来说，学习《商务汉语课》也是逼不得已的，对商务汉语一点都不感兴趣，所以制作幻灯片时并不亲自去了解，搜寻资料，就直接拷贝网上的信息，演讲时，他们就像机械人地一一讲出来，甚至连生词和专业词语也发音不准，这样难以汲取专业知识。

2.2 模拟场景角色扮演练习

学习《商务汉语课》时，若不做角色扮演练习，只阅读课文会难以保持学习者热情及兴趣，另外商务汉语的主要内容是谈判技巧，在扮演角色的过程中，学习者才能将这些谈判内容运用到具体情况。

《商务汉语课》教学的最终目的是让学习则能够熟练地使用汉语来进行谈判。根据老师所提出来的具体背景，学习者可以扮演成各种各样的角色来进行谈判。这不仅让任课教师更加了解学生的掌握能力，而且帮助学生提高口语以及谈判能力。这练习的优点是任课教师可以根据不同的学习对象而提出合理的要求，让每个学生都可以发挥自己的长处。模拟场景角色扮演时，学生要尽力发挥自学能力，这样将对学习者给予很大的帮助。

然而，扮演角色的过程中，学习者遇到了很多困难。因为学习者对经贸领域没有足够的了解，所以进行对话时，不能随机应变，灵活运用语言。另外，从一年级到四年级，学习者所承受的压力并不大，所以一遇到压力就不敢咬牙冲下去。

对于 A 类就学对象来说，他们的语言表达能力较好，但因为没有实践经验，所以，进行对话时免不了犯一些错误。对 B 类学习对象来说，因为他们的词汇量并不多，也没有掌握好学习内容，因此必定遇到语言障碍。

2.3 现场回答问题练习

在《商务汉语课》学习过程中，任课教师可提出很多有关学习内容的问题，一方面了解学生的知识掌握能力以及汉语表达能力，一方面帮助学生提高自己的积极性和主动性。

尽管教师的教学内容已经是最简单最符合学生能力的，但还有小部分只能掌握学习内容的 40%。这问题的原因在于学生太过被动，太依赖别人，不敢说出自己的意见。在一个班里，每次任课教师提出问题时，只有一两个同学举手，这无意中给任教教师带来很大的压力。

2.4 分组讨论练习

除了上述的各种练习之外，认分组讨论这练习题也对提高学习者能力的方面起着极大作用，若没有这练习的话，学习《商务汉语课》就不能达到最好的效果。分组讨论的目的是让小组的各个成员都可以发表自己的意见，跟搭档讨论时可以学到了很多东西，增加学习者之间的沟通及了解。但是，不能否认，学习者在分组讨论过程中也遇到很多困难。

对 A 类学生来说，因为小组成员之间学力的差距以及各个都有不同的观点，所以容易发生矛盾，不能发挥分组讨论的极大作用。

对 B 类学生来说，因为他们的学习能力与态度都不太好，常常依赖别人，没有自己的观点，这样使得商务汉语教学活动不能得到最理想的效果。

（三）学习者对《商务汉语课》的认知

在教学框架基础上，任课教师针对具体的教学对象进行合理地调整商务汉语这学课的偏重。可以肯定的是就学对象不一样，所以每个就学对象对该学课的认知也不一样。

1．学习者对《商务汉语课》总体的认知

随着中国经济的飞速发展，贸易逐渐频繁给对外汉语事业带来了新的发展机遇和挑战。商务汉语日益成为汉语学习者的选择，因此，这几年来，大部分汉语学习者都意识到商务汉语这课程的重要性，这不仅有助于提高学习者的汉语水平，而且给予学习者深入了解商务知识的巨大空间。具体的利益如下：

商务汉语具有较强的通用性.商务汉语是所有专用语中与通用语关系最密切的.学习者学习商务汉语时，一方面逐步改善自己的汉语水平（包括四个基本技能以及语法，词汇方面），一方面提高自己对商务这方面的知识。

商务汉语具有较强的交际性.商务活动是人类社会经济活动的一部分，与其他活动（如科学研究，文艺创作等）相比，最贴近人们的日常生活。商务汉语是一种商务专门用语与交际汉语紧密结合的专用汉语。学习者若在学习过程当中能牢牢把握所学习的知识，未来去工作时一定能将这些知识运用到实际的情况。现在竞争愈来愈剧烈，如果汉语专业毕业生仅拥有语言表达能力而没有把握其他专业知识就很难找到一份好的工作并难以适应那个新的工作岗位。所以趁此之际，学习者可以逐步了解有关商务知识，将它

当成自己的竞争优势。

一项针对河内大学四年级学生的最新调查显示，大部分学生（占 90%）都认为这学课简单或一般，就是学课的内容适合学生的水平，只有小部分学生（占 8.3%）认为这学课的内容难。另外，大部分学生（超过 50%）都认为学习这学课的压力程度少或一般，这说明学习者能汲取这学课的知识[14]。

你认为这学课的难度如何？	A． 简单 B． 一般 C． 难	25% 66.7% 8.3%

你觉得学习这学课的压力程度如何？	A． 少 B． 一般 C． 比较大 D． 大	8.3% 50% 33.3% 8.3%

与此同时，100%的学习者一律认为这学课所带来的知识有用或很有用，这说明学习者都了解这学课将给他们给予很多帮助。另外，经过任课教师仔细的调整，《商务汉语课》的内容非常符合学习者的水平并起着巨大的作用。

2. 学习者对教学方法的认知

2.1 教学方法的重要性

教学方法对教学效果起着非常重要的作用，对各不同的学习对象，任课教师就采取不同的教学方式。这样让学习者不感到压力，而且还能激发学习者对该课程的学习兴趣并满足他们的需求。目前，为了提高教学质量，各位教师以在普通的教学方法的基础上进行改进并使用各种各样的方法来传授知识，因此学习者能主动汲取商务知识，提高自己的汉语水平以及有关的技能。

为了使学习者汲取更多的知识并成为真正的主动者，老师就采取一些具有互动性的方法。互动性指两人或两人以上互相交流思想、情感或想法的活动。互动途径本身是学会交际的最有效方法。其结果是各方从中受益。老师和学习者在互动的过程中，环环相扣，彼此联系，保证每个环节的质量，最后教学效果自然水到渠成。

2.2 现场答问练习

通过这种教学方法，老师可彻底了解学习者在上课的过程中能否把握所学的内容的情况，帮助学习者练习现场回答技能。同时，老师可借此找出学习者的不解之处，从而采取其他讲法来给学生解释。在问答过程中，学习者可以主动向老师提出自己的不解之处。

2.3 分组讨论练习

老师使用这种方式的用意是希望学习者主动搜索信息，跟其他成员一起配合了解所不懂的地方并找出最好的答案。另外，一个小组各成员之间的水平不同，这样个成员之间要互相帮助，从而各个学生都会了解上课内容。在这练习中，学生是起着主导作用，

[14] 2015 年商务汉语网上调查表 https://docs.google.com/forms/d/16aVIM693Gf0Fk16K7jic8nQZVhs7nsw5uQMg-G9F7QY/viewform?c=0&w=1

而教师是穿针引线的人。

2.4 角色扮演练习

其目的是充分提高学生与商务贸易相关的汉语词汇、短语、句子，以及相关的语法知识，并最终能够掌握并运用这些语言要素进行贸易活动与生活交际，具备相关的语言交际能力。对于这种练习方式，学生要掌握一定的词汇，句型和背景知识，角色扮演练习就是运用之前所学内容来完成一项具体任务。学习者进行对话前，老师要提出任务主题，激活相关背景，减轻认知压力，使学生真正成为学习的主动者。对话完毕后，老师将指出并解决学习者课堂上所存在的语言问题，找出根源，从而提出相应的解决办法，有针对性地提出预防的建议。

2.5 使用幻灯片和思维导图

这是最先进的新型教学方法之一，任课教师可以借此来有效地概括上课内容，强调关键内容，减少不重要的部分。同时，使学习者意识到有效地使用幻灯片（制作幻灯片，编排与修改）等重要性。思维导图也起着概括的作用，让学习者大体上的了解内容。

2.6 使用新教材

这也是改进教学方法的重要部分之一，经过多次修改，在新教材里面的知识内容以及练习题更接近于实际情况，这样让学习者进一步意识到学习这课程的重要性。上课时，老师可以根据不同学习者水平而调整有关知识并布置作业，从而学习者能够好好复习，补充新知识。

3. 学习者对练习系统的认知

3.1 幻灯片制作重要性

幻灯片制作是学习者在学习商务汉语课的过程中不能缺少的一部分。幻灯片给讲者提供清晰的思路，这有助于演讲者将曾经浮现在脑海里的演讲内容记录下来关键词，在演讲过程中起到提示的作用；幻灯片的形式比较生动，可以将演讲的形式丰富起来，可以将听觉、视觉同时发挥作用，有助于听者更加快速的领会报告的思想内容并留下深刻的印象。

好的幻灯片的标准是结构清晰、整体协调、主题明确、简单明了。结构清新具体的是导航清晰以及知识结构清晰。整体协调是指视觉传达具有美学上的和谐性、整体性、平衡性，不给人杂乱无章的感觉。主题明确是画面的布局要重点突出，避免与知识点无关的信息干扰学生的注意力以及知识点呈现要重点突出。简单明了是单张幻灯片中文字的字数以 30～60 个汉字，如果一个问题或概念的内容比较多，一张幻灯片放不下就拆分为两张，切忌强行把文字堆积在一张幻灯片上。

3.2 模拟场景的重要性

模拟场景是教材不可缺少的一部分，模拟场景是按照实际情况或案例设置具体场景，从此，学习者将分组讨论并进行对话。通过这种练习题，学习者能积累词汇量以及把握具体生产单位，产品的有关数据。

从上面调查结果来看，大部分都重视模拟场景这一部分，因为模拟场景的练习题对学习者起着极大作用，让学习者能接近实际情况并综合运用各种技能。

例如：

(1) 你是越南 BV Game 公司的中国市场部经理，负责研究中国在线游戏市场，从而引进中国游戏在越南营销。因为你对中国游戏是外行，总经理要求你准备考察市场方

案，然后事先提交给他批示。想想看，你应该从哪儿着手？请跟你的总经理介绍你的考察方案[15]。

(2) 越南南风股份有限公司总经理和他的助理兼翻译一起前来中国上海环义装饰有限公司的办公司进行采访。环义的总经管理及销售部经理一起出面参加商谈。在此之前，越方公司已经通过电话进行交流并定下今天谈判的计划。今天谈判的主要内容是有关环义生产的壁炉 HY-A01-A 和 HY-B01 款式的单价，订货数量，包装方式等问题[16]。

3.3 强化练习的重要性

强化练习是教材中的一个重要组成部分，可以有效帮助学习者巩固和强化已经学习过的知识，因此，真正对学习者有这样帮助的课后强化练习，不应该是对课文内容的简单重复，而应该是课文内容的深化。

强化练习除了使学生进一步提高知识，而且让他们经常有自己去理解的学习态度。总的来说，强化练习有着重要的位置。强化练习部分比练习部分的难度更高，所以，在学习新知识的过程当中，学生不能彻底地了解知识就一定吸收不了强化练习的内容[17]。

你认为应该补充强化练习部分吗？	A.应该 B.不应该 C.其他	78% 12% 10%
你认为强化练习的重要性如何？	A. 非常有用 B. 有用 C. 不太有用 D. 没有用	46% 18% 26% 10%

调查结果显示，认为应该补充强化练习的学生占 78%,认为不应该的占 12%，有其他意见的占 10%。另外，认为强化练习非常有用的学生占 46%，认为有用的占 18%，认为不太有用的占 26%，认为没有用的占 10%。那么，大部分都认为应该补充强化练习并意识到强化练习的重要性。**(** 脚注：周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。

探索新闻或相关知识：要求学生通过书籍，网络等资源寻找相关知识的新闻，报告，从此把握实践知识，统计数据，了解实际上的贸易情况。通过这种练习，学习者能进一步提高寻找信息，把握关键词等……

例如：

《模块二货 物品质、数量与包装》的强化练习包括：

（1）上网搜索有关纺织毛巾方面的知识，如：机器名称及其成品特点，生产毛巾的各步骤。请妥善收藏，以备后用。

（2）分组讨论：要求学习者针对一个重要内容进行讨论，通过这种联系，学习者

[15] 模块一市场考察与谈判技巧 第 5 页

[16] 模块三贸易术语与商品价格 第 10 页

[17]周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅。

能练习口语，运用语料，而且要充分发扬团队协作精神，跟其他成员默契地配合。

（3）练习询盘，发盘，还盘的口语表达技能。

4. 对学习者的一些建议

有话说："世上无难事，只怕有心人"，虽然《商务汉语课》不是简单的学课，但若学习者有明确的动力和正确的学习方法，那么所有的障碍都可以逐渐克服。为了帮助学弟，学妹对这学课有一个初步的了解以及找到合适的学习方法，研究组就提出一些如下的具体建议。

4.1 幻灯片制作技能

上述的部分已经提起幻灯片制作的重要性，幻灯片给讲者提供清晰的思路同时给听者更加快速的领会报告的思想内容，所以讲者必定学会达到较好的标准的一个幻灯片应该具有什么条件。具体的是逻辑清晰，这个幻灯片的内容必须要有很好的逻辑顺序；主题突出，不要把内容东拼西凑堆砌在 PPT 里面；美观陈列，符合人们的正常审美；首页和尾页要有适当的标题和结束语。

不仅要做好有关幻灯片制作技能的准备，学习者一定要彻底了解商务汉语有关知识，另外，通过任课教师的启示搜索其他资料，从此提高自己对要求内容的理解能力。但必须注意的是，无论怎么搜索资料，学习者要根据问题的重点来搜查，因为知识海洋是无边无际的，若没有指南针就很容易失去方向。

了解任课教师要求的内容之后，学习要设计框架。该框架要概括整个内容以及突出重点内容。从此学习者能按照框架的罗辑思维美观在幻灯片上美观陈列，注意突出重点内容，达到结构清晰，整体协调，主题明确，简单明了等十六字格言的标准。

4.2 模拟场景

通过模拟场景这种作业，学习者能表现出来语言表达能力，将所学的知识运用到实际情况的能力以及掌握基础知识的能力。

首先学习者必定掌握基础知识。按照实际情况，老师一般先将基础知识介绍给学习者，下节课才要求学习者练习这练习题。所以学习者完全能在家里做好一切步骤的准备。其二，要仔细地了解对话背景，在了解过程中要查好生词，有关专业词语的意义以及贸易谈判中经常使用的句型，这样才能熟练运用到具体情况。其三，学习者应该上网搜索商品的价格，包装，生产单文等有关知识，这样更加熟悉任课教师所要求的内容。做好准备之后，学习者可以设计具体框架，然后跟搭档一起讨论并扮演模拟场景的角色。扮演时，二人可以互相帮助修改使用不恰当的词语或句型，从此逐渐完成对话内容。

4.3 强化练习

强化练习包括课外活动，知识链接等各种作业，这是补充并加强学习者的知识的重要部分，所以学习过程中，学习者必定要彻底地理解知识内容并充分利用书籍，网络资源，才能做好这种作业。

学习者在学习这学课过程中一定面对这种困难，就是不能搜查某个词语的意义，在这个情况中，可以实用英语来搜查。比如：研究组不知道"séc"的意思，所以先查"séc"在英语怎么说，找出"Cheque"这个词之后，我们用百度来查"Cheque"的意思，就是支票。第二的方法是使用图画来搜索相应的词语。另外，若学习者对某某领域完全没有任何的了解，可以先搜查那领域具有概括性的词语，然后才搜查具体的词语。甚至，学习者可以先用母语来搜查有关内容，对所要求的方面有大体上的了解，做好基础知识准备，从

此才用汉语或英语搜查关。

有话说“授人以鱼,不如授人以渔”，任课教师是指导学生的人，叫学习者怎么有效地使用知识资源，培养学习者的兴趣，使学习者变成主动者，教学的效果就水到聚成，而学习者是最大的受益者。

小结

河内大学中文系四年级的毕业生大部分毕业后都从事汉语翻译工作。翻译工作不但要求翻译人员具备良好的汉语言使用技能，也要求他们对自己从事翻译领域的专业知识有足够的了解。有一句有名的话说：“Know everything of something, and something of everything”意思是做一名好翻译，你”必须什么方面都知道一些以及有一些方面必须要知道一切“。可想而知，掌握多种领域的基础知识将是任何汉语就业者极大的优势。在大多数汉语毕业生毕业后都从事经贸翻译或进出口方面的工作的世纪背景下，在认真学习其他课程的同时，认真学好商务汉语课已成了即将从事汉语翻译的明知决定。中文系的实际学习情况已证明，在学习过程当中学习者都已意识到商务汉语的重要性并努力学习，积累知识和经验，同时不断努力突破自己的水平。但，研究组也认为，上课时间比较少，所以不能深入了解重点内容。另外，当初，学习者是因为没有更早认识到有关商务的基础知识而遇到种种困难。如果一年级，二年级，三年级时，河内中文系的学生可以早些接触该领域的词汇与句式的话，那么一定不会发生上述的现状。因此，通过这份研究报告，研究组希望商务汉语的学习时间可以增多，以减少我们学妹、学弟学习《商务汉语课》是的困难，增加学习效果，增加他们毕业后的就业机会。

参考文献

电子文献：

http://baike.baidu.com/link?url=8i1fditRwmf2e6EupFQGThMVE7LFjZMzUuJUg39tubbH5dErqe7DOiJNSyFiMe1rS0UzBOZoeUjwHLEUAeP0sq

http://wenku.baidu.com/link?url=y3FMhhUe8r6XhJKzRYDoaz6c3RyRBhaYRU9NuoRRhVebnRwtUKypaK9iSmki2COGB3C_Shp1D2WS2tpb_XwSkH8LTu8GLqclZXPBTOPrJvu

http://xueshu.baidu.com/s?wd=paperuri:(43908aa9e1ef83ba3c02ea0e10c5c00b)&filter=sc_long_sign&sc_ks_para=q%3D%E5%95%86%E5%8A%A1%E6%B1%89%E8%AF%AD%E6%A1%88%E4%BE%8B%E6%95%99%E5%AD%A6%E7%A0%94%E7%A9%B6&tn=SE_baiduxueshu_c1gjeupa&ie=utf-8

书籍文献:

1. 周氏英：《对越汉语专业生的商务汉语学习需求调查分析及商务汉语教材编写的构想》的毕业论文，河内大学中文系。指导老师陈氏青梅硕士。

2. 梁树新，张宏：《国际贸易实务教程》，人民邮电出版社。

3. 安徽：《国际贸易实务教程》，北京大学出版社。

秦始皇的法治政策之影响

SVTH: Trần Thúy Hậu 7T14, Phan Thu Huyền 4T14, Hoàng Thị Thu 7T14
GVHD: ThS Nguyễn Thị Hảo

一、 科研报告的目的

“‘大江东去，浪淘尽，千古风流人物’。五千年中华文明，令多少位大英雄慷慨悲歌；三千里多娇江山，令多少风流人物竞相折腰。历史的潮流，浩浩荡荡，淘尽了多少风云儿女。在时间河流的匆匆东逝中，我们的记忆也日渐模糊。然而，却总有一些人物，随着时间的流淌，非但不会消失，反而在我们的脑海中愈加清晰起来，他们是无法被忘却的，因为他们独领了历史的风骚，秦始皇就是这些人中最伟大者之一”。[18]

至于秦始皇——“千古一帝”，人们对他的印象很深刻，然而对他的知识和了解并不多。

实事求是，中国历史源远流长，其间出现了无数君主，每位都被后代带上了“贤君”，“明君”，“暴君”，“昏君”等之中的一个名号。上百名皇帝当中，最受争议的有武则天武媚娘和秦始皇嬴政两位，到如今，他们是贤是昏，是明是暴还难以肯定。通过校园范围粗略考察和分析、总和所收集到的资料，本文作者认为，少数的一些理直气壮地评价秦始皇的好坏以及大部分外国同学学汉语对这位“千古一帝”的知识面还很窄，于是对人物的看法只是一偏之见。

本文作者在追溯当时背景的过程中也发生了一些关于秦始皇好坏的争论。我们认为，评价一个历史人物，尤其是一名皇帝时，事先要理解他当时制定的法治政策，从而对他的思想有一定的见识。此外，还要清点一下儿那些法制政策对古今社会的影响，才能做出客观的评价，避免片面的观点。

估价历史人物不能离开历史条件。先把“秦始皇——明君还是暴君”这个问题搁在一边，报告组希望可以为大家带来关于当时法治政策对中国的影响的最客观的看法，从而让大家各行其是地估价秦始皇。

二、 秦始皇简介

1、 简介

秦始皇嬴政 http://image.baidu.com/search

公元前 259 年正月正（朔）日正（子）时正（初），秦始皇出生于赵国的都城邯郸。也许因为他在正月正日正时又恰恰在赵国出生，所以秦庄襄王给他起了“赵政”这个名字(后来改名嬴政)。十三岁继承王位，三十九岁称皇帝，在位三十七年。关于嬴政的父亲究竟是子楚还是吕不韦，自古以来不少争议，但还没有正确答案。

据说正月正日正时出生的人极为少见，所以有人对子楚说嬴政“跟周文王一样，是将来要统一天下的真命天子”[19]。但嬴政满月时，大家悄悄议论的话题却是他长相像

[18]史源 《 解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 1 页

[19]史源 《解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 5 页

谁，因为那时他的脸形、神情已显露出来了，“除了眉毛修长如其母赵姬之外，眼睛圆睁，鼻子高挺，活脱像另外一个人”[20]。 那个“另外一个人”就是吕不韦。

吕不韦原是魏国濮阳（今河南濮阳）人，后到韩国经商，是韩国有名的大商人。吕不韦帮子楚即位、有扶立君主的功劳。有一次，吕不韦请子楚来家中饮酒，映出赵姬（他最宠爱的妻妾）歌舞助兴，子楚见到赵姬后，一下子就爱上了她，于是起身为吕不韦进酒，要求将这个美女赏给他。吕不韦“大为生气，但最后还是忍痛割爱，把赵姬送给了子楚”[21]。

据说，被送给子楚之前，“赵姬已有身孕，吕不韦之所以如此，是他早已谋划好了的”[22]，所以可以说吕不韦才是嬴政之父。据司马迁《史记》记载，吕不韦“让子楚与怀有自己骨肉的歌舞女赵姬结合”。但司马迁《史记》也记载，（赵姬）至大期时，生子政。“期”古音即为一周年，也就是说子楚娶了赵姬一年后，赵姬才生嬴政。十月怀胎，一朝分娩，这样的话，嬴政是子楚之子。关于这个问题，北师大历史系晁福林教授说：“这是一个千古之谜。尽管有许多人对《史记》中的记载产生过质疑，但没有强有力的论据可以推翻司马迁的说法。所以，我们不得不同意司马迁的观点”[23]，还有专家对《史记》关于始皇的记录提出质疑。在这部史书中，秦始皇的形象始终不怎么样。司马迁因祸遭到残酷的宫刑，在他的笔下，历代酷吏、暴君多少被涂上不良的墨迹，“也不能排除，司马迁在记录秦始皇时，因反感而夸大其辞。”[24]孙家洲专家说。

2、主要功劳

秦始皇是中国历史上做出巨大贡献，起着巨大影响的皇帝。主要的贡献有统一全国，建立第一个中央集权国家。战国期后，秦国逐渐成为七国中实力最强的国家，通过多年战争，终于在公元前 230 年至公元前 221 年，秦王嬴政陆续灭了东方六国，建立中国历史上第一个统一、中央集权的封建国家，结束了诸侯长期割据混战的局面，使广大人民免受战争带来的生灵涂炭。嬴政统一六国以后，采取了一系列措施，加强中央专制集权。他规定最高统治者称“皇帝”，国家一切大事，都由皇帝一人裁决，他也实行郡县制，把全国划分为 36 郡。至于加强中央高度的集权统治的需要，这位千古一帝统一了全国文字、货币和度量衡，实现了中华“一文喧天下，一呼九州应”，为当代和后世奠定了深厚的文化基础和经济发展基础。并由此而创造的丰富文明成果是分不开的，可以说它是古今中华立国之基，兴旺之源，在这个方面，秦朝的贡献可谓是功垂千古。秦始皇也下令修筑长城，确定中国北方的边界，把战国时北方燕、赵、秦三国所修之长城连接起来，成为伟大的“万里长城”。这一项军事工程保护了中国北方领土的安全。

三、 秦始皇法治政策和影响

1、 建立中央集权制度

秦王嬴政统一全国后，自以为“功过五帝，德兼三皇”，对原来“王”的称号已不满意，

---

[20]史源 《解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 5 页

[21] 史源 《解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 10 页

[22] 史源《解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 10 页

[5] 《秦始皇的父亲是谁》，http://zhidao.baidu.com/link?url=zB4QaCsZ-WUXwkQuNE89JNMpk2vTadvLE-i0Z942OkrSxIzhkn7hOKlHfoSntwKmUbgPhpf9Vr0_IGICF1IwVK， 2005-29-11， 15:45

《秦始皇的父亲是谁》，http://zhidao.baidu.com/link?url=zB4QaCsZ-WUXwkQuNE89JNMpk2vTadvLE-i0Z942OkrSxIzhkn7hOKlHfoSntwKmUbgPhpf9Vr0_IGICF1IwVK， 2005-29-11， 15:45

在与臣下商议后，决定从“三皇”，“五帝”中各取一个字，称“皇帝”。那时，天下事无论大小皆取决于上，皇帝自称“朕”，皇帝的命令称“制”或“诏”，皇帝的印称“玺”，任何人对皇帝的名字都要避讳等。嬴政自称“始皇帝”，希望以后有“二世、三世，以至无穷”，妄想死后皇位永传。 皇权至上，权力高度集中，国家的一切权力即行政、立法、司法和军事等大权总揽于皇帝一人之手。

1.1、 三公九卿制

★**建立**：秦统一六国后，为建立君主专制中央集权制度，巩固统—，在确立皇权至高无上的基础上，在中央设立了丞相、御史大夫、太尉等官职，建立起了三公九卿制度。

★**内容**：三公是指丞相、御史大夫、太尉。丞相辅佐皇帝处理全国政务；御史大夫是副丞相，掌管律令、图籍，并负责监察百官；太尉协助皇帝管理军务，三方互不统属，互相牵制。三公之下，秦朝中央政府还设有许多重要官职，合称九卿，他们分管着国家和皇家的各种事务。

★**特点**：以三公九卿为主的中央政府各级官员，在地位、职责和权利等方面都处于互相配合、互相牵制的状态，任何人都无法独揽朝政，军国大事最终操纵在皇帝一人手中。

★**影响**：秦朝三公九卿制的确立和完善，为君主专制中央集权制度的建立和发展开创了新局面，对以后历代王朝的政治体制产生了深远影响。

1.2、 郡县制

★**形成和演变**：郡县制是在分封制瓦解的基础上，为适应新兴地主阶级的政治需要，于春秋后期开始出现的；战国时期，各大国已经广泛实行郡县制；秦统一后，在全国推行郡县制度，秦朝以后各朝代在地方行政机构的设置上一直沿用郡县制，只是形式上有所变化而已。

★**内容**：秦朝的地方行政机构共分郡、县、乡、里四级。郡是中央政府以下的一级统治机构，郡设郡守、郡丞和郡尉。每郡下设若干县，县置县令（长）、县丞和县尉，他们都由皇帝直接任免。县以下有乡、里等基层机构，乡有乡吏，里有里典。皇帝的命令通过三公九卿、经由郡、县，再通过乡、里，可以直达全国百姓。

★**特点**：郡县制是在分封制瓦解的过程中形成的，是专制主义中央集权制度的重要组成部分，有利于地主阶级的统治；与分封制不同的是，郡县长官完全由皇帝任免，他们负责管理人民、征收赋税、征发兵役、徭役等。

★**影响**：郡县制的实行标志着中国古代地方制度发生了划时代的变革，对后世产生了广泛而深远的影响。由于君主掌握着人事的任免权，从而有效地加强了中央集权，有利于政治稳定和经济发展。郡县制从根本上否定了分封制，使君主加强了对全国的统治，有力地维护了国家的统一。

2、 秦朝在统一中国文字、货币和度量衡中的伟大功绩

公元前 230 年至公元前 221 年，秦王嬴政陆续灭掉东方六国，建立起高度集权的封建国家，实现了中华民族历史上第一次伟大统一。虽然这个王朝仅仅存在了短短的 15 年，但它统一中华民族的文字和度量衡的伟大功绩，对中国的那时代、后世、乃至现代，都产生了不可磨灭的深远影响。伟大的中华民族，之所以能够成为一个文化积淀非常深厚，经贸十分发达的文明古国，这与拥有统一文字、度量衡，并由此而创造的丰富文明成果是分不开的，可以说它是古今中华立国之基，兴旺之源，在这个方面，秦朝的

贡献可谓是功垂千古！

★**文化方面上**：出于加强中央高度的集权统治的需要，秦朝做的第一件大事就是统一了中国的语言文字，实现了中华“一文喧天下，一呼九州应”。在战国时期，各国的语言文字、千差万别，据说秦朝最初颁发的诏书至桂林一带，一般人就不认识了，这严重地影响了王朝的政令畅通，足可见得实现统一的语言文字已成为当务之急。于是秦统一后，以简化秦文“小篆”作为标准字体，用于公文法令，通行全国，以后又在民间流行笔画更为简单的隶书。废除了其它各种异体文字。从而为秦朝的政治文化和治国理政奠定了基础,使得伟大的中华文化永久传承有了强大的生命力,也使得伟大的中华文化永久传承有了强大的生命力。

“马”字 和“安”字在统一前后，陈翠厚从《“百家讲坛”王立群读《史记》——秦始皇》节目拍摄

https://www.youtube.com/watch?v=rWeroknwJks&list=PLGeo_8DaUEpdypJtpZ_EgBhC6VYqtIJ4V&index=29

★ **经济发展方面**：自商鞅时废井田、开阡陌开始，即逐渐允许土地私有和自由买卖。以农产品和生产、生活资料为货物的经济贸易不断扩大和发展起来。与此同时，国家规定占有土地的百姓必须呈报占田数并纳税，以加强王朝财政上的支持。但是苦于当时没有一种能够统一发行的货币和统一的度量衡标准，使得经济贸易和政府的财政税收都受到了严重的影响。

• 统一货币的方面 ，秦始皇规定在全国统一使用圆形方孔的秦国铜线。秦始皇采取了两种统一货币的主要途径：一是由国家统一铸币，严惩私人铸币，将货币的制造权掌握在国家手中。二是统一通行两种货币，即上币黄金和下币铜钱。改黄金以“镒”为单位，一镒为二十两。铜钱以“半两”为单位，并明确铸金币明“半两”二字。铜钱造型为圆形方孔，俗称“秦半两”。原来六国通行的珠玉、龟贝、银锡等不得再充当货币 (及至秦，中一国之币为二等；黄金以镒名，为上币；铜钱识曰半两，重如其文，为下币。而珠玉、龟贝、银锡之属为器饰宝藏，不为币——《史记?平准书》)。

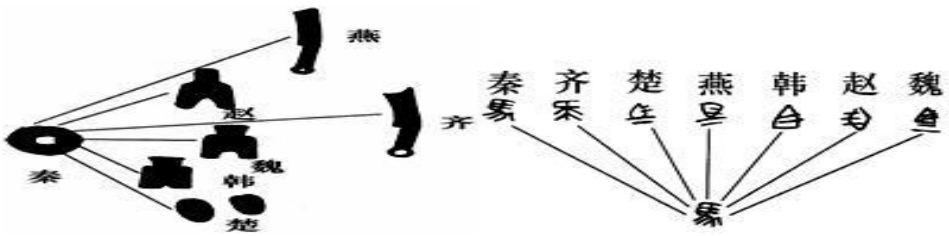

秦始皇统一货币的政策

http://a.hiphotos.baidu.com/zhidao/pic/item/1c950a7b02087bf45a77b027f3d3572c10dfcf61.jpg

• 统一度量衡方面，废除了原来其它六国的度量衡器。一律以秦国的度量衡的标准为标准，以秦朝的尺度寸、尺、丈、为单位，以十为进位制度；量制方面以龠、合、升、斗、桶(斛)为单位，也是十进制；衡制方面以铢、 两、斤、钧、石为单位，进位是二十四铢为一两，一十六两为一斤，三十斤为一钧，四钧为一石。

秦始皇统一度量衡之政策

http://img4.imgtn.bdimg.com/it/u=3647847477,3885809627&fm=21&gp=0.jpg

至此，度量衡混乱的格局大为改观，不但保证了商品交换中的公平公正，也为国家收取赋税创造了必要条件。同时也为中华民族史前史后的发展奠定了基础。上述两项中的史无前例的发明和改革，对秦朝集权统治而言是势在必行，也是历史发展的必然趋势，无论哪一个国家一统天下之后都会完成这项重要的使命，客观形势已经为这种统一创造了成条件。 为了建立中央集权制，秦王的统一文字、货币和度量衡政策成为历史的必然。

国家领土统一是统一语言文字和度量衡的前提条件，在战国时期，诸侯混战，封建割据，圈地为王。各诸侯国为了巩固自己的统治，故意制造语言文字壁垒、经济贸易壁垒、闭关锁国、防止外敌政治瓦解、经济掠夺。这个时候没有哪一个诸侯国能够提出或实施语言文字和度量衡统一的问题，因为他们既无号召力，也无可能性。只有领土统一了，统一语言文字和度量衡才得以实现。秦始皇在统一了六国之后，其国土竟达到空前广大的程度，但是由于语言文字和度量衡的不统一，给刚刚建立起来的秦王朝治国理政造成了极大的障碍。面临这种局面，秦始皇以秦国制度为基础，创建各种政策，其中就包括进行语言文字和度量衡的创新和改革，这既是统一以后国家政令畅通的需要，也表现了秦始皇政治智慧。

3、修筑万里长城

万里长城

https://vi.wikipedia.org/wiki/V%E1%BA%A1n_L%C3%BD_Tr%C6%B0%E1%BB%9Dng_Th%C3%A0nh#/media/File:Great_wall_of_china-mutianyu_3.JPG

公元前 213 年，秦始皇开始下令修建军事防御——万里长城。这项工程东起辽东，西到临洮，古称万里长城。

统一之前，原来的秦国、燕国和赵国已修过长城，新的长城就是在整修和连接原三国长城的基础上加以增长和修筑起来的。当一条巍峨的新长城出现时，过去秦、赵、燕所筑长城只规模，无法同秦始皇所筑规模相比。经过上百万民夫、军士的日夜劳作，用了几年的时间，长城基本建成。

虽然秦王嬴政在位时没有将长城修建成现在的长城，但已修建得非常坚固，城墙平均高度为 7.8 米，墙基平均宽度为 6.5 米，墙顶平均宽度为 5.8 米，墙上可容五马并骑，十人并排行进。城墙顶上有女墙，垛口和瞭望洞、射眼等防御工事，每隔数百米就筑有一座敌台或烽燧。

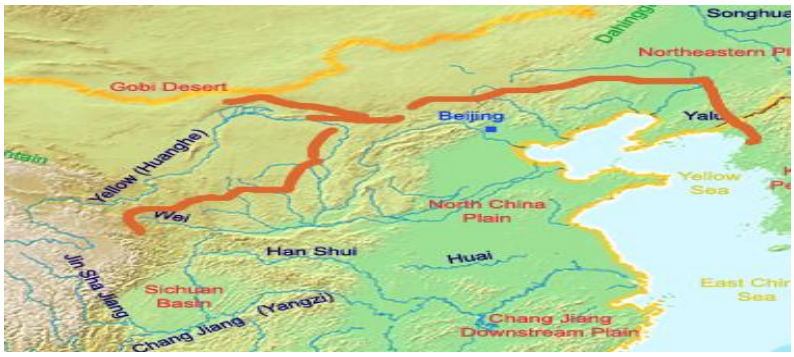

秦朝修建的长城，
https://vi.wikipedia.org/wiki/V%E1%BA%A1n_L%C3%BD_Tr%C6%B0%E1%BB%9Dng_Th%C3%A0nh#/media/File:GreatWallofQinDynasty.png

长城也是秦始皇巩固中央集权的政策之一，是秦王嬴政抵御外敌、巩固国防的一种方法。到了现在，这项工程已成为中国的象征，是中国人的自豪，也是旅游的一个名胜古迹，长城旅游这个项目给国家和人民极大的盈利。中国人的“不到长城非好汉”这句子已体现长城在中国人眼里之重要性。

4、土地私有、民富则国强

从秦始皇 27 年（公元前 220 年）秦始皇大肆宣传帝国统一的经济政策：重农。

“皇帝之功，勤劳本事，上农除末，黔首是富。”[25]可见在扫平六国之后秦始皇已意识到大力发展农业生产的需要，以此为百姓安宁，国家稳定的基础。

当时出现了一些难题。即表面上看来的是“六国之内，皇帝之土”，但实际上存在三种土地所有制形式：一为国家直接经营管理的土地;二为封建地主土地私有制；三为封建小农土地私有制，很复杂。后两种土地可能出现两个现后两种土地可能出现两个现象：一是变成荒芜，二是已被他人私自耕种。此外还有军功地主遗留在东方的土地被任其荒芜。

秦始皇 31 年（公元前 216 年）因为上述的情况下了另一道令：“使黔首自实田。”就是要全国所有地主和自耕农向国家呈报自己占有的土地数量。这命令的实质意义是在于国家承认地主和自耕农对土地的私有权，并给予法律保护。原秦国境内已通过授田、赐田和奖励开垦无主荒地的形式基本实现了土地私有化，并成为一套固定的经济模式。这一法令将这套模式推行全国。

同时秦始皇也进行“打土豪，分田地”的过程，其“土豪”是指已国破家亡的原六国王室贵族，以便破除原六国王室贵族和大量军功地主对土地的支配权，同时普通封建地主和自耕小农对土地的所有权。

秦始皇进行这两法令的目的，首先在于确立国家和黔首之间的剥削关系，增加农业的积极性。“六国之内，皇帝之土”只是在政治方面意义上，而实际上已进行了一部分私有制。

“使黔首自实田”安抚民众、稳定局势、医治战争创伤的作用、促进了经济的恢复和发展。这套模式也被后代封建王朝完成无缺的继承了下来。固定成为中国封建社会两千多年间最基本的经济模式。

5、兴建水利，万世之功

秦国自秦昭王以来日益强大，虎视东方，尤其是韩国。当时，秦国的都江堰工程建成不久，成都平原成为“天府”之国，秦国的统治者正沉浸在都江堰工程所带来的喜悦之中，兴修农田水利工程的致正浓，为此，害怕会被秦灭掉的韩桓惠王为了免受秦兵灭国之祸而想出使秦国为修渠投入更多的人力与物力的方法，召见闻名于诸侯的著名水利专家郑国，令他西游秦国，游说秦王在关中地区开河修渠，疲惫秦国。当时秦襄王即位不久，对郑国所说的修渠方案十分感兴趣，令他去勘察实地，将这个方案实现。

中国三大水利工程

http://blog.sina.com.cn/s/blog_4b09dc10010008ep.html

[25] 秦始皇巡游全国时开始宣传重农的政策来到琅玡就书写这句话。

秦始皇即位时，这项工程已进行大半，郑国用修渠来疲惫秦国的阴谋被他发觉了，虽然大为震怒，想立即杀死了他，但听了郑国的认罪话，秦王嬴政不但没有加罪他，而且还令他尽快把工程按预定方案休完。郑国渠修成之后，确实为秦国带来巨大的效益,“渠就，用注填阏之水，溉泽卤之地四万余顷，收皆亩一钟。于是关中为沃野，无凶年。秦以富强，卒并诸侯，因命曰郑国渠。”[26]

郑国渠修建的始末表明，秦国的最高统治集团对发展农业生产、富国强兵与兼并诸侯之间的关系有着充分自觉的认识。秦国决定让郑国将河渠修成，而在发现韩国的阴谋之后仍然修渠不止、对郑国信任如初，责令他将河渠修成。可见秦国对于来自国外的传家和客卿的重用政策是何等的正确。

四、遗憾之事

1、 焚书坑儒，排除异己学者

公元前 213 年，大秦帝国已度过了 8 个春秋，秦始皇为缔造自己的大国而整日忙于国家制度建设，巡行全国各地。秦皇为他所取得的成就而踌躇满志，于是，他在咸阳宫殿举行盛大的宴会招待他的群臣百官。在宴会上，朝臣都向秦始皇祝寿，然后提出了分封的政策，但秦皇并不赞成。这时，丞相李斯已上言：“古时天下分散混乱，未能统一，所以诸侯并起，在舆论上都是称道往古并用来非难当今，粉饰空言并用来扰乱实际，而人们又往往以为他们私下所学的这些东西很高明，并以此来非难圣上所建树的宏图大业。今陛下已兼有天下，判别是非而尊立一帝，而那些禀承死血的人，却相互勾结来非难以法为教的制度，闻知有法令下达，便用他们那套私学来妄加评论。入室则内心不满，出家则街头巷议，以非难主上为名望，以标新立异为高明，煽动门徒群起造谣诽谤。这种情况如不加以禁止，对上则降低人住的权势，下则使这些人形成党羽。还是产加禁止有利于国”[27]。

秦皇听后非常赞成，问李斯该如何做，李斯立刻向始皇帝提出了八条的《焚书令》，内容包括：

- 史官所收藏的历代史书，除秦国的史书《秦记》之外，其他一律焚烧；
- 除博士官因职务上的关系之外，天下其他人有收藏《诗》、《书》等，一律要送交所在郡守等处焚烧;
- 要是敢谈《诗》、《书》的，都要受惩罚；
- 要是敢以古非今的，会诛杀全族；
- 如果官员有“见知而不举者”，会像违反这项法令者同样受罪；
- 这项法令被颁布满 30 天之后，所藏书的人会受做四年苦役的刑罚；
- 如果是医药、卜筮、种树方面的书籍，都可以收藏，不必焚烧；
- 如果想学习法律的，要去官府向负责普及法律知识的人请教。

《焚书令》下达后的第二年，秦王朝又发生了抗儒生的事。当时，秦皇嬴政对寻找长生不老药、访仙占卜很感兴趣，他招用许多方士欲练“奇药”，但终于方式们都练不成药，倒是还咒骂秦王，诽谤朝政，使他勃然大怒，令御史立案查问儒生，儒生们没人敢

[26] 史源　解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧，华文出版社，北京，2002, 第 94 页

[27]史源　《解密秦始皇：千古一帝统一中国的智慧》，华文出版社，北京，2002, 第 80、81 页

承认，以至于抗杀 460 多人。那时，秦王又令人在冬季种瓜子骊山，瓜熟后令博士、儒家们前往就视，又杀死了不下 700 人。==》影响：秦始皇对《焚书令》的批准使中国文化历史缺乏了不少资料、同时也烧毁了不少孔子思想、前朝历史、前朝之诗……的书。

“焚书抗儒”使秦始皇被后世所议论是一位残酷无情的皇帝。如果当时没有“焚书抗儒”这个政策，后世的人一定会能够接触孔子、古代思想家的更多思想，也会有更多基础来研究秦朝前的夏、商、周等王朝。

2、建立长城、阿房宫。

长城确实是中国人的自豪，但话又说过来，任何事物都有好有坏。当时，在生产工具十分简单的条件下，必然使用人海战术，必然给千家万户造成妻离子散、家破人亡的悲剧。勿庸讳言，筑如此规模浩大的长城，仅靠 30 万秦军是远远不够的。秦始皇一道命令，40 万罪人、犯错的官吏、地位卑贱的商人等等全征调过去，成为新的役夫。为筑长城，上百万的百姓被强行拉去，大批的壮年劳力被迫离开家园，戍守边疆，全国上下民不聊生饿殍遍地，自骨累累……

秦始皇总被人间议论，说他“是暴君，修长城是暴政，还对秦王的政策极其反感……”[28]

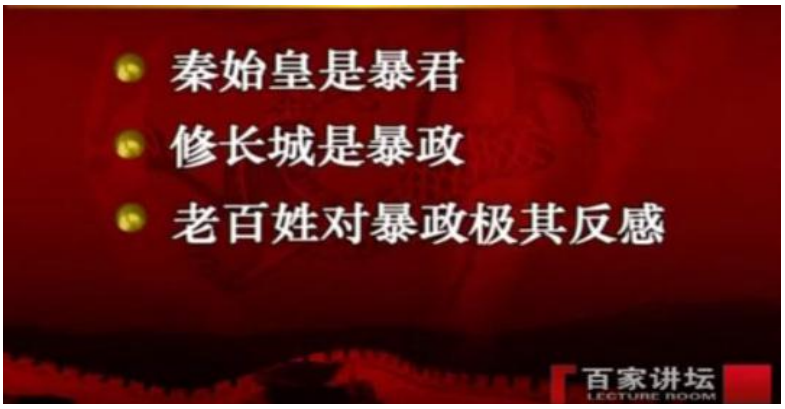

当时人们对“修长城”的观点，陈翠厚从“百家讲坛”王立群读《史记》——秦始皇”节目拍摄。

五、结论

秦始皇统一了六国，这是人们无法否定的历史事实，而中国由分裂走到统一，不能不说是历史发展进程中的大事。中国历史上也难以找到另一位极其残酷和聪明绝顶的皇帝，为了排除异己学者而杀死一千多人。因此，后代提出对他的评价时都谈到印象最深的这两点。然而把眼光停留在这两点上，则未免太肤浅了，何如我们做一份清单以便容易做出结论。

- 扫平六国。
- 建立中央集权制度。
- 统一文字、度量衡。
- 修筑长成，强化国防。
- 确立土地私有制度。

[28] 王立群教授，《“百家讲坛”王立群读《史记》——秦始皇》节目

- 兴建水利工程。
- 焚书坑儒。
- 寻找长生的梦想，国库疲敝。

从汉初到清末，无数的历史人物，在不同的时期，不同的立场，从不同的角度估价过秦始皇，其中没有任何人能否定秦始皇的大功和大罪。报告人本组希望从上面提到的那些引证，听众会有自己的政见。

由于本文作者年轻，知识和水平有限，本科研报告还存在一些问题，我们会逐步地完善。也希望可以通过这篇报告向各位老师，各位同学请教。

参考书目与网页

1. 中国文明史第三卷（河北教育出版社，1999 印次）

2. 中国古代史 (郭鹏编著，北京语言大学出版社， 2003 重印)

3. 解密秦始皇: 千古一帝统一中国的智慧（史源编著华文出版社，，2002）

4. Sử ký Tư Mã Thiên I.Bản kỷ (Trần Quang Đức dịch, Trịnh Thị Diệu biên tập, NXB Văn Học, 2014)

5. http://baike.baidu.com/link?url=YbWwA_p6hLQLblQYcVLpjS1uW39PvF1n5SSGoQoL3joXeIzINPx8fT17hOjOz-fUYTu4BmOO3X6wtxNZhmyK-a

6. http://zhidao.baidu.com/link?url=zB4QaCsZWUXwkQuNE89JNMpk2vTadvLEi0Z942OkrSxIzhkn7hOKlHfoSntwKmUbgPhpf9Vr0_IGICF1IwVK

7. http://zhidao.baidu.com/question/70605206.html

CON SÔNG TRƯỜNG GIANG TRONG THƠ LÍ BẠCH

SVTH: Lâm Xuân Thắng 8T14, Hoàng Thùy Linh 3T14,
Phạm Thanh Hương 3T14
GVHD: ThS Trần Hoài Tâm

I. LỜI NÓI ĐẦU

Chúng ta không thể phủ nhận rằng văn học đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc bồi đắp và nuôi dưỡng tâm hồn. Trong lịch sử xã hội phong kiến Trung Quốc, đời Đường có vị trí khá đặc biệt và là thời kì cực thịnh của xã hội phong kiến đó. Ở thời Đường, Trung Quốc là một quốc gia phát triển phồn vinh trên tất cả các phương diện như: kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội… Thời đó, các ngành nghệ thuật đều phát triển (hội họa, âm nhạc, kiến trúc, điêu khắc, văn học…), trong đó phát triển nhất là hội họa và văn học. Trung Quốc là một nước có truyền thống về thi ca với đỉnh cao của thi ca nhân loại là thơ Đường. Thơ Đường phản ánh một cách toàn diện xã hội đương thời, thể hiện quan niệm, nhận thức, tâm tư của con người đời Đường một cách sâu sắc, nội dung phong phú được thể hiện bằng hình thức hoàn mỹ. Với bất cứ ai muốn tìm hiểu về nền văn học Trung Quốc, thơ Đường sẽ luôn là một nguồn cảm hứng bất tận với vô vàn tác gia nổi tiếng như: Lí Bạch, Đỗ Phủ, Bạch Cư Dị, Vương Bột…,trong đó, gần gũi và quen thuộc nhất với chúng ta có lẽ là nhà thơ tài giỏi đã được mệnh danh là "thi tiên"- Lí Bạch với những vần thơ lưu truyền thiên cổ ca ngợi con sông Trường Giang.

Trong bài nghiên cứu này, nhóm tác giả sẽ tiếp cận hình ảnh con sông Trường Giang, làm rõ vị trí, vai trò lịch sử cũng như mối liên hệ với cuộc đời của nhà thơ Lí Bạch, từ đó để làm nổi bật ý nghĩa của dòng sông đậm chất thơ này trong tác phẩm của ông.

II. CON SÔNG TRƯỜNG GIANG TRONG THƠ LÍ BẠCH

1. Đôi điều về nhà thơ Lí Bạch

Lý Bạch (701- 762) được biết đến là một nhà thơ cự phách đời Đường. Con người và sự nghiệp thơ của Lý Bạch, suốt từ hơn 1300 năm nay, đã là đối tượng nghiên cứu của nhiều nhà tư tưởng, văn hóa, học thuật trên khắp thế giới; là ngôi sao rực rỡ để toàn thể nhân loại chiêm ngưỡng. Nếu như thơ Đỗ Phủ trầm uất, sâu lắng với phong cách hiện thực thì thơ Lý Bạch lại bay bổng, khoáng đạt với phong cách lãng mạn mãnh liệt, tươi sáng. Ông được người đời ca ngợi là " thi tiên", để lại cho đời hàng ngàn bài thơ tuyệt tác. Là một kiếm khách- thi sĩ, ông coi thường danh lợi, thích ngao du sơn thủy, yêu cảnh núi sông tráng lệ, do đó tình bằng hữu, tình quê hương, lòng khao khát tự do…luôn chứa chan trong những vần thơ lãng mạn, tràn đầy chí khí. Nếu trên bản đồ thi ca nhà Đường , Đỗ Phủ là Hoàng Hà của Trung Quốc, thì Lí Bạch chính là sông Trường Giang. Lí Bạch lớn lên bên thượng nguồn sông Trường Giang, cho nên hơn ai hết ông cảm nhận được sâu sắc sự hiền dịu êm ả của Trường Giang cũng như sự quanh co, khúc khuỷu của những con đường nơi đất Thục xưa.

Lí Bạch và Trường Giang có mối quan hệ hết sức mật thiết, cả đời Lí Bạch đã từng nhiều lần du ngoạn trên Trường Giang, và những sáng tác của ông về Trường Giang cũng rất nhiều. Những bài thơ này không những trên phương diện số lượng (khoảng hơn

120 bài) mà cả trên phương diện chất lượng (có nhiều bài thơ bất hủ), đều giữ vai trò quan trọng trong thơ phong cảnh của Lí Bạch.

2. Dòng sông Trường Giang dưới góc nhìn của địa lý và lịch sử

Sông Trường Giang dài 6.418 km, có tên gọi khác là Dương Tử, thuộc Trung Quốc. Đây là con sông dài nhất châu Á. Dòng sông này đứng thứ 3 thế giới về chiều dài, chỉ sau Amazon và sông Nile và là dòng sông dài nhất Trung Quốc, chia lãnh thổ nước này thành hai phần Nam-Bắc.

Bắt nguồn từ một độ cao 5600m, vượt qua bao thác ghềnh núi non để chảy ra biển ở Thượng Hải, sông Trường Giang dẫn nước luồn lách đi qua bao nhiêu miền linh địa kỳ dị, từng chứng kiến biết bao điều đã nằm trong bóng tối của lịch sử, là nguồn cảm khái vô tận của các thi hào. Sông Trường Giang cũng là chứng nhân của các cuộc chiến đấu trong lịch sử đầy nội chiến và ngoại xâm của Trung Quốc, từ thời Tam Quốc xa xưa đến thời cận đại sau này. Con sông này với lưu lượng khủng khiếp đã hòa máu của bao người trong dòng chảy của nó, nhưng cũng thật diệu kì cùng là con sông Trường Giang nhưng qua lăng kính và cách nhìn của các nhà thơ lại mang vẻ đẹp rất riêng biệt, vẫn hùng vĩ, tráng lệ ấy mà dường như lại quyện thêm một vẻ đẹp rất trữ tình rất dịu dàng, lãng mạn đậm chất thơ.

3. Dòng sông Trường Giang trong thơ Lí Bạch

3.1. Trường Giang – Vẻ đẹp dịu dàng

Lí Bạch là nhà thơ lãng mạn, một con người có tính cách phóng khoáng, luôn khao khát đi tìm cái đẹp, hóa thân vào cái đẹp để thể hiện tâm hồn mình, đặc biệt là hóa thân vào những cảnh thiên nhiên đẹp, hùng vĩ, vì vậy, thiên nhiên trong thơ ông là những hình ảnh thiên nhiên hết sức tươi đẹp, hùng vĩ, phóng khoáng, là hóa thân của bản thể trữ tình trong tâm hồn tác giả. Là một vị "tiên", hình ảnh thiên nhiên trong thơ ông cũng chịu ảnh hưởng không nhỏ của tư tưởng Đạo giáo. Điều này thể hiện trong sáng tác của ông ở tất cả các giai đoạn sáng tác khác nhau. Nhà thơ thường chú ý miêu tả, khắc họa một cách tinh tế cái đẹp của cảnh thiên nhiên. Cảnh thiên nhiên trong thơ ông luôn tươi sáng, đẹp rạng ngời, ngay cả những bài thơ thuộc đề tài tiễn biệt vốn là đề tài không mấy vui vẻ trong thơ Đường. Và lần này vẻ đẹp nhẹ nhàng nên thơ nhưng cũng vô cùng tươi đẹp phóng khoáng lại một lần nữa được Lý Bạch thể hiện trong cách miêu tả con sông Trường Giang. Chúng ta cùng tìm hiểu qua bài thơ "Hoàng Hạc lâu tống Mạnh Hạo Nhiên chi Quảng Lăng":

Cố nhân tây từ Hoàng Hạc lâu,
Yên hoa tam nguyệt hạ Dương Châu.
Cô phàm viễn ảnh bích không tận,
Duy kiến Trường Giang thiên tế lưu.
(故人西辞黄鹤楼，烟花三月下扬州。
孤帆远影碧空尽，惟见长江天际流。)

Trong bài thơ trên, khi người bạn cùng con thuyền đã khuất bầu không, chỉ còn lại mình tác giả dõi mắt ngóng chờ và cái mà ông nhìn thấy chỉ là con sông Trường Giang nước cuồn cuộn chảy. Ở đây, hình ảnh cánh buồm cô độc -"cô phàm" mất hút vào màu

xanh không tận của trời, của nước chính là hình ảnh thể hiện nỗi cô độc của chính tác giả khi đưa tiễn người "cố nhân" thân thiết của mình đi về một nơi xa xôi. Hai câu cuối là linh hồn của bài thơ, giãi bày những tình cảm sâu sắc, đẹp đẽ, cảm động của Lí Bạch đối với Mạnh Hạo Nhiên. Ẩn hiện sau ba hình ảnh được miêu tả trực tiếp: dòng sông, cánh buồm, bầu trời là hình ảnh của Lí Bạch đứng mãi nhìn hoài con thuyền đưa bạn cũ đi xa…

Cánh buồm đơn côi, lẻ loi (cô phàm) xa dần, mờ dần (viễn ảnh) rồi mất hút vào trời xanh, vào cuối chân trời xa (bích không tận). Hay tấm lòng "thi tiên" với bao ái ngại, lưu luyến, nhớ thương... như những con sóng gối lên nhau, đưa tiễn con thuyền của bạn, mất hút dần, mờ dần trên dòng sông Trường Giang?

Con sông sẽ trở nên rộng bao la khi cái hữu hạn của nó đồng nhất với cái vô hạn của bầu trời. Chiếc thuyền buồm lẻ loi chở Mạnh Hạo Nhiên đã tan biến trong dòng sông bao la đó mang đi tình bạn của Lí Bạch. Dòng sông càng rộng, chiếc thuyền buồm càng nhỏ mất hút vào khoảng không gian vô tận. Rõ ràng, sau khi tiễn bạn lên đường, Lí Bạch dừng lại khá lâu dõi mắt nhìn theo chiếc thuyền buồm lẻ loi đến tận chân trời xa tít. Lí Bạch mượn cái khung cảnh thiên nhiên sau buổi tiễn đưa để nói lên tình cảm nhớ bạn da diết.

Lí Bạch tả về cái buồn của sự li biệt, nhưng vẫn giữ được phong cách phóng khoáng khi ông miêu tả cái hùng vĩ của thiên nhiên:

Cô phàm viễn ảnh bích không tận,

Duy kiến Trường Giang thiên tế lưu.

(Dịch nghĩa:

Bóng buồm đã khuất bầu không

Trông theo chỉ thây dòng sông bên trời).

Ta đã biết Lí Bạch sống trong thời thịnh Đường. Lúc bấy giờ kinh tế phát triển mạnh, thương nghiệp mở mang, nhiều đô thị sầm uất mọc lên: Tràng An, Dương Châu, Thành Đô... Trên con sông Trường Giang suốt đêm ngày thuyền bè ngược xuôi như mắc cửi. Thế mà trong muôn ngàn cánh buồm ở trên sông. Lí Bạch "duy kiến" chiếc "cô phàm" của bạn, nhìn mãi cho đến lúc nó mất hút trong "bầu trời xanh biếc". Cho nên có thể thấy rằng, chỉ sống với một tình bạn tri âm, thắm thiết thì tác giả mới có cái nhìn "duy kiến" ấy.

Mặc dầu chưa dịch được hai chữ "cô" (cô phàm), "bích" (bích không tận) nhưng bản dịch ở đây đã lột tả được "điệu Đường", "hồn Đường" của nguyên tác, đọc lên rất thấm thía về nỗi buồn thương, lưu luyến bạn của nhà thơ Lí Bạch.

Thơ là tiếng nói của tâm hồn, biểu lộ những tình cảm, tâm tư của chủ thể trữ tình qua những hình tượng nghệ thuật được xây dựng trong mỗi bài. Và khi chủ thể trữ tình và khách thể thẩm mĩ có những điểm tương đồng với nhau về phẩm chất, tính cách thì chúng có thể chuyển hóa cho nhau, cùng làm sáng tỏ cho nhau. Thơ Lí Bạch cũng có hiện tượng này, là một nhà thơ lãng mạn vào bậc nhất của thi ca đương thời, đọc thơ ông, ta thấy có nhiều bài tả cảnh thiên nhiên hết sức phóng khoáng, kì vĩ, mang đậm tính lãng mạn của chính chủ thể tạo ra nó. Lý Bạch yêu thiên nhiên và yêu cái đẹp đến

như vậy nên con sông Trường Giang xuất hiện trên trang thơ của ông cũng đẹp nhẹ nhàng, có chút gì đó phóng khoáng nhưng đọc mà ngẫm kĩ thì lại thấy có chút gì đó thanh tao, thoát tục nhưng cũng không kém phần mộng mơ, kì ảo. Phải chăng đó là chút "phiêu" của người nghệ sĩ?

3.2. Trường Giang – Vẻ đẹp mạnh mẽ

Nhắc đến Lí Bạch thì hẳn chúng ta ai cũng sẽ nhắc đến ánh trăng, nhưng nhắc đến sự dữ dội của con sông Trường Giang thì hiếm ai nhắc đến Lí Bạch, mà cái tên chúng ta nhắc đến nhiều hơn là Đỗ Phủ. Nhưng ở đây, điều thú vị là chúng ta sẽ đi tìm con sông Trường Giang, một con sông dũng mãnh trong thơ của Lí Bạch.

Đầu tiên, chúng ta hãy cùng nhìn qua hình ảnh con sông Trường Giang trên giàn thi ca mãnh mẽ ra sao. Trước là Trường Giang trong "*Đăng cao*" của Đỗ Phủ:

Phong cấp, thiên cao, viên khiếu ai,
Chử thanh, sa bạch, điểu phi hồi.
Vô biên lạc mục tiêu tiêu hạ,
Bất tận Trường Giang cổn cổn lai…
风急天高猿啸哀，渚清沙白鸟飞回。
无边落木萧萧下，不尽长江滚滚来。

*(*Dịch nghĩa*:*

Gió thổi, trời cao, tiếng vượn kêu rầu rĩ,
Bến nước trong, làn cát trắng, chim bay liệng vòng.
Ngàn cây bát ngát lá rụng xào xạc,
Dòng sông dằng dặc, nước cuồn cuộn trôi.*)*

Trường Giang trong thơ Đỗ Phủ lúc này là dòng chảy dũng mãnh, lớp lớp trùng trùng dâng trào để phô trương cái hùng vĩ vốn có của mình. Một dòng chảy không thấy được giới hạn của nó, dường như bao phủ cả không gian là màu nước, là cái âm thanh hung bạo của nước đạp nước mà ào tới bên này. Đỗ Phủ đang "đăng" một nơi "cao" nào đó để bao quát toàn cục, bởi vậy, cảnh mới hiện nên bát ngát nghìn trùng đến vậy. Trường Giang ở đây làm nên cái hùng vĩ cho khung cảnh, nhưng cảnh ấy lại có cái gì buồn, quạnh quẽ và rờn rợn đến lạ lùng. Đó là năm 767, những năm cuối đời nhà thơ. Khi ấy, Đỗ Phủ đã 55 tuổi, bệnh tật, già yếu trên con thuyền lưu lạc đến Quỳ Châu. Theo cuốn "Lịch sử văn minh Trung Quốc" của Will Durant thì tương truyền rằng, bấy giờ Đỗ Phủ đã về già, sống rầu rĩ, bị mọi người bỏ rơi như "một vật xấu xa không ai muốn nhìn". Và đau đớn thay, ngay cả người bạn tri kỉ của người thi sĩ- rượu, nhà thơ cũng phải từ bỏ vì bệnh tật. Phải sống trong bối cảnh ấy, ta mới có thể phần nào hiểu được cái thực cái ảo của cảnh trong thơ. Dòng sông Trường Giang dũng mãnh, hung bạo là thật nhưng cái điên cuồng ẩn hiện trong từng con sóng phải chăng cũng là ẩn thân cho lớp sóng lòng của Đỗ Phủ, có cái bi ai, bất lực khi mộng lớn không thành, mà thân hiện tàn lụi, leo lắt và phần nào đó, chính là cái phẫn nộ trước hiện thực tàn khốc, bi thương đến cùng cực của cuộc đời mình.

Thế nhưng, đối với Lí Bạch, vào năm 725, trong lộ trình ngao du sơn thủy của

mình, ông đã sáng tác bài "Vọng Thiên Môn sơn". Bài thơ mở đầu là:

Thiên Môn trung đoạn Sở giang khai ,
Bích thủy đông lưu chí thử hồi.
天门中断楚江开,碧水东流至此回。
(Dịch nghĩa: Xẻ giữa Thiên Môn, mở Sở giang,
Về đông ngoặc bắc, nước xanh tràn. *)*

Hai câu thơ trên viết về cảnh non xanh nước biếc, thiên nhiên giao hòa tạo nên bức tranh rực rỡ tươi đẹp, sơn thủy hữu tình. Nhưng cảnh vật không tĩnh mà là động. Xuôi theo con thuyền của thi nhân, cảnh dần hiện ra tráng lệ, hùng vĩ vô cùng: sông chia cách núi chảy về Đông, núi xanh liền nước soi mình ánh dương. Hai câu thơ vừa vẽ lên được cái hùng vĩ tráng lệ của núi Thiên Môn, vừa khắc họa được dòng chảy Trường Giang mênh mang sóng trào.

Bài thơ tổng quan viết về Thiên Môn sơn nhưng lại làm người đọc hình dung không kém phần rõ nét về dòng chảy Trường Giang- cuồn cuộn chảy siết, sóng cưỡi sóng, nước đạp nước dồn dập trào tới. Câu thơ khiến ta có một liên tưởng hết sức thú vị: Núi Thiên Môn vốn là một chỉnh thể thống nhất, nhưng vì sự cuồng nộ, hung bạo của Trường Giang mà bị bẻ gãy làm đôi, từ đó hình thành nên hai ngọn núi. Vế đầu dữ dội nhưng vế sau Trường Giang lại hết sức bình lặng. Ấy là cảnh mặt nước lặng tờ, phản chiếu màu xanh bích của núi, màu xanh dương của trời. Cả một không gian trùm sắc xanh và yên bình đến lạ.

Phải thừa nhận rằng, vẫn cùng một dòng sông, cùng một nhà thơ nhưng từng khoảnh khắc cùng với sự thay đổi của tâm trạng thi nhân mà Trường Giang lại hiện lên với một vẻ đẹp khác. Nhưng con sông, hiện lên một cách chung nhất, vẫn như một "kẻ đa nhân cách", lúc điên cuồng, thác loạn, lúc bình lặng, thâm trầm. Cái hoang dã của con sông không giống như một người đàn ông dũng mãnh mà giống hơn, đó là một người con gái đỏng đảnh, kiêu ngạo, nhưng cũng rất nội tâm, hàm súc. Người con gái ấy biết ghen, biết cao ngạo, kiêu sa, cũng biết tức tối, căm phẫn, cần lắm những lúc "phát tiết", và tất nhiên cũng có những khi trầm lắng suy tư, những khi yên lặng, im lìm lạc đi trong những dòng suy nghĩ của riêng mình.

Cùng là một dòng sông, vậy tại sao trong con mắt hai thi nhân lại có sự khác nhau đến vậy. Có lẽ ta phải kể đến môi trường sinh trưởng, và do đó, cũng tạo nên hai con người, hai tính cách, hai đôi mắt với cách nhìn nhận, cách cảm thụ vô cùng khác biệt. Lí Bạch sinh ra trong một gia đình khá giả nên chí hướng thong dong thảnh thơi, ngao du sơn thủy, đam mê du lãm viễn vông của ông cũng không khó để thực hiện. Ông du sơn ngạo thủy, ôm bầu rượu cùng tri kỉ nhâm nhi, cùng tri kỉ dốc hết nỗi lòng, cùng tri kỉ làm thơ đối ẩm. Ngay cả khi bị thất sủng, ông vẫn có thể thong dong đi du ngoạn bốn phương tìm người tri kỉ cùng uống rượu chơi bời. Cả cuộc đời được gọi là thăng trầm của Lí Bạch nói cho cùng cũng không thể nào so sánh với nỗi cùng cực của Đỗ Phủ. Ngay từ xuất thân, Đỗ Phủ đã không phải con nhà danh gia vọng tộc, gia cảnh cũng không thể so bì với Lí Bạch. Thậm chí, chốn quan trường mà Lí Bạch từng từ chối thì Đỗ Phủ lại bị chính chốn ấy "từ chối". Cùng là một nỗi đau đời đau người nhưng Lí

Bạch thì có thể cùng bạn tâm đầu ý hợp trong cuộc rượu như câu thơ *"Dữ nhĩ đồng tiêu vạn cổ sầu"(与尔同销万古愁)* trong "*Tương tiến tửu*" để phá tan nỗi sầu thiên cổ thì Đỗ Phủ lại phải trải qua cái đói rét, bệnh tật, già yếu và lưu lạc. Bởi vậy, trong thơ Lí Bạch, sông Trường Giang có thể lãng mạn, dịu dàng, êm ả, có mãnh liệt đi chăng nữa thì nó cũng mang trong mình một phần nét lãng mạn ấy, còn Trường Giang trong thơ Đỗ Phủ thì khác, có nét phẫn nộ, bi thương như cuộc đời ông vậy.

III. LỜI KẾT

Lý Bạch là một nhà thơ lớn của thời Đường. Người đời gọi Lý Bạch là "Thi tiên". Đó là địa vị ông trên văn đàn, là tình cảm của người đời dành cho ông- một nhà thơ lãng mạn tích cực. Dưới ngòi bút tài hoa của ông, hiện ra bát ngát cảnh núi sông hùng vĩ, cảnh chiến trường ác nghiệt, vầng trăng lồng lộng bao la trên bầu trời cao, dõi theo núi Nga Mi cho đến hồ Thái Bạch. Người hiệp sĩ vung gươm làm việc nghĩa không nghĩ đến bản thân, nhà ẩn dật cao cả bên bầu rượu coi khinh hết thảy khanh tướng, công hầu… Không có gì ngăn trở nỗi trí tưởng tượng sáng tạo mãnh liệt của thi nhân, và bất cứ đề tài nào, thơ ông cũng giàu xúc động, bay bổng, phóng khoáng, uyển chuyển; khó có thể liệt ông vào một trường phái nhất định nào. Ngôn ngữ thi ca của ông khi thì tung hoành mạnh mẽ, khi thì thướt tha dịu dàng nhưng không thể phủ nhận một điều rằng thế nước con sông Trường Giang như một hình tượng thiên nhiên đại diện cho hồn thơ Lí Bạch, đặc tính của con sông và tính cách của Lí Bạch có chút gì đó tương đồng, khi thì bay bổng nhẹ nhàng, tĩnh lặng, khi lại mạnh mẽ hung bạo pha chút ngông cuồng. Bằng một loạt các tác phẩm của mình, ông đã một lần nữa chứng minh cho lịch sử tài năng của một đấng "Thi tiên". Thơ ca lãng mạn tích cực của ông dù đứng về mặt tinh thần hay về mặt bút pháp, đều có những ảnh hưởng to lớn đối với đời Đường và các thế hệ sau này. Lý Bạch quả là một thi hào nổi tiếng mà tài hoa còn trùm phủ đến ngàn đời sau, tài năng của ông cũng giống như con sông Trường Giang mãi mãi trường tồn cùng nền văn học Trung Quốc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. "Đóng góp nhỏ trong nghiên cứu về Lí Bạch"- Thư viện ĐH Hà Nội.
2. 宋尚斋编著，《中国古代文学史纲》，北京语言大学出版社。
3. 称裕祯著《中国文化要略》，外语教学与研究出版社。

ẢNH HƯỞNG CỦA NHO GIÁO ĐỐI VỚI VĂN HÓA DOANH NGHIỆP TRUNG QUỐC

SVTH: Nguyễn Thị Hằng, Nguyễn Thùy Linh 4T13
GVHD: TS Thái Tâm Giao

I. Đặt vấn đề:

Trung Quốc là một trong những quốc gia có nền văn hóa lâu đời và đa dạng nhất trên thế giới, là đất nước có nền kinh tế đứng thứ nhất trong khu vực châu Á và đứng thứ 2 thế giới tính theo GDP danh nghĩa.Trong khi thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế, với những ảnh hưởng của nền văn hóa dân tộc lâu đời, các doanh nghiệp Trung Quốc đã hình thành cho mình những nét văn hóa doanh nghiệp riêng của mình. Hợp tác làm ăn với các doanh nghiệp Trung Quốc, dù là nước láng giềng lâu đời của Trung Quốc, nhưng đôi khi vì chưa hiểu hết được văn hóa doanh nghiệp của họ nên doanh nghiệp Việt Nam vẫn gặp nhiều khó khăn, thậm chí thất bại trong đàm phán. Mặt khác, nhiều người Việt Nam làm việc trong doanh nghiệp Trung Quốc, đặc biệt là sinh viên ngành ngôn ngữ Trung Quốc mới ra trường, do chưa tìm hiểu về văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc nên đôi khi chưa thể làm hài lòng các nhà tuyển dụng.

Xét thấy Nho giáo đóng vai trò hết sức to lớn trong nền văn hóa Trung Hoa và được vận dụng làm kim chỉ nam trong mọi mặt cuộc sống, nên bài nghiên cứu mong muốn tìm hiểu, khám phá về những ảnh hưởng tích cực và tiêu cực của tư tưởng Nho giáo đối với văn hóa doanh nghiệp của Trung Quốc, nhằm mang đến cái nhìn chung về văn hóa doanh nghiệp nước này cũng như giúp những người học tiếng Trung Quốc và làm việc tại công ty Trung Quốc hiện nay nói chung; sinh viên khoa tiếng Trung đại học Hà Nội nói riêng hiểu và hòa nhập tốt hơn với môi trường làm việc của mình trong tương lai.

Bài nghiên cứu được thực hiện thông qua việc thu thập, tổng hợp, phân tích, đánh giá… các khái niệm, định nghĩa và thông tin khách quan trong các tài liệu, sách báo và trên Internet. Từ đó cung cấp những kiến thức về văn hóa Nho giáo, văn hóa doanh nghiệp nói chung và văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc nói riêng, sau cùng làm nổi bật những ảnh hưởng tích cực và tiêu cực của hệ tư tưởng Nho giáo Trung Hoa đối với văn hóa doanh nghiệp nước này.

II. Nội dung chính

1. Tư tưởng Nho giáo

Biết bao nhiêu hệ tư tưởng đã khởi nguồn ở đất nước Trung Hoa rộng lớn và tồn tại cho tới tận ngày nay. Từ thuyết âm dương, ngũ hành, học thuyết của Lão Tử, Trang Tử…Và trong những học thuyết ấy, sẽ thật thiếu sót nếu không nói đến Nho giáo (hay còn gọi là Khổng giáo) do Khổng Tử sáng lập – "bộ luật" ứng xử và lễ nghĩa. Hệ tư tưởng Nho giáo được coi là kim chỉ nam trong suốt thời kì phong kiến nói riêng và trong các thời kì khác nói chung. Vậy hệ tư tưởng Nho giáo bao gồm những đặc điểm gì mà lại có thể có sức ảnh hưởng lớn như vậy?

1.1 Tư tưởng "lấy dân làm gốc"

Trong hệ tư tưởng của nho giáo thì chữ " NHÂN" được coi là trung tâm. Điều này đã không ít lần được khẳng định trong tư tưởng Nho giáo thông qua những học thuyết những chủ trương mà tiêu biểu ở đây là của Khổng Tử và Mạnh Tử. Nếu Khổng Tử hết sức coi trọng "dân tín", coi đó là điều quan trọng nhất không thể qua trong phép trị nước thì trong thuyết "Nhân Chính" của mình Mạnh Tử nhấn mạnh "*thiên thời không bằng địa lợi, địa lợi không bằng nhân hòa" , " dân vi quý, xã tắc thứ chi, quân vi khinh*" nghĩa là trong nước nhân dân là quan trọng nhất, thứ đến mới là quốc gia (xã tắc) vua là thứ bậc xem nhẹ nhất. Hay như "*nhân giả vô địch*", tức con người là yếu tố quan trọng nhất , có được lòng dân là có được thiên hạ. Có thể nói , nét đặc sắc nổi bật trong tư tưởng Nho giáo chính là khẳng định, đề cao giá trị của con người, khẳng định con người là trung tâm của mọi hoạt động trong cuộc sống.

1.2 Tư tưởng "đức trị"

Tư tưởng Nho giáo rất coi trọng đạo đức của con người, đặc biệt là người lãnh đạo. Để thực thi đường lối đức trị, đương nhiên cần phải có một mẫu người cầm quyền thích hợp. Đó là mẫu người quân tử với những tiêu chuẩn về tài đức xứng đáng được nắm quyền trị dân. Đức của người quân tử là "lấy nghĩa làm gốc, theo lễ mà làm, nói năng khiêm tốn, nhờ thành tín mà nên việc" , "sửa mình để yên trăm họ". Tiếp tục kế thừa và phát huy tư tưởng Đức trị của Khổng Tử, Mạnh Tử đi đến khẳng định: "Nhân tính chi thiện giã" (bản chất của con người vốn là thiện), người ưa điều thiện thì dư sức cai trị thiên hạ. Tóm lại, đường lối Đức trị của Nho giáo khuyến khích người đời từ thường dân đến bậc vua chúa đều phải tu thân rèn đức theo mẫu người quân tử thì mới làm nên đại nghiệp.

1.3 Tư tưởng " dĩ hòa vi quý"

Một trong những tinh thần cơ bản của tư tưởng Nho giáo đó chính là hai chữ "Hòa" và "Trung", đề cao sự hòa nhã, duy trì sự trung dung. Tiêu biêu là chủ trương "trung dung" của Khổng Tử. "Trung dung" ở đây được hiểu là không đi đến cực đoan, mà chọn ở giữa để hai cực luôn ở trạng thái cân bằng, kết hợp bổ sung cho nhau. Con người không thể chỉ coi trọng chữ "Lễ" mà quên mất đi chữ "Nhân" và ngược lại, bởi nếu như vậy sẽ rơi và chủ nghĩa cực đoan , thậm chí vượt qua giới hạn cho phép mà gây ra những hậu quả khó lường. Đến thời Mạnh Tử, tư tưởng này tiếp tục được khẳng định "thiên thời không bằng địa lợi, địa lợi không bằng nhân hòa" trong đây không chỉ đề cao vai trò của con người mà còn đề cao sự hòa hợp của con người ắt sẽ làm nên tất cả. Có thể khẳng định tư tưởng "dĩ hòa vi quý" đã trở thành một trong những tinh thần chủ đạo của dân tộc Trung Hoa và có sức ảnh hưởng vô cùng sâu sắc với người dân Trung Quốc cũng như các nước phương Đông.

1.4 Tư tưởng "lấy chữ tín làm gốc"

Chữ "Tín" trong Nho giáo giữ một vai trò vô cùng quan trọng. Khổng Tử cho rằng làm chính trị cần có ba yếu tố cấu thành, trong đó yếu tố "tín" là quan trọng nhất. Hơn nữa, ngài còn khẳng định: "Nhân nhi vô tín, bất tri kỳ khả dã" (Con người không giữ chữ tín thì chẳng làm nên việc gì), "Dữ bằng hữu giao, ngôn nhi hữu tín" (Giao lưu với

bạn bè, phải giữ lấy chữ tín). Theo Nho giáo chữ tín là cơ sở, là nguyên tắc cho người quân tử hành sự, là nguyên tắc để kết bạn và thái độ thành thật giữ chữ tín quyết định sự thành bại. Nho giáo coi "tín" là nền tảng quan trọng của việc xây dựng và điều hành đất nước. Đối với nhà Nho, "thành tín" là cơ sở tiền đề của "tu thân, tề gia, trị quốc, bình thiên hạ", là điều kiện tối thiểu cho con người xử thế. Chữ Tín đã trở là một trong những tiêu chuẩn để đánh giá con người, cũng như mang ý nghĩa sâu sắc trong tư tưởng của Nho giáo.

1.5 Tư tưởng "thiên nhân hợp nhất"

Nho giáo chủ trương "thiên nhân hợp nhất", đề cao sự hòa hợp giữa con người và thiên nhiên, thích ứng chứ không đi ngược lại với những quy luật của tự nhiên. Tư tưởng Nho giáo cho rằng "thiên địa chí tính nhân vi quý" hay " duy thiên địa, vạn vật phụ mẫu"... đều khẳng định quan hệ khăng khít chặt chẽ giữa con người với con người, con người với thiên nhiên, với sự vật xung quanh. Con người không thể cưỡng lại được quy luật của tự nhiên, tuy nhiên chính nhờ vào sự tham gia của con người mà những quy luật đó của tự nhiên mới đi vào một quỹ đạo nhất định.

2. Văn hóa doanh nghiệp

2.1. Khái niệm "văn hóa' và "văn hóa doanh nghiệp"

2.1.1 Định nghĩa "văn hóa"

Cho tới nay người ta đã thống kê có hơn 400 định nghĩa về văn hóa. Việc xác định khái niệm Văn hóa quả thực không đơn giản bởi mỗi học giả đều xuất phát từ những dự liệu riêng, góc độ riêng, mục đích riêng. Trong khuôn khổ bài nghiên cứu khoa học này, chúng tôi xin đưa ra hai định nghĩa của văn hóa được coi là đầy đủ, toàn vẹn nhất đó là định nghĩa về văn hóa của UNESCO năm 2002 và định nghĩa về văn hóa của chủ tịch Hồ Chí Minh.

Theo UNESCO: "Văn hóa nên được đề cập đến như là một tập hợp của những đặc trưng về tâm hồn, vật chất, tri thức và xúc cảm của một xã hội hay một nhóm người trong xã hội và nó chứa đựng, ngoài văn học và nghệ thuật, cả cách sống, phương thức chung sống, hệ thống giá trị, truyền thống và đức tin."

Nếu như khái niệm văn hóa của UNESCO có tính khái quát cao thì định nghĩa về văn hóa của Hồ Chí Minh lại vô cùng gần gũi, dễ hiểu: "Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hàng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hoá. Văn hoá là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn".

2.1.2 Định nghĩa văn hóa doanh nghiệp

Vận dụng định nghĩa về văn hóa trên của Bác cho doanh nghiệp, trong bối cảnh nền kinh tế thị trường toàn cầu hoá ngày nay, chúng ta có thể đưa ra định nghĩa VHDN về bản chất như sau: "Văn hóa Doanh nghiệp là sự tổng hợp của mọi phương thức hoạt động cùng với biểu hiện của nó mà một tổ chức, doanh nghiệp đã sáng tạo ra nhằm

thích ứng với những yêu cầu môi trường hoạt động và đòi hỏi của sự cạnh tranh."

Từ định nghĩa trên đây có thể rút ra những nhận xét sau: về bản chất, văn hoá doanh nghiệp là phương pháp quản lý (phương thức hoạt động) riêng mà tổ chức, doanh nghiệp lựa chọn và sử dụng để tiến hành các hoạt động kinh doanh, nghiệp vụ hằng ngày, trong đó có sự tham gia của tất cả mọi thành viên trong quá trình xây dựng và thực hiện (do tổ chức, doanh nghiệp sáng tạo ra), mang dấu ấn, bản sắc riêng về phong cách và được thể hiện bằng những hành vi, dấu hiệu có thể nhận biết và phân biệt được với các tổ chức, doanh nghiệp khác (cùng với biểu hiện của nó). Những biểu hiện này trở nên những dấu hiệu nhận diện – thương hiệu – của tổ chức, doanh nghiệp và được sử dụng trong hoạt động hằng ngày như một phương tiện giúp các đối tượng hữu quan nhận biết, đánh giá, so sánh và lựa chọn trong quá trình sử dụng (yêu cầu của môi trường hoạt động). Trong môi trường kinh doanh toàn cầu hoá ngày nay, những đặc trưng này có thể được sử dụng như một lợi thế trong kinh doanh (đòi hỏi của sự cạnh tranh). Như vậy, văn hoá doanh nghiệp là một phương pháp quản lý kinh doanh được xây dựng và thực thi bởi tất cả các thành viên, thể hiện một bản sắc, phong cách riêng, có thể nhận biết nhờ những dấu hiệu đặc trưng, thể hiện những ý nghĩa, hình ảnh và giá trị nhất định đối với các đối tượng hữu quan, và được tổ chức, doanh nghiệp sử dụng để tạo lập lợi thế cạnh tranh bằng thương hiệu khi hoạt động trong nền kinh tế toàn cầu.

2.2 Vai trò của văn hóa doanh nghiệp:

VHDN trong quản lý thể hiện hai vai trò quan trọng sau: (1) VHDN là công cụ triển khai chiến lược, và (2) VHDN là phương pháp tạo động lực cho người lao động và sức mạnh đoàn kết cho tổ chức, doanh nghiệp.

Thứ nhất, VHDN là công cụ triển khai chiến lược.Mọi doanh nghiệp đều bắt đầu sự tương lai của mình bằng một bản kế hoạch phát triển chiến lược, trong đó chỉ rõ định hướng kinh doanh mà doanh nghiệp sẽ theo đuổi được cụ thể hoá bằng định hướng về thị trường mục tiêu (khác hàng, thị trường, nhu cầu, lĩnh vực hoạt động chủ yếu) và định hướng sản xuất (chính sách sản phẩm, chất lượng, giá cả, dịch vụ và lợi thế cạnh tranh). Thành công trong việc xây dựng chiến lược, nhưng nhiều doanh nghiệp lại không thành công trong việc triển khai chiến lược. Đó là do những khó khăn trong việc phát triển các công cụ quản lý, điều hành việc thực hiện trên cơ sở bản kế hoạch chiến lược đã xây dựng.

Thứ hai, VHDN là phương pháp tạo động lực cho người lao động và sức mạnh đoàn kết cho tổ chức, doanh nghiệp. Lý thuyết VHDN được phát triển dựa trên hai yếu tố: **giá trị** và **con người**. Trong VHDN, **giá trị** là những ý nghĩa, niềm tin, được thể hiện trong **triết lý hành động** gồm quan điểm (cách nhận thức), phương pháp tư duy và ra quyết định mà những người hữu quan bên trong công ty, tổ chức quyết định lựa chọn sẽ sử dụng làm thước đo để đánh giá các quyết định, nguồn động lực để hành động và mục tiêu để phấn đấu. Giá trị và các triết lý được tổ chức, công ty lựa chọn là chuẩn mực chung cho mọi thành viên tổ chức để phấn đấu hoàn thành, cho những người hữu quan bên ngoài sử dụng để phán xét và đánh giá về tổ chức. Giá trị và triết lý của cá nhân không làm nên sức mạnh, chúng chỉ gây mâu thuẫn. Chỉ có giá trị và triết lý thống

nhất mới tạo nên sức mạnh tập thể.

2.3 Các yếu tố ảnh hưởng đến hình thành văn hóa doanh nghiệp:

Văn hóa doanh nghiệp là một bộ phận con của văn hóa bởi vậy mà nó chịu tác động sâu sắc bởi các yếu tố văn hóa bản địa – **văn hóa dân tộc**. Ta có thể thấy rõ sự ảnh hưởng của văn hóa dân tộc được thể hiện rõ nét qua phong cách văn hóa doanh nghiệp giữa phương Tây và phương Đông. Nếu phương Tây đề cao và ủng hộ chủ nghĩa cá nhân thì hầu hết các nước phương Đông lại đề cao chủ nghĩa tập thể. Hay những yếu tố văn hóa khác trong doanh nghiệp như tính cẩn trọng, tính đối lập giữa nam quyền và nữ quyền, sự phân cấp quyền lực…cũng chính là kết quả của chính nền tư tưởng truyền thống dân tộc lâu đời vẫn còn tác động cho đến ngày nay. Tuy nhiên, trong xu thế toàn cầu hóa mạnh mẽ, bên cạnh những ảnh hưởng của văn hóa dân tộc, **những văn hóa học hỏi được từ bên ngoài** cũng đóng góp một phần không nhỏ trong việc cấu thành, điều chỉnh văn hóa của mỗi doanh nghiệp. Và yếu tố cuối cùng quyết định đó là **nhà lãnh đạo** – người tạo ra đặc thù của chính doanh nghiệp đó.

3. Ảnh hưởng của tư tưởng Nho giáo đối với văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc

3.1 Ảnh hưởng tích cực

Trước hết , các doanh nghiệp Trung Quốc luôn coi **con người** là trung tâm, con người chính là cái gốc, là cơ bản để hình thành nên doanh nghiệp và văn hóa doanh nghiệp, là yếu tố quan trọng quyết định để tạo nên sự thành công cho doanh nghiệp. Đặc trưng này chính là sự ảnh hưởng rõ nét nhất của tư tưởng "lấy dân làm gốc" trong Nho giáo của Trung Quốc. Trong doanh nghiệp, tư tưởng "lấy dân làm gốc" tức là giải quyết những vấn đề giữa doanh nghiệp và nhân viên. Nói rõ hơn đó là doanh nghiệp luôn quan tâm, tôn trọng tới nhân viên trong công ty, chú ý đến các chế độ đãi ngộ, đào tạo bồi dưỡng con người. Hơn nữa, doanh nghiệp luôn chú ý trong việc sắp xếp nguồn nhân lực, mỗi người làm những công việc phù hợp với khả năng và chuyên môn của bản thân, bồi dưỡng nhân tài để họ phát huy tính chủ động và tích cực của bản thân trong công việc cũng như sự hào hứng khi làm việc. Đặc biệt, doanh nghiệp Trung Quốc cũng luôn cố gắng tạo ra môi tường làm việc tốt nhất cả về vật chất và tinh thần cho nhân viên, bởi họ cho rằng con người chỉ có thể làm việc hiệu quả nhất khi họ cảm thấy thoải mái cả về vật chất và tinh thần.

Thứ hai, tư tưởng Nho giáo rất tôn sùng chủ nghĩa tập thể, rất coi trọng con người, trong đó coi cái chung của "chúng ta, chúng tôi" là trung tâm chứ không phải cái riêng của từng cá nhân. Chính tư tưởng này đã hình thành nên tính đoàn kết trong doanh nghiệp Trung Quốc. Họ luôn coi sự thành công của doanh nghiệp là công sức, là thành quả của mọi thành viên chứ không của riêng ai. Khi công ty, doanh nghiệp gặp vấn đề khó khăn, tất cả mọi người phải cùng chung tay góp sức, đặt vấn đề chung lên hàng đầu để cùng nhau giải quyết vấn đề. Những trường hợp như vậy, chủ nghĩa cá nhân dường như hoàn toàn không tồn tại mà chiếm lĩnh toàn bộ đó chính là sự đồng cam cộng khổ, tinh thần đoàn kết tương thân tương ái của mọi thành viên, nhân viên trong doanh nghiệp. Đây chính là yếu tố giúp doanh nghiệp có thể vượt qua mọi khó khăn thử thách.

Nhờ áp dụng hiệu quả tư tưởng này của Nho giáo mà rất nhiều các doanh nghiệp lâu đời của Trung Quốc đã từng bước xây dựng và phát triển mạnh mẽ hơn.

Thứ ba, Doanh nghiệp Trung Quốc luôn đề cao sự hài hoà, tính bình đẳng. Đây chính là sự ảnh hưởng của tư tưởng sùng bái sự hài hòa, thái bình, "dĩ hòa vi quý" của Nho giáo. Điều này được thể hiện rất rõ trong công việc cũng như trong các mối quan hệ lãnh đạo với nhân viên, giữa nhân viên với nhân viên, đặc biệt là trong vấn đề kinh doanh đàm phán với đối tác. Hơn nữa văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc vô cùng coi trọng vấn đề sự hài hòa giữa con người và thiên nhiên, con người và thiên nhiên luôn ở trạng thái cân bằng, tương trợ lẫn nhau cùng phát triển, không phải con người có thể cải tạo và chinh phục được thiên nhiên. Như vậy doanh nghiệp mới có thể phát triển bền vững lâu dài. Từ đó có thể thấy vai trò của lãnh đạo quản lý trong doanh nghiệp là vô cùng quan trọng để xây dựng và duy trì được sự hài hòa này.

Ngoài ra, văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc đã kế thừa phát huy tư tưởng "tu thân" của Nho giáo Trung Hoa để luôn biết cải thiện thay đổi, làm mới bản thân để thích ứng với thực tế. Điều này được thể hiện rất rõ trong chiến lược kinh doanh của các doanh nghiệp. Chẳng hạn, trước kia có rất nhiều công ty Trung Quốc đầu tư vào Việt Nam về mảng vật liệu xây dựng, phụ tùng phụ kiện ô tô, xe máy, tuy nhiên trong những năm gần đây, khi thấy thị trường Nhật Bản và Hàn Quốc có chỗ đứng trên thị trường hơn thì họ lại chuyển hướng kinh doanh phát triển may mặc, dự án đầu tư xây dựng.

Cuối cùng, nét nổi bật trong Văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc nói riêng và văn hóa doanh nghiệp phương Đông nói chung đó là luôn coi trọng phẩm chất đạo đức của con người. Đây chính là ảnh hưởng của tư tưởng " tam cương ngũ thường" của Nho giáo, đề cao 5 đạo đức cơ bản "Nhân Nghĩa Lễ Trí Tín". Đối với một doanh nghiệp Trung Quốc song song với việc có năng lực làm việc, nhân viên còn cần là một người có đạo đức, có nhân cách. Bởi họ chọ rằng năng lực là ý thức có thể rèn luyện, còn đạo đức phẩm chất của con người khó có thể thay đổi và nếu có thể thay đổi phải mất rất nhiều thời gian và điều quan trọng là bản thân nhân viên có cố gắng thay đổi hay không. Điều này hoàn toàn đối lập với phương Tây chú trọng bạn có năng lực đạt được hiệu quả cao trong công việc hơn là nhân cách của bạn. Đặc biệt trong thời buổi kinh tế quốc tế hiện nay, với sự cạnh tranh gay gắt giữa các doanh nghiệp thì vấn đề đạo đức phẩm chất của nhân viên lại càng quan trọng hơn, bởi nhân viên là bộ mặt, là hình ảnh, là những hạt nhân quan trọng của công ty. Công ty có phát triển và bền vững hay không, yếu tố quan trọng nhất chính do các thành viên trong đại gia đình doanh nghiệp ấy quyết định.

3.2 Ảnh hưởng tiêu cực

Không thể phủ nhận rằng tư tưởng học thuyết Nho giáo đã có những ảnh hưởng vô cùng tích cực đến sự hình thành, phát triển của các doanh nghiệp Trung Quốc. Tuy nhiên, mọi việc đều có hai mặt và cần được xem xét từ nhiều góc độ khác nhau. Bên cạnh những ảnh hưởng tích cực, tư tưởng học thuyết Nho giáo vẫn còn tồn tại những tiêu cực – đây chính là những hạn chế kìm hãm sự phát triển của doanh nghiệp Trung Quốc trong nhiều năm qua mà cho đến giờ những ảnh hưởng tiêu cực này mới chỉ được

khắc phục phần nào.

Ảnh hưởng tiêu cực đầu tiên của tư tưởng học thuyết Nho giáo đến văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc chính là quá chú trọng chủ nghĩa tập thể, coi nhẹ chủ nghĩa cá nhân. Nếu như ở phần trên, chủ nghĩa tập thể được ca ngợi như một chất keo kết dính, đem lại cho doanh nghiệp sự đoàn kết, sức mạnh vượt qua mọi khó khăn, thử thách thì ở đây, việc coi trọng tập thể quá độ mà quên đi phát triển, bồi dưỡng, công nhận thành quả của mỗi cá nhân vô hình chung đã làm kìm hãm năng lực sáng tạo của mỗi nhân viên trong doanh nghiệp. Điều này chẳng những không làm nhân viên nhận ra ý nghĩa của sức mạnh tập thể, ngược lại còn làm họ dần dần hình thành tính cách ỷ lại, không dám phát biểu ý kiến, tư tưởng mới, và dù có nói ra cũng khó có thể kiên trì đến cùng. Tập thể được làm nên từ mỗi cá thể, sức mạnh tập thể đến từ sức mạnh của mỗi cá thể, nếu doanh nghiệp không biết chú trọng phát huy sức mạnh của mỗi cá nhân thì sẽ đem lại ảnh hưởng bất lợi cho sự phát triển của chính doanh nghiệp. Lại một lần nữa so sánh với Mỹ- quốc gia coi trọng chủ nghĩa cá nhân cao độ, giá trị quan trong việc coi trọng cá nhân của họ chính là thúc đẩy mỗi con người theo đuổi cá tính, phát huy năng lực mạnh nhất của bản thân, từ đó hình thành nên một doanh nghiệp, một quốc gia với tính sáng tạo tột bậc.

Ảnh hưởng tiêu cực thứ hai của tư tưởng Nho giáo đến văn hóa doanh nghiệp nước này chính là sự phân biệt quá lớn giữa quyền lực và đẳng cấp trong công ty, gây bất lợi trong việc xây dựng tính tự chủ của các thành viên. Chịu ảnh hưởng to lớn bởi thuyết "tam cương ngũ thường" của văn hóa Nho giáo, Trung Quốc là một quốc gia phân biệt tầng cấp sâu sắc và gay gắt. Trong nội bộ doanh nghiệp, ý kiến của lãnh đạo là cao hơn cả, mọi tầng chức vụ được phân định rạch ròi, quyền dân chủ trong công ty bị áp chế, trí tuệ cá nhân bị coi nhẹ hoặc phủ nhận. Nếu doanh nghiệp Trung Quốc không sớm nhận ra và khắc phục điểm yếu chí mạng này thì về lâu về dài, đây chính là liều thuốc độc gặm nhấm sức sống của doanh nghiệp.

III. Kết luận

Theo khảo sát sơ bộ của nhóm tác giả đối với 50 sinh viên hiện đang học tại khoa tiếng Trung Quốc - Đại học Hà Nội hiện nay thì có tới 40 sinh viên trong số đó xác định tương lai sau khi ra trường, sẽ làm việc tại các công ty doanh nghiệp Trung Quốc để được cọ xát với thực tế cũng như được làm đúng với ngành nghề đào tạo. Tuy nhiên, có một thựcc tế là, không phải bạn được đào tạo theo hướng biên phiên dịch thì bạn chỉ làm một biên phiên dịch. Với xu thế hiện nay ngoài công việc chính là một phiên dịch trong công ty Trung Quốc, bạn còn cần phải có các kiến thức kĩ năng khác như: sử dụng máy tính, những kiến thức về xuất nhập kho, về kế toán, quản lý nhân sự... bởi người phiên dịch chính là trung gian, là cầu nối của công nhân viên không hiểu tiếng Trung trong công ty với lãnh đạo người Trung Quốc, lãnh đạo công ty với đối tác Việt Nam. Chính vì vậy, ngoài việc rèn luyện, trau dồi về mặt ngôn ngữ, các môn học liên quan trên giảng đường như Tiếng Trung thương mại (Đại học Hà Nội), Tiếng Trung văn phòng (đại học Thủ Đô) hay Tiếng Trung trong chuyên ngành Kinh tế (Đại học Ngoại Thương Hà Nội), chúng ta còn cần rèn luyện cho bản thân cả những kiến thức về các

lĩnh vực kinh tế liên quan bằng nhiều phương pháp khác nhau (tìm hiểu qua sách, báo, internet, tham gia các khá đào tạo nghiệp vụ ngắn hạn, các khóa chứng chỉ hay tham gia đăng ký những lớp học tại chức ở các trường đại học có những ngành học liên quan....).

Hơn thế, như đã tìm hiểu ở trên, chúng ta đã nắm được phần nào những đặc điểm trong văn hóa doanh nghiệp Trung Quốc. Chính vì vậy, song song với việc trau dồi các mặt kiến thức kĩ năng, chúng ta cần phải rèn luyện cả về nề nếp, tác phong, kỉ luật của bản thân để thích ứng tốt với môi trường làm việc của doanh nghiệp Trung Quốc, để người Việt Nam luôn là một hình ảnh đẹp trong mắt bạn bè thế giới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. 曹艳玉, 中国传统文化对企业文化的影响, 现代企业文化, 2010 年

2. 黎敏, 论儒家思想对现代企业文化的影响, 长沙铁道学院学报，2005 年

3. 刘春喜，试论中国传统文化对现在企业管理的影响, 人才资源开发，2010 年 8 月

4. 欧阳卫民, 儒家文化对中国经济负面的影响,教育艺术,1997 年

5. 王乐忠, 论儒家学说与现代企业文化,管理观察, 2003 年 03 期

6. 王顺洪，中国概况 ，北京大学出版社， 2013 年

7. Hồ Chí Minh Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995.

8. Nguyễn Mạnh Quân, Đạo đức kinh doanh và văn hoá công ty, Nxb Đại học Kinh tế quốc dân, 2011.

中国曲线屋面建筑简介

SVTH: Nguyễn Thị Ngọc Huyền - 1T14
GVHD: ThS Bùi Châm

一、引语

“自古以来中国的财富价值就体现在建筑上”[29]。任何古代的皇帝都希望得到后代人的想念。他们将自己的心愿放在宫殿、陵墓、庙塔等建筑上。经历许多年代的发展自然文化会灿烂，此引起巨大的建筑系统。巨大的建筑系统的象征却是精巧细致的。此特点就体现在曲线屋面的。

首先，我们应了解屋面是什么？屋面又称屋顶，是屋盖系统的一个组成部分。它不但起着保护房屋不受日晒、雨淋、风雪的侵入，并对房屋顶部起到保温，隔热作用而且是建筑的面貌，房屋的灵魂。

其次，我们来解释曲线屋面的概念。每个文化有不同的建筑曲线屋面方式。总的来说曲线屋面最主要特点是屋檐延长，屋角向天翘起。这建筑类型令屋面又飘洒又高雅。相对其他文化的而言，中国屋面在拐角处稍微翘起、中间凹下去，在屋脊陡峭，微微向檐倾斜。[30]

二、 曲线屋面建筑的来源

不少人认为曲线屋面的建筑是中国人的发明。他们这么认为也容易理解。因为中国有的文化对别的国家有广泛的影响。 根据辩证法，任何事物都互相影响，事实上没有什么只影响其他而不受到其他的影响。曲线屋面的建筑也不例外。

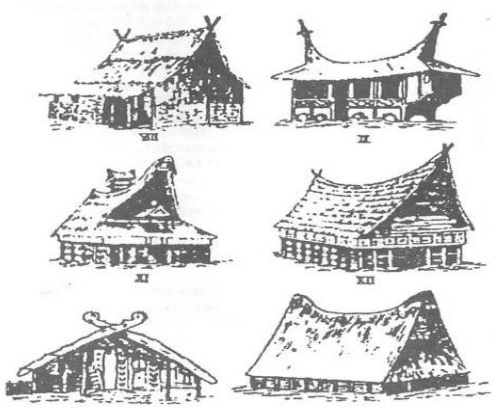

Các kiểu nhà mái cong có trong thực tế tại các nước Đông Nam Á

一些东南亚的屋面类型

J.Y.Claeys 先生说过：“可以毫不犹豫地下结论屋面翘起是中国人向马来西啊古人学习的。而在安南曲线屋面是前人留给后人的遗产。”[31] Trần Ngọc Thêm 学者也认同这个观点：“曲线屋面的建筑是东南亚居民的象征。在东山时期已经出现了！”[32]当北方的文化还没影响到南方的时候，曲线屋面已经开始形成了！通过青铜铸造各种器具，如食器、酒

[29]龙安志.中国. 五洲传播出版社,2001,(194).
[30] https://vi.wikipedia.org/wiki/Quy_thức_kiến_trúc_cổ_Việt_Nam
[31] Jean Yves Claeys,Introduction à l'étude de l'Annam et du Champa ,Editions du Bulletin des amis du vieux hué,1934
[32] Trần Ngọc Thêm, Cơ Sở Văn Hoa Việt Nam, nhà xuất bản giáo dục, năm 2012,(217).

器、水器、乐器等上的装饰花纹，我们可以看见曲线屋面的建筑。印尼 BatakToba 族还保留着建造屋面的原来方式。

BatakToba 族传统曲线屋面的建筑

东山铜鼓上的越南传统曲线屋面的建筑

他们的吊楼屋脊在拐角之处向天翘起，像一只船的头尾一样。跟印尼人同样，越南的吊楼、西元的公共房子，坟屋由东山到现在屋面向天翘起一直不变。再说，占城，秦国，老挝等收到印度文化的地域，他们曲线屋面的建筑体现在庙塔的装饰花纹上。总之，曲线屋面的建筑始于东南亚近 3000 年前左右。

三、中国曲线屋面建筑的历史

中国虽然不是曲线屋面的发祥地但它已成为中国传统建筑的象征，甚至成为古剑的代名词。 在自己的作品《一些汉朝的东西》，H.Maspéro 先生已写：“中华的屋面跟西方的一样平缓。”[33]由此可见，说汉朝以及汉朝以前屋面曲线接近僵直。阿方宫、建章宫等从秦汉时代遗留下来的建筑，它们的屋面还相当平缓。

[33] Bình Nguyên Lộc. Nguồn gốc Mã Lai của dân tộc Việt Nam. Sài Gòn 1971, (427 – 428).

汉代的宫廷建筑

Bình Nguyên Lộc 学者也已谈到：“由汉到宋，中国的屋面由平缓到陡峭。”[34] 这句话说明中国古建筑的屋面形式由直线向曲线形象较化是在隋、唐、宋的时间。随着秦汉时代的影响，隋朝和唐朝初年的屋面跟以前的没有较大差别。唐末天佑四年 967 年，天台庵被修建是中国建筑凹曲线屋面出现的一个里程碑。

天台庵

经历宋、元、明、青四代长期发展，凹曲线屋面的建筑日益被广泛地使用，能够在中国古建筑未稳地立足的。

“通过对现存实例所代表的几个阶段的排比（略去地域性差异），在横剖不难看出其曲率是由小到大的发展（屋面由平缓到陡峭）。[35]

图 1　唐至清屋盖曲线的排比

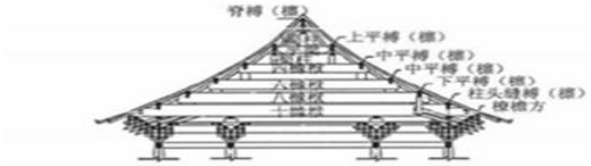

图 2　殿堂式梁架图

中国屋面由平缓到陡峭的发展过程

按这一规律上溯，隋、唐以前的屋面曲线应更接近僵直，而不是接近悬链的弧曲。同样是一种曲线的屋面，但每个朝代的形象可不一样。随着唐朝的社会经济文化的高潮发展，建筑技术艺术有巨大的发展。当时的建筑风格特点是气势磅礴、庄重大方、古朴却富有活力。反复思考，一种雄浑的风格如何跟一种飘洒的建筑类型配合呢？所以曲线屋面形象根本无法攀登建筑的高峰。宋朝继唐朝之后建筑水平达到亲的高度。宋代的建筑也该唐代雄浑的特点，变得纤巧秀丽，注重装饰。所以说宋朝是曲线屋面的建筑醉发展的时期之一。元代被称为世界上当时最强大的国家。而蒙古族没有汉族那么讲究所以此时的建筑并没有秦汉，隋唐，宋那么发展。曲线屋面的建筑也不例外。经过近一百年

[34] Thu Tứ, http://www.gocnhin.net/cgi-bin/viewitem.pl?122

[35] 杨鸿勋．中国古典建筑凹曲屋面发生与发展问题初探杨鸿勋建筑考古学论文集（增订版）．北京：清华大学出版社，2008.624～636

http://wenku.baidu.com/link?url=Lg164bBMMyU6IkRC2zvWb9AI4DJKQJQOjYVXgdusPIutIbfwdm3LiwnoP9WOpHdYvu3DJ6uRAwh4OLel9mgV0Bb8GxScQlPde77fBkKp8Fy

少数民族的统治，到 1367 朱元璋大败元代军，一年后登基年号洪武。清代继明代称为最发达的两个朝代之一。建筑业随着不断的发展。明代设计规划以规模龙大，气象雄伟为主要特点而清代的建筑大体因袭明代传统，建筑物更崇尚工巧华丽。那时期中国古建筑发展得十分灿烂，尤其是曲线屋面的。从紫禁城、明十三陵，中国第一庙山东孔庙等有历史价值的建筑到自宅、祠堂、长停等普通建筑，哪儿多看得见曲线屋面的建筑。

这类建筑有十分广泛的影响，朝鲜古建筑以日本古建筑多受到深厚的影响。中国有紫禁城，朝鲜则有景福宫。即使景福宫体现出朝鲜的文化特色，非承认不可不少的也是在中国古文化的基础提高。而日本，759 年唐代高僧鉴真和尚主持修建了唐招提寺。它是日本佛教律宗的总寺院。从此中国古的文化加强地影响日本的。[36]

唐招提寺（日本）

四、　　中国人喜欢曲线屋面建筑的原因

事实上，曲线屋面代替直线屋面是长期实践经验的结果。为了使屋内冬暖夏凉中国古人房屋的墙特别厚。墙是由泥土造成的。这种强的弱点是容易被风暴剥蚀的。根据香港中文大学曾用古建筑造型做过计算流体动力学方面的摸拟实验[37]，认为凹曲线屋面有利于降低风压。曲线屋面突出的作用是把雨水最快排里屋面以及解决雨水从瓦口隙缝反向虹吸和建筑艺术的需要。

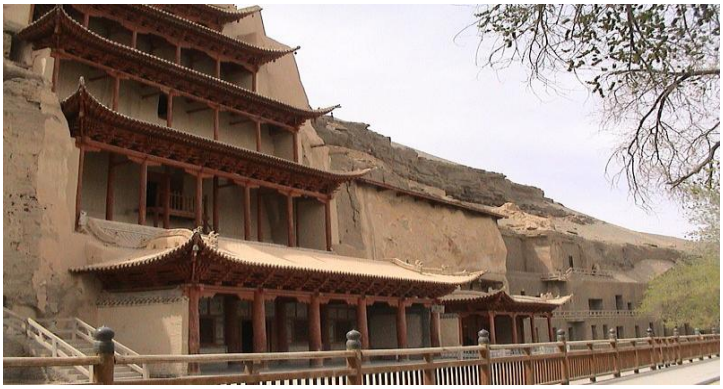

莫高窟（敦煌市）

审美观点上，曲线屋面比较适合中国人的性格。“中国文化是极端的文化，他们想做

[36] http://www.baike.com/wiki/唐代建筑

[37] TsouJY,Applying Computational Fluid Dynamics to Architectural Design development Proceedings of The Third Conferenceon Computer Aided Architectural Design Researching Asia,1998,Osaka：OsakaUniversity,133～14

http://wenku.baidu.com/link?url=Lg164bBMMyU6IkRC2zvWb9AI4DJKQJQOjYVXgdusPIutIbfwdm3LiwnoP9WOpHdYvu3DJ6uRAwh4OLel9mgV0Bb8GxScQlPde77fBkKp8Fy

别人做不到的事”。所以这种建筑的风格才受得了中国人色性格。

凹曲屋面不仅造型优美还包含有深刻的内涵。凹曲屋面形如“人”字，它与古代地人学相吻合，天在上，地在下，人在中间。所以他们认为曲线屋面是中国古代“天圆地方”的说法以及“天人合一”的观念在建筑上的生动体现[38]。另外，中国人非常懂得“以柔克刚”的道理，柔韧的东西永远比坚硬的更强，更适合于生存。曲线屋面是古代的建筑，他则不会落后反而会愈来愈深受人们的喜爱。

五、中国与越南的曲线屋面建筑相比

最后，笔者想介绍越南的曲线屋面和中国的之间的差异。据上述，中国屋面中间凹下去而越南屋面的较直，屋脊也没中国的那么高，那么陡峭。对中国相比，越南屋脊在拐角之处向天翘起极高。[39]

中国与越南的寺庙

思想观念上，越南还是中国都是以农业为主。人们一直希望“风调雨顺”于是上面所说的“天圆地方”，“人天合一”等观念。所以曲线屋面十分适合两国的文化。反过来说，越南的文化是谁想的文化。我们把曲线屋面看成只船在破浪前进。[40]

六、结语

在中国，无论现代的城市还是遥远的农村，无论巨大的街道还是渺小的胡同，曲线屋面都出现，深受人们的欢迎。在国外，中国侨胞为这种建筑而骄傲。从上可见，曲线屋面是中国古代建筑的不可代替代表。

参考文献

- 龙安志.中国. 五洲传播出版社,2001.
- https://vi.wikipedia.org/wiki/Quy_thức_kiến_trúc_cổ_Việt_Nam
- https://vi.wikipedia.org/wiki/Mai_nha
- Bình Nguyên Lộc. Nguồn gốc Mã Lai của dân tộc Việt Nam, Sài Gòn, 1971.
- Trần Ngọc Thêm. Cơ sở văn hóa Việt Nam. Nhà xuất bản giáo dục, 1999.
- Phan Ngọc. Bản sắc văn hóa Việt Nam. Nhà xuất bản văn hóa thông tin, 1998.
- http://www.baike.com/wiki/唐代建筑
- http://baike.baidu.com/link?url=vBNkgymIpnScRZVJn7sOoInK3naL_fvdGOqc7aZMDxwyOLY_lVfA-8ZTDSCI0CfViIyMILhiGJVq#3

[38] http://baike.baidu.com/link?url=SLTtW2ofwED9geXlro0FMhIsS2zkiyz9KNjDk02G59rKn0MFeDkitmOLY_lVfA-8ZTDSCI0CfViIyMILhiGJVq#3

[39] https://vi.wikipedia.org/wiki/Quy_thức_kiến_trúc_cổ_Việt_Nam

[40] Trần Ngọc Thêm, Cơ Sở Văn Hoa Việt Nam, nhà xuất bản giáo dục, năm 2012, (217).

68zqQL0NJ_tdf9M0D1jpug1FtNwnxoilJ9FhGDkKEa

- http://baike.baidu.com/link?url=qKWA2U_VlJMWK2uCXO3I7IltQRx6MwlEwG4WfUk6_tad8HRXIPjYw0G2KzndlywkI_vyTTodLdr75EgPkVtfJa
- *"Introduction à l'étude de l'Annam et du Champa" - Jean Yves Claeys*
- *Thu Tứ, http://www.gocnhin.net/cgi-bin/viewitem.pl?122*
- 中国古典建筑凹曲屋面发生与发展问题初探杨鸿勋建筑考古学论文集 - 杨鸿勋 .
- TsouJY - Applying Computational Fluid Dynamics to Architectural Design development Proceedings of The Third Conferenceon Computer Aided Architectural Design Researching Asia
- *http://wenku.baidu.com/link?url=Lg164bBMMyU6IkRC2zvWb9AI4DJKQJQOjYVXgdusPIutIbfwdm3LiwnoP9WOpHdYvu3DJ6uRAwh4OLel9mgV0Bb8GxScQlPde77fBkKp8Fy*
- *http://baike.baidu.com/link?url=SLTtW2ofwED9geXlro0FMhIsS2zkiyz9KNjDk02G59rKn0MFeDkitmOLY_lVfA-8ZTDSCI0CfViIyMILhiGJVq#3*

SỬ DỤNG ỨNG DỤNG TRÊN ĐIỆN THOẠI THÔNG MINH VÀO VIỆC HỌC TIẾNG TRUNG GIAI ĐOẠN THỰC HÀNH TIẾNG

SVTH: Nguyễn Thị Thanh Thảo 2T14
GVHD: TS. Nguyễn Thị Thanh Thúy

Lời giới thiệu

Cùng với sự phát triển của khoa học công nghệ cũng như nhu cầu sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học ngoại ngữ nói chung và tiếng Trung Quốc nói riêng của sinh viên ngày càng lớn, đặc biệt là sinh viên giai đoạn thực hành tiếng thì việc tìm hiểu, giới thiệu, sử dụng các ứng dụng đó trở nên cấp thiết. Là một sinh viên năm thứ hai đã và đang sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh, tôi thực hiện một cuộc điều tra về việc sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung với mục đích tìm hiểu các ứng dụng hiện nay đã đáp ứng được nhu cầu của người học chưa và các ứng dụng này có hiệu quả trong việc bổ sung, nâng cao các kỹ năng tiếng trong giai đoạn thực hành tiếng hay không. Từ những kết quả điều tra có được, tôi đưa ra các giải pháp nhằm giải quyết các vấn đề sử dụng ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học các kỹ năng tiếng hiện nay và đề xuất với trường và khoa các hướng đi nhằm phát triển lợi thế của các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong tương lai, đáp ứng được các nhu cầu học tập mới của sinh viên.

Bài nghiên cứu bao gồm 3 nội dung chính:

Nội dung thứ nhất:Giới thiệu

Ưu nhược điểm của việc sử dụng ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng của sinh viên hiện nay.

Nội dung thứ hai: Đề xuất các giải pháp khắc phục các vấn đề hiện nay và phát triển các lợi thế của ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng cho sinh viên.

Bài viết bắt đầu từ việc nhìn nhận của riêng bản thân tôi về vấn đề sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh trong tiếng Trung, hy vọng qua bài viết này các bạn đang học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng có cái nhìn đúng đắn về các ứng dụng hiện nay trên diện thoại thông minh vào việc học tiếng.Để hoàn thành bài nghiên cứu này, em xin gửi lời cảm ơn chân thành đến cô Nguyễn Thị Thanh Thúy đã hướng dẫn và luôn cổ vũ em trong suốt quá trình nghiên cứu.

Trong quá trình nghiên cứu, do thời gian còn hạn chế cũng như thiếu các tài liệu tham khảo, bài nghiên cứu không thể tránh khỏi những thiếu xót. Kính mong nhận được sự đóng góp của thầy cô và các bạn.

Nội dung

Phần 1: Phần mở đầu

1.1 Lĩnh vực nghiên cứu

Tổng quan tình hình nghiên cứu thuộc đề tài: Phương pháp học tập

1.2 Mục tiêu nghiên cứu

Giúp cho người học tiếng Trung giai đoạn thực hành tiếng có một phương pháp học tập mới, đáp ứng nhu cầu học tập trong thời đại công nghệ số. Người học có cái nhìn tổng quát về các ứng dụng, biết cách sử dụng và sử dụng hợp lý các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc phát triển các kỹ năng tiếng trong giai đoạn thực hành tiếng Trung.

1.3 **Phương pháp nghiên cứu**: Thông qua hai phương thức nghiên cứu chính

-Phương pháp định lượng: thực hiện khảo sát điều tra về việc sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng của sinh viên thông qua các phiếu điều tra.

- Phương pháp định tính: tham khảo các bài báo, bài nghiên cứu đã có trước đó về những vấn đề liên quan, sử dụng các dữ liệu đã có để hoàn thành bài viết.

1.4 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Người học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng

1.5 Giải thích khái niệm

a. Điện thoại thông minh

Điện thoại thông minh là khái niệm để chỉ loại điện thoại có các chức năng kết nối cơ bản của một chiếc điện thoại thông thường (nghe, gọi, nhắn tin,vvv) và được tích hợp các chức năng hiện đại trên nền tảng của một hệ điều hành nhất định cho phép người dùng có thể thay đổi giao diện, sử dụng các tính năng có sẵn hay các ứng dụng được các nhà phát triển ứng dụng cung cấp trong các cửa hàng ứng dụng (Đối với hệ điều hành android có cửa hàng ứng dụng Google Play, đối với hệ điều hành iOS có cửa hàng ứng dụng App Store)

b. Ứng dụng trên điện thoại thông minh

Là các phần mềm được thiết lập để chạy trên các thiết bị như điện thoại thông minh hay máy tính bảng.

c. Giai đoạn thực hành tiếng

Giai đoạn thực hành tiếng là giai đoạn cơ sở trang bị cho người học các kĩ năng ngôn ngữ cần thiết để người học có thể sử dụng ngôn ngữ trong cuộc sống hàng ngày hay người học có thể sử dụng ngôn ngữ nền tảng để học các chuyên ngành khác.

d. Giai đoạn thực hành tiếng trong ngôn ngữ Trung Quốc

♦Đối với kỹ năng nói và kỹ năng đọc, trong giai đoạn thực hành tiếng người học cần nắm rõ:

•Ngữ âm:

Cấu tạo âm trong tiếng Trung Quốc, những âm phát âm dễ sai, sau đó đối chiếu những âm gần giống giữa tiếng Trung Quốc và tiếng Việt để khắc phục lỗi sai khi học phát âm, tạo nền tảng cho việc phát giao tiếp bằng tiếng Trung sau này.

•Kỹ năng đọc hiểu:

Biết cách đọc ngắt nhịp, nắm bắt cấu trúc câu, tìm thành phần chính của câu khi

đọc câu, văn bản; biết cách tiếp cận bài đọc hiểu, cách tích lũy vốn từ vựng. Biết cách tăng dần tốc độ đọc hiểu và khả năng thâu tóm thông tin khi đọc hiểu văn bản.

♦Đối với kỹ năng viết

Trước tiên, người học cần biết các nét cơ bản, các bộ thủ cơ bản trong tiếng Trung, biết các kiểu viết chữ Hán, viết chữ Hán sao cho đúng và chuẩn. Sau khi biết các chữ, người học cần phát triển nó lên câu, lên đoạn, lên bài không chỉ dễ hiểu, sinh đông mà làm sao cho cách trình bày, cách biểu đạt, văn phong giống với người Trung Quốc.

♦Đối với kỹ năng nghe

Sau khi học được kỹ năng nghe từ và câu, người học phát triển kỹ năng nghe văn bản hội thoại, nghe văn bản độc thoại, biết cách ghi chép thông tin trong quá trình nghe hiểu.

1.6 Mô tả nghiên cứu

Bước 1:

Thực hiện khảo sát điều tra đối với sinh viên năm nhất và năm hai khoa tiếng Trung Quốc đang trong giai đoạn học kỹ năng tiếng tại trường Đại học Hà Nội. Có 135 sinh viên tham gia điều tra (trong đó có 63 sinh viên năm hai và 72 sinh viên năm nhất). Dưới hình thức trả lời trắc nghiệm, sinh viên lựa chọn các câu trả lời theo các vấn đề: (1) Tình hình sử dụng điện thoại và các ứng dụng trên ĐTTM; (2) đánh giá hiệu quả của các ứng dụng

. Dựa vào những thông tin được cung cấp từ người tham gia, sau đó tôi khái quát hóa vấn đề nghiên cứu.

Bước 2: Từ kết quả điều tra rồi tổng kết

Trong phiếu điều tra (xem phần Phụ lục 1) đưa ra 5 loại ứng dụng thường được sử dụng, bao gồm: ứng dụng từ điển, ứng dụng nghe nói, ứng dung đọc viết, ứng dụng ngữ pháp, ứng dụng giải trí kết hợp học tập, trong năm loại ứng dụng này có loại được sử dụng rất phổ biến nhưng lại có những ứng dụng rất ít được sử dụng. Dựa vào các câu trả lời từ người tham gia điều tra, ta có thể đưa ra loại ứng dụng phổ biến nhất, các loại ứng dụng đáp ứng được nhu cầu học tập hiện nay hay không.

Bước 3: Kết hợp

Kết hợp với những thông tin điều tra được với lý luận và lập luận, đưa ra bàn luân những vấn đề nghiên cứu

Phần 2: Sử dụng ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng.

2.1 Tình hình sử dụng ứng dụng trên ĐTTM của sinh viên giai đoạn thực hành tiếng của khoa tiếng Trung Quốc đại học Hà Nội

Nếu vài năm trước đây, phần lớn người học tiếng Trung đều sử dụng các công cụ học truyền thống như từ điển giấy, sách giáo trình, đĩa CD, các bài viết trên mạng. Các công cụ học truyền thống này có nhiều ưu điểm, ví dụ đối với từ điển, người học sẽ ghi nhớ các từ tốt hơn song những công cụ truyền thống này chưa đáp ứng được nhu cầu học tiếng Trung trong thời buổi công nghệ số hiện đại với rất nhiều các thiết bị cầm tay

gọn nhẹ, dễ di chuyển.

Song cùng với sự phát triển của công nghệ thông tin cũng như các ứng dụng thông minh, người học đang tiếp cận với các thiết bị đó, để đánh giá được ưu và nhược điểm của các ứng dụng trên trong việc học, bài nghiên cứu này đã khảo sát 135 sinh viên đang học năm thứ 1 và năm thứ 2 khoa tiếng Trung Quốc. Qua khảo sát có sử dụng điện thoại thông minh hay không thì kết quả cho thấy: có 86,7% sinh viên được điều tra đang sử dụng điện thoại thông minh và đã ứng dụng trên điện thoại thông minh (ĐTTM) vào việc học tiếng Trung, 13,3% sinh viên còn lại không sử dụng điện thoại thông minh,song đều có nhu cầu sử dụng các ứng dụng này trong tương lai.

Biểu đồ 1: Tình hình sử dụng điện thoại thông minh

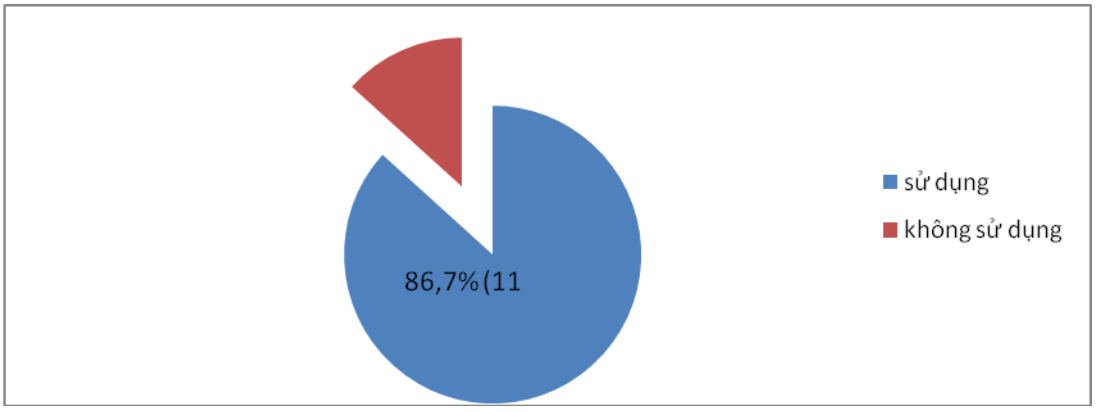

Trong các ứng dụng được đưa ra cho việc ứng dụng vào các kỹ năng tiếng, tôi đã đưa các ứng dụng như ứng dụng từ điển, nghe nói, đọc viết, ngữ pháp, kết hợp giải trí và học tập để đánh giá tần suất sử dụng cũng như đánh giá của người sử dụng về các ứng dụng đó.

Kết quả điều tra cho thấy, ứng dụng từ điển, tra cứu chữ Hán được sử dụng nhiều nhất trong các ứng dụng được đưa ra, tiếp đó là ứng dụng nghe nói, thứ ba là ứng dụng kết hợp giải trí và học tập, cuối cùng là ứng dụng đọc viết và ngữ pháp.

Biểu đồ 2: Tình hình sử dụng các ứng dụng trên ĐTTM

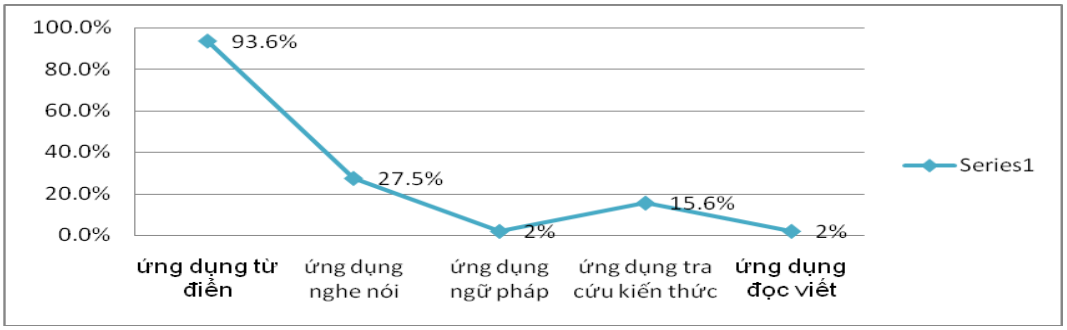

Biểu 2 ta thấy, có 93,6% số người được điều tra sử dụng ứng dụng từ điển tra cứu chữ Hán khi sử dụng các ứng dụng vào việc học. Với các ứng dụng nghe nói thì số lượng người sử dụng ít hơn, chiếm 27,5% trên tổng số người sử dụng ứng dụng trên ĐTTM. Với hình ảnh sinh động, nội dung phong phú thì những ứng dụng kết hợp giải trí và học tập cũng nhận được nhiều tích cực từ người học tiếng Trung mặc dù số lượng

người sử dụng không nhiều (chiếm 15,6% trên tổng số người sử dụng các ứng dụng trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung). Đối với ứng dụng ngữ pháp và ứng dụng đọc viết thì có rất ít người học quan tâm (số lượng người sử dụng hai ứng dụng này đều chưa đạt đến 2% tổng số người đang sử dụng ứng dụng trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung.

2.2 Đánh giá ưu, nhược điểm sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung giai đoạn thực hành tiếng hiện nay

2.2.1 Ứng dụng từ điển

2.2.1.1 Đánh giá chung

Từ biểu đồ 2 cho thấy, ứng dụng từ điển là ứng dụng được sử dụng nhiều nhất (93, 6% người tham gia đều đang sử dụng các ứng dụng từ điển vào mục đích học tập của mình), chính vì vậy số lượng các ứng dụng từ điển ở trên các cửa hàng ứng dụng đều tương đối lớn. Các ứng dụng chính vì vậy luôn được cập nhật các tính năng mới, từ mới để tạo ra sức hút với người sử dụng. Có thể kể đến các ứng dụng như Pleco Chinese Dictionary (iOS, Android), Từ điển tiếng Trung (Android) hay Từ điển CVEdict Trung-Việt hay Việt- Trung (iOS).

Các ứng dụng hiện nay cung cấp rất nhiều chức năng hiện đại giúp người sử dụng nhanh chóng tra cứu được từ mình mong muốn, ví dụ từ điển Pleco hay tử điển tiếng Trung đều cung cấp các công cụ tra cứu bằng nét vẽ, bằng phiên âm, bằng giọng nói hay cả nhận diện từ tự động và liên kết trực tiếp với web

Hình 1: Pleco có chức năng nhận diện từ tự động

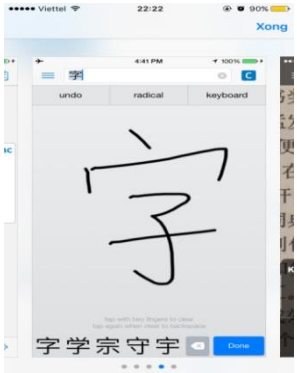

Hình 2: Ứng dụng Pleco cho phép tìm từ qua nét vẽ

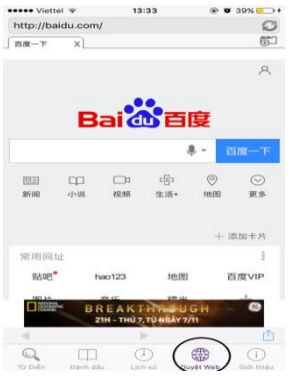

Hình 3: Ứng dụng từ điển CVEdict trên hệ điều hành iOS cho phép liên kết với trang ngoài ứng dụng –truy cập baidu)

2.2.1.2 Ưu, nhược điểm của ứng dụng từ điển

Kết quả điều tra cho thấy, đại đa số người sử dụng đều nhìn thấy được ưu và nhược điểm của ứng dụng này.

Ưu điểm	Nhược điểm
Độ tra cứu nhanh hơn các từ điển giấy thông thường Dễ dàng thuận lợi trong việc di chuyển Đều hài lòng với những ưu điểm này của các ứng dụng từ điển.	Cách phát âm của các ứng dụng thường không chính xác.(ngay cả ứng dụng Pleco phiên bản 3.2.9 mới nhất) Các ứng dụng từ điển trên ĐTTM mặc dù có tốc độ tra cứu nhanh nhưng lại khiến người học quên từ nhanh hơn.

Chữ Hán là chữ tượng hình, nội dung, ý nghĩa của đa số các từ được hình thành thông qua các nét, các bộ thủ cơ bản. Người học cần có kiến thức về các nét, các bộ thủ nhất định để ghi nhớ các từ và ý nghĩa của chính từ đó. Thế nhưng nếu người học chỉ sử dụng ứng dụng này để tra cứu thì kỹ năng ghi nhớ chữ Hán và năm bắt ý nghĩa các chữ Hán của người học sẽ bị giảm, ảnh hưởng rất lớn đến việc phát triển các kỹ năng tiếng trong giai đoạn thực hành tiếng.

Với các tính năng như hiện tại thì ứng dụng từ điển mới chỉ có thể là các công cụ hỗ trợ cho việc học tiếng Trung bên cạnh các công cụ truyền thông.

2.3.2 Ứng dụng nghe nói

2.3.2.1 Đánh giá chung

Số lượng người sử dụng các loại ứng dụng này cũng khá lớn, thế nhưng so với lượng người sử dụng các ứng dụng từ điển còn rất ít (xem biểu đồ 2). Một số ứng dụng phổ biến, có thể kể đến như: Giao tiếp tiếng Tiếng, Ziyi Lie, vvv.

Các ứng dụng nghe nói thường cung cấp các nội dung chủ đề giao tiếp đơn giảncho người mới học, ứng dụng " Giao tiếp tiếng Trung" chiếm 70% số lượng người sử dụng trong tổng số các ứng dụng cùng loại,ứng dụng còn cung cấp nhiều chức năng khác nhau phục vụ các nhu cầu học tập và giải trí khác.

(Hình 4: Ứng dụng Giao tiếp tiếng Trung sở hữu nhiều tính năng nổi bật giúp người học dễ dàng nắm bắt các nội dung, ... chủ đề)

2.3.2.2 Ưu nhượcđiểm của ứng dụng nghe nói

Dựa vào kết quả điều tra cho thấy, bên cạnh các ưu điểm mà ứng dụng mang lại ứng dụng vẫn còn rất nhiều nhược điểm trong quá trình giúp người học phát triển kĩ năng tiếng.

Ưu điểm	Nhược điểm
Ứng dụng có nhiều chủ đề đơn giản cho người mới học.	Các nội dung chỉ dừng lại trong một phạm vi nhất định, khó phát triển tiếp tục các kĩ năng tiếng, đặc biệt là khẩu ngữ.
Các ứng dung nghe nói phần lớn đều có các hoạt cảnh minh họa, rất dễ cho người học tiếp xúc với nội dung bài trong các ứng dụng.	Ứng dụng mới chỉ dừng lại ở việc cung cấp các câu thoại, chưa nói rõ cách dùng câu thoại trong trường hợp nào. Ví dụ: Với câu chào "你好" có ý nghĩa là chào một ai đó khi gặp mặt, thế nhưng không phải lúc nào ta cũng dùng cách chào này, nhiều khi chúng ta phải dùng "您好" để thể hiện sự tôn trọng với người đối diện. Xuất hiện nhiều quảng cáo lúc truy cập

Có thể nhận thấy, loại ứng dụng này chỉ cho phép người học sử dụng trong một thời gian nhất định, trong số các bạn sinh viên tham gia điều tra thì 100% các bạn sinh viên vẫn đang sử dụng các giáo trình khẩu ngữ để học kỹ năng tiếng. Điều này cho thấy, các ứng dụng giao tiếp này chỉ có thể sử dụng bổ sung cho việc học chứ chưa đáp ứng được nhu cầu học tiếng của người học. Hơn nữa, để kiểm soát tiến trình và kết quả học tập có hiệu quả người học vẫn cần có sự giám sát và hướng dẫn của giáo viên có chuyên môn vì người học không thể không thể hoàn toàn biết hết kết quả mà mình đạt được qua các ứng dụng đã đạt được yêu cầu của giai đoạn thực hành tiếng hay chưa.

2.3.3 Ứng dụng đọc viết

2.3.3.1 Đáng giá chung

Để nâng cao các kỹ năng đọc-viết, phần lớn người được điều tra đều sử dụng baidu để tìm nguồn nguyên liệu, tài liệu tham khảo để đọc và học viết qua đó.

Bên cạnh đó, có một số bạn sinh viên được điều tra, có một số bạn còn sử dụng google translate – trang dịch mở để tìm tài liệu cho mình

2.3.3.2 Ưu, nhược điểm của ứng dụng đọc viết

Ưu điểm	Nhược điểm
• Cung cấp nguồn tài liệu ở mọi lĩnh vực,đa dạng, phong phú,	• Nhiều nguồn thông tin chưa được kiểm duyệt • Đối với Google Translate trang dịch tự động thì khả năng dịch câu đều không được kiểm duyệt.

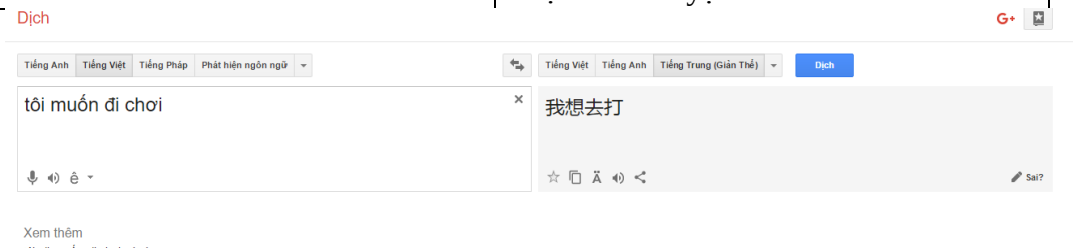

(Hình 5:Google translate không có khả năng dịch nghĩa)

2.3.4 Ứng dụng ngữ pháp

2.3.4.1 Đánh giá chung

Loại ứng dụng này được sử dụng rất ít, chỉ có 1,8% người tham gia điều tra đang sử dụng các ứng dụng này, có thể thấy: người học thường không quan tâm đến các ứng dụng ngữ pháp trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung.

Tuy nhiên, vẫn có một số ứng dụng ngữ pháp khá phổ biến đối với những người sử dụng các ứng dụng này như: Ngữ pháp tiếng Trung trên cửa hàng Google play

(Hình 6: Giao diện ứng dụng Giao tiếp tiếng Trung, ứng dụng cung cấp nhiều từ loại, ví dụ minh họa)

2.3.4.2 Ưu, nhược điểm

Điều tra cho thấy, số người sử dụng các ứng dụng ngữ pháp này rất ít (chỉ có 2/135 người sử dụng các ứng dụng ngữ pháp), các ứng dụng ngữ pháp hiện nay vẫn chưa được người sử dụng quan tâm, phần lớn người sử dụng vẫn sử dụng sách giáo trình để học ngữ pháp. Những người tham gia điều tra đều cho rằng các ứng dụng ngữ pháp cũng có nhiều ưu điểm hơn so với các công cụ truyền thống tuy nhiên vẫn còn rất nhiều hạn chế.

Ưu điểm	Nhược điểm
• Các cấu trúc ngữ pháp cơ bản ngắn gọn, có nhiều ví dụ minh họa cụ thể	• Ứng dụng ít được cập nhật về nội dung kiến thức cũng như giao diện bên ngoài
• Tổng hợp nhiều kiến thức ngữ pháp về từ loại	• Các kiến thức ngữ pháp mới chỉ dừng ở từ loại chưa tổng hợp các kiến thức ngữ pháp về câu

2.3.5 Ứng dụng kết hợp học tập- giải trí

2.3.5.1 Đánh giá chung

Bên cạnh các ứng dụng học tập thì các ứng dụng học tập- giải trí cũng khá được quan tâm, ứng dụng kết hợp học tập và giải trí đứng sau ứng dụng nghe nói về số người sử dụng, có thể kể đến một số các ứng dụng phổ biến như: Fun Chinese, Easy Leaning Chinese, vvv

(Hình 7: Giao diện của ứng dụng Fun Chinese trên App Store, các trò chơi với hình ản trưc quan, sinh động)

b. Ưu, nhược điểm của ứng dụng

Ưu điểm	Nhược điểm
• Bằng những hình ảnh, âm thanh trực quan sinh động người học sẽ cảm thấy thích thú, có hứng thú với môn học	• Các từ vựng, bài học vốn để thường rất đơn giản, với đối tượng học là người lớn ban đầu có thể cảm thấy thích thú nhưng về sau sẽ cảm thấy rất nhanh chán.

Có thể thấy, thông qua kết quả điều tra ta có cái nhìn tổng quan về việc sinh viên sử dụng các ứng dụng thông minh vào việc học tiếng Trung Quốc giai đoạn thực hành tiếng như thế nào. Bên cạnh các phương pháp truyền thống học qua từ điển, giáo trình thì việc biết và sử dụng các ứng dụng thông minh sẽ giúp sinh viên chủ động hơn, mở rộng kiến thức hơn. Song cá nhân tôi thấy, cho dù sử dụng phương pháp truyền thống hay ứng dụng thông minh thì nếu có sự hướng dẫn của giáo viên thì sinh viên sẽ sử dụng hiệu quả hơn các ứng dụng.

Phần 3: Đề xuất các giải pháp khắc phục các vấn đề hiện nay và phát triển các lợi thế của ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng cho sinh viên

3.1 Giải pháp khắc phục những vấn đề hiện nay của các ứng dụng

3.1.1 Ứng dụng từ điển

Để vừa đáp ứng được nhu cầu tra cứu nhanh của người học vừa phát triển tốt các kỹ năng trong giai đoạn thực hành tiếng cá nhân tôi thấy:

- Người học cần phải nắm vững các nét cơ bản, các bộ thủ cơ bản trong tiếng Trung. Hơn nữa, cách phát âm của các ứng dụng từ điển hiện đại vẫn còn nhiều sai sót chính vì vậy người học cần phải sử dụng các từ điển giấy để tra cứu và coi các ứng dụng trên ĐTTM chỉ là công cụ hỗ trợ tra cứu mà thôi.

- Nếu sử dụng ứng dụng từ điển trên điện thoại thì người học sẽ ghi nhớ một cách bị động, rất dễ quên từ. Để ghi nhớ những từ đã học người học cần chủ động xem lại các từ đã học, đã tra qua mục History hoặc đánh dấu các từ quan tâm vào trong mục Favorite (Từ điển tiếng Trung, từ điển CVEdic) hoặc Bookmarks (Pleco Chinese Dictionary).

3.1.2 Ứng dụng nghe nói

Ứng dụng này chỉ cho phép người học sử dụng trong một thời gian nhất định, trong số các bạn sinh viên tham gia điều tra thì 100% các bạn sinh viên vẫn đang sử dụng các giáo trình khẩu ngữ để học kỹ năng tiếng. Điều này cho thấy, các ứng dụng giao tiếp này chỉ có thể sử dụng bổ sung cho việc học chứ chưa đáp ứng được nhu cầu học tiếng của người học. Hơn nữa, để kiểm soát tiến trình và kết quả học tập có hiệu quả người học vẫn cần có sự giám sát và hướng dẫn của giáo viên có chuyên môn vì người học không thể không thể hoàn toàn biết hết kết quả mà mình đạt được qua các ứng dụng đã đạt được yêu cầu của giai đoạn thực hành tiếng hay chưa.

3.1.3 Ứng dụng đọc viết

Cũng như đối với ứng dụng nghe nói, các ứng dụng đọc viết hiện nay chưa hoàn toàn đáp ứng được nhu cầu phát triển kĩ năng tiếng của sinh viên, chỉ là công cụ hỗ trợ cho việc học. Người học vẫn cần có sự hướng dẫn của giáo viên để có cách học phù hợp với bản thân và nhận lượng kiến thức theo một cách có hệ thống.

Với baidu và google translate đều là những trang web mở khi sử dụng cần chú ý chọn lọc thông tin. Người học nên chủ động tìm kiếm các trang web có uy tín để tìm hiểu các tài liệu cũng như muốn nâng cao kĩ năng đọc. Người đọc có thể sử dụng các

trang web uy tín như 《新闻一加一》để tìm kiếm các tin tức chính trị, văn hóa hay《天天向上》 để đọc, tìm kiếm các bài viết về lĩnh vực giải trí.

3.1.4 Ứng dụng ngữ pháp

Đối với loại ứng dụng ngữ pháp hiện nay, chưa có ứng dụng miễn phí nào cung cấp toàn bộ cho sinh viên các hệ thống ngữ pháp hoàn thiện đầy đủ, chính vì vậy các ứng dụng ngữ pháp này vẫn chỉ dừng lại là công cụ hỗ trợ cho sinh viên, sinh viên cần tìm hiểu thêm các giáo trình để nâng cao được kiến thưc ngữ pháp của mình, hiểu hơn về cấu trúc ngữ pháp của ngôn ngữ Trung Quốc, áp dụng nó vào việc sử dụng ngôn ngữ sau này.

3.1.5 Ứng dụng kết hợp học tập- giải trí

Sử dụng các ứng dụng kết hợp học tập- giải trí một cách hợp lí, tránh sao nhãng việc học tập vào các trò chơi, vì đối với loại ứng dụng này cũng chỉ là ứng dụng giải trí, tránh sử dụng quá nhiều, ảnh hưởng đến việc học tiếng của mình.

3.2 Giải pháp, hướng đi phát triển các ứng dụng trong tương lai

3.2.1 Trong tương lai gần

•Nhà trường và khoa nên đưa ra và khuyến khích sinh viên sử dụng các ứng dụng để nâng cao khả năng tự học của sinh viên nhờ các ứng dụng có nội dung phong phú vào học tập để đáp ứng nhu cầu học ngôn ngữ hiện đại.

•Khoa nên bổ sung kỹ năng tìm và chọn lọc sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào các buổi phương pháp học tập cho sinh viên học tiếng Trung giai đoạn thực hành tiếng.

3.2.2 Trong tương lai xa

•Nhà trường và khoa có thể hợp tác cùng với các nhà phát triển ứng dụng, các nhà lập trình viên xây dựng một hệ thống các ứng dụng trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung dựa trên các yêu cầu cơ bản của giai đoạn thực hành tiếng cho đối tượng sinh viên hệ chính quy cũng như đối tượng vừa học vừa làm bên cạnh sự hướng dẫn của giáo viên. Các ứng dụng này có thể có một mức phí nhất định

•Nhà trường và khoa có thể tiếp thu các thành quả trước đó của các ứng dụng , tiếp thu những ứng dụng đó và sau có thể xây dựng các ứng dụng đáp ứng các nhu cầu khác nhau của người học tiếng Trung trong giai đoạn thực hành tiếng. Với kiến thức từ đội ngũ chuyên môn của giáo viên khoa Trung trường Đại học Hà Nội, các ứng dụng hợp tác mà nhà trường và khoa hợp tác cùng với các nhà lập trình chắc chắn sẽ được nhiều người học đón nhân. Khoản tiền thu được từ các ứng dụng có thể hỗ trợ học bổng cho các sinh viên còn gặp khó khăn,vvv.

•Nhà trường có thể khuyến khích sinh viên sử dụng, áp dụng các ứng dụng trên ĐTTM này vào việc học tiếng Trung qua các chương trình học bổng, sinh viên có thể nhận được bộ ứng dụng miễn phí mà không cần trả tiền.

Phụ lục 1

Phiếu điều tra

Sử dụng các ứng dụng trên điện thoại thông minh vào việc học tiếng Trung giai đoạn thực hành tiếng

A. Thông tin chung

1.Trường-Lớp: 2. Họ và tên: 3. Trình độ tiếng Hán:

B. Thông tin điều tra

1. Bạn có đang sử dụng ứng dụng trên điện thoại thông minh(ĐTTM) vào việc học tiếng Trung?

Không ☐ Có ☐

2. Bạn không sử dụng ứng dụng trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung

a. Vậy bạn sử dụng những công cụ nào vào việc học tiếng Trung?

(Khoanh tròn vào các lựa chọn, có thể khoanh nhiều lựa chọn)

•Để học kỹ năng tiếng, bạn sử dụng:

Từ điểnSách giáo trìnhĐĩa CD Khác (ghi rõ):

•Để tìm kiếm thông tin, tài liệu về văn hóa Trung Quốc:

Sách, báo giấySách, báo mạngVideo, file nhạc trên mạngKhác(ghi rõ):

b. Bạn thấy việc học bằng những công cụ này đã đáp ứng được nhu cầu học tập hiện nay của bạn hay chưa?

Chưa đáp ứng được ☐ Đáp ứng được nhưng chưa đủ ☐ Đáp ứng được hoàn toàn ☐

C. Bạn có muốn sử dụng các ứng dụng thông minh vào việc học của mình không?

Không ☐ Có ☐

3. Bạn đang sử dụng ứng dụng trên ĐTTM vào việc học tiếng Trung

a. Bạn đang sử dụng những ứng dụng nào cho việc học tiếng Trung

•Để học kỹ năng tiếng, bạn sử dụng những ứng dụng nào:

(Gạch chân vào tên loại ứng dụng bạn đang sử dụng (ví dụ: bạn đang sử dụng ứng dụng từ điển thì bạn gạch chân như sau:ứng dụng từ điển) sau đó khoanh tròn vào hình ứng dụng mà bạn đang sử dụng) (có thể có nhiều lựa chọn)

Ứng dụng từ điển:

Ứng dụng nghe nói: (ghi rõ):

Ứng dụng kết hợp gi và học tập

Khác (ghi rõ):

Ứng dụng ngữ pháp: Khác(ghi rõ):

•Để tìm kiếm thông tin, tàiliệu, tìm hiểu về văn hóa Trung Quốc, bạn sử dụng những ứng dụng nào:

(khoanh tròn vào đáp án bạn chọn)

Weibo 微博 Baidu 百度 Youku 优酷 QQ 音乐 taobao 淘宝 WechatKhác(ghi rõ):

b. Những ứng dụng này đã đáp ứng được nhu cầu học hiện tại của bạn chưa?

Chưa đáp ứng được	Đáp ứng được nhưng chưa đủ	Đáp ứng được hoàn toàn
☐	☐	☐

c. Trong quá trình sử dụng các ứng dụng này, bạn gặp phải những vấn đề nào?

(Có thể chọn nhiều câu trả lời) (đánh dấu x nếu là câu trả lời bạn muốn chon)

	Nội dung kiến thức của ứng dụng bị sai
	Có nhiều quảng cáo khi bật mạng
	Nhiều ứng dụng chỉ cho phép sử dụng bản dùng thử, cần có tiền để mua ứng dụng về
	Không nhớ từ viết chữ Hán
	Thường xuyên bị sao nhãng học tập vì các chức năng giải trí trên điện thoại thông minh
	Phần lớn các ứng dụng đều không sử dụng tiếng Việt
	Vấn đề khác (ghi rõ)

d. Bạn thường sử dụng những ứng dụng này vào việc học trung bình bao nhiêu tiếng 1 tuần?

(đánh dấu x vào hàng phía trước câu trả lời của bạn)

	Khoảng 1 tiếng
	Khoảng 1-2 tiếng
	Khoảng 2-3 tiếng
	Khoảng 3-4 tiếng
	Từ 4 tiếng trở lên

e. Theo bạn, ngôn ngữ thích hợp nhất cho các ứng dụng trên điện thoại thông minh là:

(đánh dấu x vào câu trả lời của bạn, có thể lựa chon nhiều đáp án)

	Tiếng Trung
	Tiếng Anh
	Tiếng Việt
	Khác(ghi rõ)

Phụ lục 2

1.Danh mục từ viết tắt: ĐTTM: điện thoại thông minh

Tài liệu tham khảo

1. 郝永梅，《基于智能手机的移动汉语学习软件基于智能手机的移动汉语学习软件调查分析调查分析》，硕士研究生学位论文硕士研究生学位论文，2013 年 5 月 21 日.
2. 刘英林主编,《汉语水平等级标准与语法等级大纲》，高等教育出版社，2009.

   Jason Summerfield. “Mobile Website vs. Mobile App (Application):Which is Best for Your Organization?” link:http://hswsolutions.com/services/mobile-web-development/mobile-website-vs-apps/
3. MG Siegler.”Analyst: There’s a great future in iPhone apps”, JUNE 11, 2008 2:22 pm, link:http://venturebeat.com/2008/06/11/analyst-theres-a-great-future-in-iphone-apps/
4. Robert Godwin-Jones, ”EMERGING TECHNOLOGIES-MOBILE- APPS FOR LANGUAGE LEARNING”,June 2011, Volume 15, Number 2, link:http://www.llt.msu.edu/issues/june2011/emerging.pdf
5. UAB. *"The Future of Mobile Application" Retrieved 11 November 2015*.link: http://businessdegrees.uab.edu/resources/infographic/the-future-of-mobile-application/
6. 杨寄洲主编,《对外汉语教学初级阶段教学大纲》，北京语言文化大学出版，20106

LÀM THẾ NÀO ĐỂ NÓI TIẾNG TRUNG HAY

SVTH: Vũ Thị Duyên, Nguyễn Thị Hồng,
Trần Thị Phương Thanh - Lớp: 3T14
GVHD: ThS. Nguyễn Thanh Huyền

I. Lý do chọn đề tài

Học nói tiếng Trung không hề khó, đặc biệt đối với người Việt Nam chúng ta, bởi tiếng Trung và tiếng Việt có rất nhiều điểm giống nhau về ngữ âm, từ vựng, ngữ pháp…Tuy nhiên, bên cạnh những điểm giống nhau đó, tiếng Trung và tiếng Việt cũng có nhiều điểm khác biệt, tư duy người Trung Quốc và Việt Nam cũng có nhiều điểm không giống nhau, chính vì vậy làm thế nào để nói chuẩn, nói hay như người bản địa là một câu hỏi luôn được người dạy và học tiếng Trung quan tâm.

Nói trong tiếng Trung có thể được chia thành hai loại: đối thoại hàng ngày và biểu đạt thành đoạn. Nếu như đối thoại hàng ngày chỉ là những câu nói khá đơn giản và ngắn gọn với mục đích thông báo,bày tỏ tình cảm….thì biểu đạt thành đoạn phức tạp hơn nhiều. Khi bạn nói một đoạn, bạn phải có tư duy logic, mạch lạc rõ ràng, nội dung phải chứa đựng các thông tin cần thiết, nói phải có ngữ điệu, thể hiện được tình cảm của bạn. Chính vì ý thức được tầm quan trọng của việc học cách biểu đạt thành đoạn, nên chúng tôi đã cùng nhau nghiên cứu tìm ra phương pháp biểu đạt thành đoạn hay.

II. Mục đích nghiên cứu

Muốn biểu đạt thành đoạn bằng tiếng Trung hay trước tiên bạn cần đảm bảo nói chuẩn, chuẩn và hay từ nội dung đến hình thức. Trước tiên chúng tôi sẽ giúp bạn tìm hiểu biểu đạt thành đoạn bằng tiếng Trung chuẩn và hay cần đảm bảo những yêu cầu nào, đồng thời tìm ra những khó khăn thường gặp khi biểu đạt thành đoạn. Từ đó tìm ra các phương pháp giải quyết những khó khăn đó để biểu đạt thành đoạn hay, hiệu quả.

Chương 1:Yêu cầu của một bài biểu đạt thành đoạn bằng tiếng Trung

Theo chúng tôi, một bài biểu đạt thành đoạn thành công phải hoàn thiện về cả nội dung và hình thức. Nội dung trước tiên phải chuẩn, sau đó là hay, hình thức cũng như vậy.

1. Nội dung:

Nội dung là một phần rất quan trọng và là phần cốt lõi của một bài biểu đạt thành đoạn. Bạn không thể có một bài biểu đạt thành đoạn tốt mà không có nội dung, hoặc nội dung không được chuẩn bị một cách kỹ càng

1.1. Nội dung chuẩn: *phải rõ ràng, mạch lạc, thuyết phục người nghe*

Để có một bài biểu đạt thành đoạn tốt, bạn nên xác định trước nội dung cần nói là gì, làm thế nào để sắp xếp các ý trong 1 nội dung , đưa ra các ví dụ cụ thể để dẫn chứng cho nội dung cần nói, quan trọng là nội dung phải mạch lạc, rõ ràng.

1.2. Nội dung hay*: phải phong phú, sáng tạo, hấp dẫn*

Sáng tạo nội dung nói thì dễ nhưng làm được mới khó, để có thể sáng tạo được nội dung chất lượng có khả năng dẫn dắt người đọc không phải ai cũng làm được.Nội dung của bạn không chỉ chứa đựng sự hấp dẫn mà cần có cả khả năng tối ưu hóa các vấn đề

cần nói để làm sao thu hút được người đọc. Nội dung cần có khả năng lan truyền và bạn cần đa dạng hóa nội dung của mình dưới nhiều hình thức, để nội dung đó không bị trùng lặp, để nội dung đó mang dấu ấn của cá nhân của bạn.

2. Hình thức

Hình thức của một bài nói cũng là một vấn đề quan trọng và cần thiết. Nếu bạn không biết cách trình bày thì người nghe không cảm nhận được hết những nội dung bạn đã chuẩn bị bên trên. Hình thức cũng cần phải chuẩn và sau đó phải hay.

2.1. Hình thức chuẩn

2.1.1. Phát âm chuẩn thanh mẫu, vận mẫu: Đừng coi nhẹ việc học phát âm chuẩn các thanh mẫu và vận mẫu bởi nó chính là chìa khóa vàng cho bạn nói tiếng Trung hay. Khi bạn phát âm không chuẩn tạo nên rào cản cho bạn nói tiếng Trung, khiến bạn mất tự tin khi giao tiếp, đôi khi gây hiểu lầm cho người nghe.

2.1.2. Phát âm chuẩn thanh điệu： Muốn phát âm chuẩn, thanh mẫu và vận mẫu chuẩn thôi chưa đủ, thanh điệu cũng phải chuẩn. Cần phân biệt rõ thanh điệu, cách biến đổi thanh điệu trong từng từ từng câu, sự chuyển đổi linh hoạt của thanh điệu.

2.2. Hình thức hay

Nếu như chỉ có nội dung hoàn chỉnh, phát âm chuẩn thì chưa đủ để thuyết phục , mà chúng ta cần biết cách làm thế nào để nói hay, phải khiến cho người khác trầm trồ khen ngợi từ sự tự tin đến phong cách chuyên nghiệp của mình. Muốn vậy cần đạt được những yêu cầu sau:

2.2.1. Ngữ điệu

Tại sao bài nói cần phải có ngữ điệu? Nó giống như linh hồn của cả bài nói, nếu không có ngữ điệu, lên xuống ngừng nghỉ đúng chỗ, bài nói của bạn sẽ rời rạc, không có sức hấp dẫn. Vì vậy bên cạnh việc làm tốt nội dung cũng như học cách phát âm chuẩn, bạn cần phải rèn luyện nhiều hơn ngữ điệu của mình, làm sao cho bài nói chân thực nhất.

2.2.2. Phong cách thể hiện tự tin, cá tính

Thiếu tự tin và không có cá tính khi trình bày một bài nói là hiện tượng khá phổ biến hiện nay của sinh viên. Dù rằng bài nói có được chuẩn bị công phu đến mấy nhưng khi trình bày mà không lưu loát, không tự nhiên, không có cảm xúc, như vậy bài nói sẽ không đạt được thành công như mong đợi. Vì vậy để người nghe thực sự bị cuốn hút bởi bài nói của bạn, bạn cần phải rèn luyện khả năng nói, sự tự tin của mình mỗi ngày.

Chương 2: Những khó khăn ảnh hưởng đến việc biểu đạt thành đoạn

Qua kinh nghiệm bản thân cùng sự tiếp xúc với những người học tiếng Trung, chúng tôi đã tìm ra một số khó khăn thường gặp của người học khi biểu đạt thành đoạn bằng tiếng Trung như sau:

1.Phát âm chưa chuẩn

Đây là khó khăn tương đối phổ biến đối với những người học ngoại ngữ. Bởi vì mỗi ngôn ngữ có đặc điểm phát âm khác nhau nên khi phát âm một ngoại ngữ mới ta thường cảm thấy khó. Đối với phát âm tiếng Trung , vận mẫu tương đối dễ phát âm, nhưng thanh mẫu tương đối khó, vì có các thanh mẫu phải bật hơi như k, p, t, q, c, ch…, có thanh mẫu

phải uốn lưỡi như zh, ch, sh, r, đặc biệt là nhóm âm mặt lưỡi j, q, x, người học thường phát âm thành âm đầu lưỡi trước.

Thanh 1 và thanh 4 cũng là một vấn đề lớn đối với người học. Người mới học khó phát âm được thanh 4 và thường xuyên nhầm lẫn hai thanh này.

2.Tư duy thiếu logic

Có người được trời phú cho tư duy logic, nhưng lại có người không có được điều đó. Tư duy thiếu logic sẽ khiến điều chúng ta muốn diễn đạt trở nên lủng củng, khiến người nghe khó hiểu.

Ví dụ:Một phần bài nói giới thiệu về người bố như sau:

“我爸爸今年 40 岁。他每天都上班。因为他很热情所以同事都喜欢他。而且他很善良，对我来说他是我最尊敬的男人。爸爸回家以后还帮妈妈做家务。虽然工作回家后很累但是他还很关心我，常常带我去玩。我们都非常开心……”

Phần bài nói ở trên có sự sắp xếp thứ tự các câu chưa hợp lý, đồng thời sử dụng liên từ chưa phù hợp.Vì thế người nghe có cảm giác nội dung không hề ăn khớp với nhau, hơn nữa các sự việc và nhân vật giữa các câu không hề có sự liên quan tới nhau

Để nội dung logic hơn, chúng ta có thể chỉnh sửa lại phần bài nói như sau:

“我爸爸今年 40 岁。对我来说他是我最尊敬的男人。因为他对别人又热情又善良，所以大家都很喜欢他。他每天都上班，一回家后就帮妈妈做家务。虽然工作很忙，但他常常带我去玩。跟他去玩时，我都觉得很开心……”

3.Vốn từ vựng còn hạn chế

Ngôn ngữ là một hiện tượng xã hội, xã hội thì không ngừng phát triển và ngôn ngữ cũng thế. Muốn nói hay nhưng vốn từ vựng quá ít, quanh đi quẩn lại chỉ có những từ ngữ quen thuộc khiến người nghe cảm thấy nhàm chán, lời nói quá cứng ngắc không có sự uyển chuyển hoặc chưa sâu sắc.

Ví dụ:

“妈妈是我在世界上最爱的人(1)。妈妈身高 1 米 6，体重 48 公斤妈妈有一双很美的眼睛和又长又黑的头发(2)。我妈妈很关心我，很爱我，我有什么事都跟她谈(3)。我妈妈每天工作很忙，但一回家就给我们做饭，收拾房间(4)。所以妈妈很累(5)。我很爱她(6)。……”

Đây là một phần bài nói giới thiệu về người mẹ_ một hình tượng rất đẹp trong lòng mỗi người. Nhưng do vốn từ vựng quá hạn hẹp nên người nói khiến chúng ta cảm thấy nhàm chán bởi vì người mẹ hiện lên quá cụ thể và gần như không có điều gì tạo ấn tượng mạnh mẽ. Như ở câu (2), do người nói thiếu vốn từ vựng về miêu tả hình dáng con người nên buộc phải nói cụ thể cân nặng và chiều cao khiến câu nói có phần hơi thô. Thay vào đó có thể nói “妈妈中等个子，身体很结实”.Ở câu (3) cũng vì lý do thiếu thốn từ vựng về miêu tả vẻ đẹp đôi mắt nên khiến người nghe chỉ biết đôi mắt đó đẹp nhưng chưa thể hình dung ra được đẹp như thế nào. Ngoài ra các câu có sự trùng lặp từ (妈妈 đôi khi nên thay bằng 她 đẻ câu linh hoạt hơn)và sự phân câu chưa hợp lý.

4. Ngữ pháp chưa vững

Điều kiện nền tảng để nói được tiếng Trung là ngữ pháp phải chuẩn,nhưng những lỗi về ngữ pháp lại là một trong những lỗi phổ biến nhất. Ngữ pháp không chuẩn thì

người nghe rất vất vả mới hiểu được nội dung mà bạn muốn truyền đạt.

5. Chưa tự tin khi giao tiếp và thiếu môi trường ngoại ngữ.

Khi bạn trình bày một vấn đề nào đó, bạn luôn ngại ngùng hoặc thiếu tự tin. Có thể là do tính cách của bạn hoặc do bạn sợ nói sai khiến người khác chê cười. Chính điều này đã tạo nên rào cản để bạn có thể diễn đạt khúc triết, mạch lạc và hấp dẫn nội dung cần nói.

Khi học ở Việt Nam, chúng ta không có được môi trường ngoại ngữ lí tưởng, cho dù trong Trường ta có rất nhiều lưu học sinh Trung Quốc, nhưng do các bạn ấy sang Việt Nam học tiếng Việt, nên khi nói chuyện, các bạn ấy luôn cố gắng nói chuyện bằng tiếng Việt.

Chương 3:Phương pháp biểu đạt thành đoạn hay

Dựa vào yêu cầu của một bài biểu đạt thành đoạn thành công và những khó khăn ảnh hưởng đến việc biểu đạt thành đoạn, chúng tôi đề xuất một số phương pháp biểu đạt thành đoạn như sau:

1. Về nội dung

1.1. Học cách tư duy logic

Để nội dung bài biểu đạt thành đoạn *rõ ràng, mạch lạc, thuyết phục* đòi hỏi người nói phải có tư duy logic. Bởi ngôn ngữ là sự bắt chước và sáng tạo, vì thế trước tiên phải học hỏi cách tư duy của người khác sau đó mới tự mình tư duy,phải tư duy từ đơn giản đến phúc tạp, và điều quan trọng là tránh lối tư duy tiếng Việt. Chúng ta có những phương pháp rèn luyện tư duy logic sau:

• Học cách tư duy của người khác: đọc nhiều bài viết sau đó tự liệt kê những nội dung chính của bài để tìm ra tư duy của tác giả sau đó học cách tư duy của tác giả

• Tư duy từ đơn giản đến phức tạp: thường xuyên luyện nói những chủ đề đơn giản sau đó mở rộng chủ đề, làm sâu sắc thêm. Mỗi ngày tự nghĩ ra một vài chủ đề nhỏ để luyện nói như thế khi bạn gặp chủ đề nào sẽ cảm thấy quen thuộc hơn

Ví dụ: Lên đến năm 2 chủ đề không còn đơn giản là về Bạn bè, gia đình, thể thao, cuộc sống hàng ngày... mà đòi hỏi có kiến thức sâu sắc hơn như đề tài liên quan đến Môi trường, Biến đổi khí hậu, Văn hóa chính trị.....

• Tránh lối tư duy Tiếng Việt:

Tiếng Trung rất linh hoạt, muốn nói được tiếng Trung thật sự, bạn phải làm quen với cách sử dụng tiếng Trung của người bản xứ. Hãy tìm hiểu người bản xứ diễn đạt tiếng Trung như thế nào thông qua các tạp chí, bài báo, sách truyện tiếng Trung.

1.2. Mở rộng vốn từ

Một bài nói có hấp dẫn người nghe không là ở chỗ bạn vận dụng từ vựng phong phú, sáng tạo như thế nào. Vì vậy mở rộng vốn từ là điều vô cùng cần thiết để bài nói của bạn hay và có chiều sâu.

Ví dụ:

Miêu tả về vẻ đẹp của đôi mắt: "妈妈的眼睛很美/漂亮" thì bình thường, nhưng "妈妈的眼睛清澈得像一潭湖水" sinh động và có chiều sâu hơn.

Ngoài ra có thể sử dụng một số từ miêu tả vẻ đẹp của đôi mắt như sau:

Một số tính từ miêu tả vẻ đẹp đôi mắt			
浓眉大眼	炯炯有神	灵气十足	清激透亮
目光敏锐	水汪汪	星眸	一江清水
明眸皓齿	神采飞扬	秋水灵动	忽闪忽闪
眼大无神	眼花缭乱	目光如炬	没目盼亏
顾盼生辉	站头数目	明目善睐	秋水含情

Hoặc bạn có thể sử dụng các từ láy để câu nói vừa mềm mại linh hoạt, vừa sống động chân thực, miêu tả trạng thái của đối tượng.

Một số từ láy trong tiếng Trung

Từ láy tiếng Trung	**Tiếng Việt (dịch)**	**Từ láy tiếng Trung**	**Tiếng Việt (dịch)**
冷嗖嗖	rét căn cắt	紧巴巴	chật ninh ních.
脆生生	giòn tan	沉甸甸	nặng trình trịch
热腾腾	nóng hôi hổi	胖乎乎	mũm ma mũm mĩm
迷迷糊糊	mơ mơ màng màng / ngơ nga ngơ ngác	怯生生	sợ sà sợ sệt/ nhút nha nhút nhát
静悄悄	im phăng phắc	湿淋淋	ướt nhoen nhoét
香喷喷	thơm phưng phức	婆婆妈妈	lề rà lề rề /dài dòng
满当当	đầy ăm ắp.	直瞪瞪	thao la thao láo
熙熙攘攘	đông nườm nượp	急冲冲	cuống cuồng cuồng
绿油油	xanh mươn mướt	毛毛雨	mưa lâm thâm
急匆匆	hấp ta hấp tấp	粘糊糊	dính lèo nhèo
呆愣愣	nghền nghệt	急喘喘	hớt ha hớt hải
黑黝黝	đen xì xì	毛茸茸	xù xà xù xì
孤零零	trơ trọi, lẻ loi	松松软软	xốp xồm xộp
冷冰冰	dửng dừng dưng/ lạnh băng băng	乱糟糟	lanh tanh bành/ rối ra rối ren.

• Học từ mới theo cụm từ, không học riêng lẻ từng từ và quan trọng nhất là đặt được từ mới đó trong hoàn cảnh câu hoàn chỉnh.

Nên làm những bảng từ điển nhỏ về khả năng kết hợp của từ của " Động từ+ tân

ngữ” hoặc “ Định ngữ+ Trung tâm ngữ”…Ví dụ:

*接受: 接受任务 接受考验 接受礼物 接受批评 接 受教训 接受现实 接受采访 接受爱情 接受者……

*目标：	生活目标	学习目标	工作目标	奋斗目标
	发现目标	看清目标	达到目标	发现目标
	明确的目标……			

• Có thể mở rộng từ vựng bằng phương pháp hình thang (từ một từ ban đầu kết hợp cùng các thành phần khác như động từ, danh từ, hình thái từ, phó từ, giới từ….để mở rộng thành cụm từ sau đó thành câu). Ví dụ:

跑

跑步

喜欢跑步

他喜欢跑步

他很喜欢跑步

早上他很喜欢跑步

• Sưu tầm từ vựng theo chủ đề. ví dụ như từ vựng nhà bếp, trường học,tính từ miêu tả tính cách con người, ….Trong những chủ đề đó lại có thể sưu tầm các chủ đề nhỏ hơn. Từ đó hệ thống từ vựng sẽ được liệt kê một cách có hệ thống. Ví dụ:

+ Từ vựng Chủ đề Trường học:

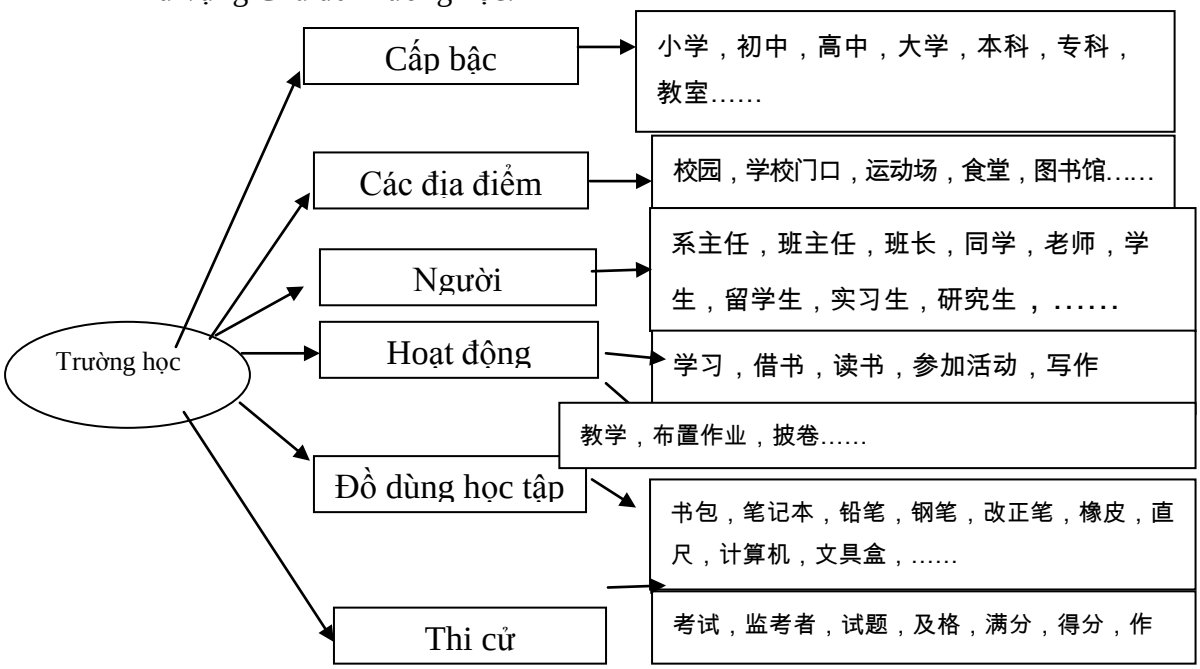

+ Từ vựng về chủ đề Nhà bếp:

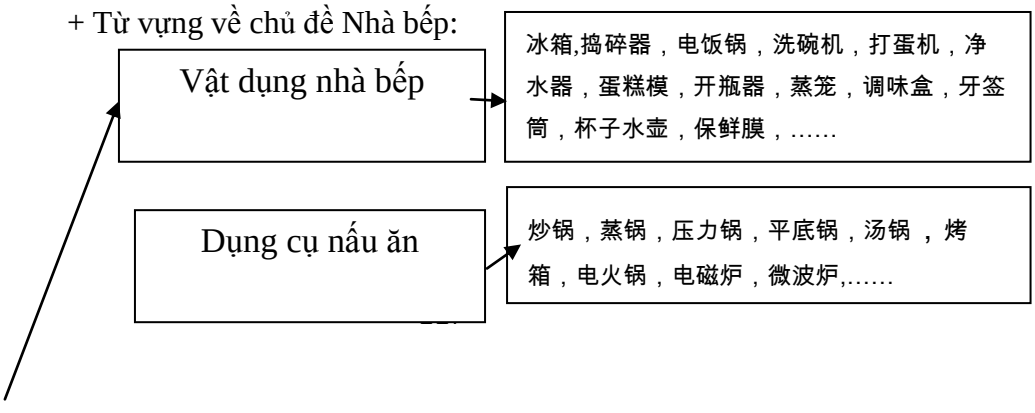

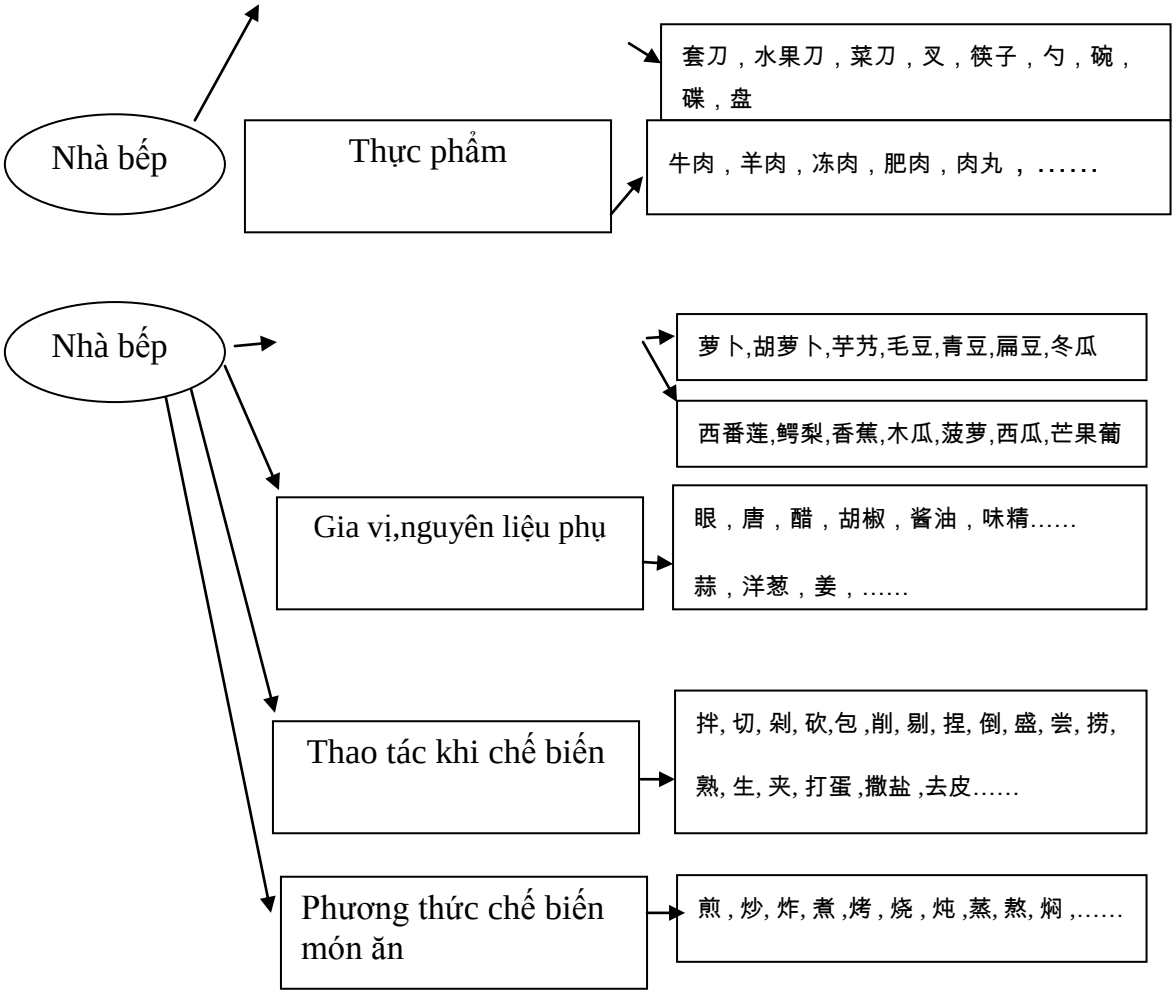

Sưu tầm thành ngữ tục ngữ, quán ngữ, các cụm từ cố định... Ví dụ:

Một số thành ngữ liên quan đến con vật	
鹑衣百结: Quần áo tả tơi	引狼入室:cõng rắn cắn gà nhà
鹏程万里: Tiền đồ xán lạn	走马观花: cưỡi ngựa xem hoa
螳臂当车: Trứng trọi với đá	狗急跳墙 tức nước vỡ bờ
鹬蚌相争: Đục nước béo cò	鼠陷米缸: chuột sa chĩnh gạo
鱼游釜中 cá nằm trên thớt	对牛弹琴 đàn gảy tài trâu
狐假虎威: cáo mượn oai hùm	虎头蛇尾:đầu voi đuôi chuột
痴蛤蟆想吃天鹅肉: cóc ghẻ đòi ăn thịt thiên nga	打草惊蛇: đánh rắn động cỏ
	亡羊补牢: mất bò mới lo làm chuồng

2. Về hình thức

2.1.Phương pháp luyện nói <u>chuẩn:</u>

Mọi thứ luôn bắt đầu từ cái chuẩn mực. Nói chuẩn là điều kiện cần để nói hay tiếng Trung. Từ thanh mẫu đến vận mẫu và thanh điệu…. tất cả đều phải chuẩn, ngữ pháp cơ bản hay mẫu câu khẩu ngữ đều phải nắm chắc.

2.1.1.Luyện phát âm chuẩn ngay từ đầu

- Tiếng Trung chủ yếu sử dụng âm mũi, nếu chú ý đặc điểm này sẽ phát âm được giống người bản địa.
- Chú ý đến sự biến đổi của thanh điệu

+Sự biến đổi của thanh 3:

Khi một âm tiết có thanh 3 đứng trước một âm tiết có thanh 1 (hoặc thanh 2, thanh 4) thì thanh 3 đó sẽ được đọc với cường độ bằng một nửa bình thường (老师，解决，讨论，……)

Khi 2 âm 3 đi liền nhau, để tránh nghe nói nặng nề, người ta đọc biến thanh 3 thứ nhất thành âm thứ 2 (我给你, 你好，表演，我很想你，……)

+ Sự biến điệu của “一”và “不”: 2 từ này vốn dĩ đọc là thanh 4. Nếu 不 đứng trước một từ có thanh 4 khác thì đọc thành thanh 2(不是，不会) Từ “一”cũng tương tự như vậy (一个，一位，……)

+ Thanh nhẹ:. Khi đọc từ có thanh nhẹ cần đọc âm tiết này với âm độ nhẹ và ngắn (学生，知道，地方，麻烦，……). Muốn đọc thanh nhẹ một cách tự nhiên nhất hãy đọc thanh điệu của âm tiết thứ nhất với cường độ mạnh hơn một chút, sau đó thanh nhẹ của âm tiết thứ hai đọc theo sau sẽ thấy tự nhiên hơn

- Luyện phát âm bằng “绕口令”cũng rất thú vị(绕口令 gồm các câu không nhất định phải có ý nghĩa, trong câu có rất nhiều từ có phát âm gần giống nhau, nhưng khi đọc rất dễ đọc nhầm, đặc biệt khi đọc nhanh lại càng không dễ dàng). Luyện phát âm bằng 绕口令 có thể chỉ là phương thức giải trí, khiến người đọc cảm thấy thú vị nhưng nó còn giúp ích rất nhiều cho việc luyện phát âm. làm cho lưỡi lưỡi sẽ linh hoạt hơn, phát âm thuần thục hơn.

Một số 绕口令:

1) 四是四，十是十；
十四是十四，四十是四十；
别把四十说喜席，别把十四说席喜。
要想说好四和十，全靠舌头和牙齿。
要想说对四，舌头碰牙齿；
要想说对十，舌头别伸直。
认真学，常练习，十四、四十、四十四。

2) 车上一个盆，盆里一个瓶，瓶碰盆，盆碰瓶，不知道是盆碰破了瓶，还是瓶碰破了盆

3) 绕口令 được xem là khó nhất năm 2015：
《红鲤鱼与绿鲤鱼与驴》
红鲤鱼家有头小绿驴叫李驴
红鲤鱼家有头小绿驴叫吕里里
红鲤鱼说他家的李屡屡
比绿鲤鱼家的吕里里
绿鲤鱼说他家的吕里里

比红鲤鱼家的李屡屡红
不知道是绿鲤鱼比红鲤鱼的驴红
还是红鲤鱼比绿鲤鱼的驴绿

biểu đạt thành đoạn

2.1.2. Nghe nhiều

Nghe nhiều có ảnh hưởng rất lớn đến việc bạn có nói chuẩn hay không. Chúng ta cần nghe nhiều để học cách phát âm của người bản địa. Nghe nhiều để âm thanh chui vào bộ não của mình một cách tự nhiên nhất và dần dần hình thành phản xạ. Hiện nay thời gian luyện nói trên lớp còn hạn chế (VD: khoa Trung của trường chúng ta mỗi tuần chỉ có 5 tiết tiết để luyện nghe và luyện nói). Ngoài ra, nội dung bài nghe trong giáo trình thường khô khan và bó buộc. Thay vì đọc sách giáo trình nên đọc một số báo như China Daily, CCTV News...Vậy chúng ta cần nghe như thế nào?

Hãy lắng nghe bằng tai thay vì bằng mắt. Trước tiên nghe một nội dung nhiều lần, lần đầu nghe chưa cần hiểu, nghe nhiều lần sẽ trở thành phản xạ tự nhiên, sau đó có thể thuộc được cả nội dung sau đó tự nói lại được nội dung. Sau một thời gian sau bạn phải học thói quen lắng nghe và trả lời tha vì lắng nghe và lặp lại. bạn có thể tự đặt ra câu hỏi liên quan đến nội dung nghe và trả lời. Như thế bạn còn có thể luyện được cách tư duy bằng tiếng Trung.

2.1.3. Chú trọng ngữ pháp khi nói

Có nhiều bạn cho rằng muốn nói tốt tiếng Trung thì đừng chú trọng vào ngữ pháp. Chúng tôi không hoàn toàn đồng ý, vì nếu ngữ pháp cơ bản nhất mà không chuẩn thì khi nói thật người khác vẫn hiểu được ý bạn muốn nói nhưng bạn sẽ không diễn đạt được rõ ràng nếu sắp xếp câu sai trật tự, hoặc đôi khi gây hiểu lầm cho người nghe. Vì thế phải nắm vững các ngữ pháp cơ bản và các cấu trúc câu đặc biệt hay dùng trong khẩu ngữ (như các bổ ngữ trong tiếng Trung, mẫu câu chữ “把”….)

2.2. Phương pháp luyện nói hay

Bước cuối cùng để đạt được sự thành công của bài nói đó là nói hay, thể hiện qua ngữ điệu và khả năng nói lưu loát trôi chảy và cá tính của bạn

2.2.1.Phương pháp luyện ngữ điệu

Ngữ điệu trong tiếng Trung chính là sự thay đổi ngữ âm, có thể dùng để bày tỏ tư tưởng, tình cảm và thái độ của người nói. Nói chung, ngữ điệu chủ yếu bao gồm trọng âm, tiết tấu và nhịp điệu của câu, khi bạn nói với ngữ điệu chuẩn thì thực hành tiếng Trung giao tiếp mới hiệu quả được.

a) Trọng âm

Xét về ý nghĩa và hiệu quả diễn đạt, trong một câu luôn có từ quan trọng, có từ không quan trọng lắm. vì vậy, khi nói mọi người thường không sử dụng lực đều cho từng từ. Nội dung quan trọng thể hiện nổi bật thì đó chính là trọng âm. Trong tiếng Trung thường cấu tạo trọng âm bằng cách tăng độ dài của âm, âm lượng và nâng cao âm điệu của từ. Vì thế khi nói một câu tiếng Trung cần xác đinh từ nào quan trọng phải nhấn mạnh, từ không quan trọng không cần nhấn mạnh.

b) Tiết tấu:

Nội dung của tiết tấu khá phong phú, tính chất của tiết tấu cũng rất phức tạp. Nhưng đối với khẩu ngữ trong tiếng phổ thông, tiết tấu chủ yếu thể hiện tốc độ nói, điểm dừng và điểm kéo dài.

- Tốc độ nói: Tốc độ nói nhanh chậm của câu gọi là tốc độ nói.

+ Khi tâm trạng của mọi người trong trạng thái hưng phấn như báo tin vui hoặc tin khẩn, tốc độ nói thường rất nhanh.

Ví dụ:

我得了一百分！

救命！

+ Khi thể hiện tâm trạng buồn rầu hoặc báo tin xấu, tốc độ nói thường hơi chậm. Ví dụ:

真不知道该怎么办。

他腿摔伤了。

+ Khi bình tĩnh trình bày và thảo luận vấn đề, tốc độ nói bình thường. Ví dụ：

我参加了汉语水平考试

我认为应该换一种法

Ngoài ra sự nhanh hay chậm của tốc độ nói không chỉ có thể là cả câu, cũng có thể là một phần của câu. Ví dụ:

当他发现有危险，立刻飞样他冲了出去.(Phần câu sau dấu phẩy cần phải nói nhanh hơn)

- Điểm ngừng và điểm kéo dài:

Đó chính là điểm ngừng hoặc kéo dài giữa các từ trong câu. Ngừng và kéo dài thường có thể chia thành ngừng và kéo dài về ngữ pháp, ngừng và kéo dài để nhấn mạnh

+ Ngừng và kéo dài về ngữ pháp

Mục đích là để bao quát kết cấu ngữ pháp của cả câu. Nó có vai trò làm rõ mối quan hệ giữa các thành phần trong câu, để mọi người dễ hiểu hơn. Tiêu chí thể hiện rõ nhất trong văn viết của điểm ngừng hoặc điểm kéo dài chính là dấu kí hiệu. Thời gian ngừng hoặc kéo dài cũng tương ứng với dấu ký hiệu. Nói chung dấu tỉnh lược (.....) dài nhất, sau đó là dấu cảm thán (!)/ dấu hỏi (?) dấu chấm câu (.), dấu chấm phẩy (;)/ dấu hai chấm (:), dấu phẩy (,)/ dấu ngừng (,). Còn dấu gạch ngang (-) khá linh hoạt, mức độ ngừng hoặc kéo dài phụ thuộc vào mức độ quan trọng về ý nghĩa của đơn vị ngũ pháp này. Ví dụ:

这里有西种颜色，黄，黑...

他说：“我不喜欢这个问题，让我们说点别的吧！”

+ Ngừng ngắt hoặc kéo dài để nhấn mạnh

Để nhấn mạnh một sự vật, làm nổi bật một ý nghĩa hoặc tình cảm nào đó, trước hoặc sau nó trong văn viết không thể đánh dấu để thể hiện sự ngừng ngắt hoặc kéo dài, hoặc trong văn viết có đánh dấu để thể hiện sự ngừng ngắt hoặc kéo dài tương đối dài, đó chính là hiện tượng ngừng ngắt hoặc kéo dài để nhấn mạnh. Ví dụ:

我汉语说的|像中国人那么好。

他发现|自己错了。

Khi vận dụng sự ngừng ngắt hoặc kéo dài để nhấn mạnh cũng cần chú ý đến mối quan hệ ngữ pháp. Giữa các thành phần ngữ pháp và trong thành phần ngữ pháp có thể thể hiện sự ngừng ngắt hoặc kéo dài. Đa số hư từ cũng phải nói giống như những từ trước hoặc sau nó. Nói chung sự ngừng ngắt hoặc kéo dài thể hiện trong hai câu dưới đây là sai:

这时|侯我常常听音乐。

去还是|不去？

Muốn nói tiếng Trung với ngữ điệu tự nhiên nhất chúng tôi có những lời khuyên sau đây:

• Phải đọc nhiều , khi đọc không nên đọc riêng lẻ từng từ một mà nên đọc cả câu, cả đoạn , dựa vào nội dung bài đọc để thể hiện ngữ khí phù hợp, ngữ khí khác nhau thể hiện ngữ điệu khác nhau.

• Phải nghe nhiều để học cách biểu đạt của người bản địa sau đó có thể bắt chước theo cách diễn đạt của họ, làm sao cho cách nói của mình chuẩn nhất. Mỗi ngày nên dành ra ít nhất 1 tiếng để nghe đài hoặc xem các chương trình tiếng Trung

b) Phương pháp luyện phong cách tự tin và có cá tính

• Rèn luyện sự tự tin: Mỗi ngày đứng trước gương tập nói, thường xuyên sử dụng tiếng Trung để giao tiếp với thầy cô và bạn bè. Từ đó sẽ hình thành phản xạ ngôn ngữ, giúp bạn nói trôi chảy hơn và tích lũy được vốn từ vựng phong phú.

• Tự tạo môi trường ngoại ngữ:

+Làm quen với các bạn Trung Quốc, nói chuyện với người bản địa sẽ thúc đẩy quá trình học tiến bộ nhanh chóng

+Lập nhóm học tiếng Trung ở lớp hoặc trên Facebook, Zalo. Mỗi ngày luyện nói 30 phút cùng người khác hiệu quả hơn rất nhiều so với bạn tự nói một mình.

+ Tích cực tham gia các cuộc thi nói tiếng Trung để có cơ hội giao lưu, học hỏi và thử sức mình.

+Tham gia các câu lạc bộ liên quan đến thuyết trình tiếng Trung để học hỏi kinh nghiệm.

KẾT LUẬN

Nói tiếng Trung là ưu tiên hàng đầu cho những người muốn sử dụng tiếng Trung như một phương tiện làm việc và giao tiếp. Hi vọng sau khi áp dụng những kinh nghiệm nhỏ bé chúng tôi sẽ góp phần giúp bạn hoàn thiện khả năng khẩu ngữ của mình và nhanh chóng tiến bộ, tự tin hơn khi nói tiếng Trung. Chúc các bạn thành công!!!

Tài liệu tham khảo：

1. Lê Đình Tư, Vũ Ngọc Cân, "Nhập môn ngôn ngữ học": Trang47(trọng âm, thanh điệu), trang 67(thành ngữ, quán ngữ)

2. 孙玉文．《汉语变调构词研究》．北京大学出版社

3. 小所，《现代汉语引论》，云南人民出版社

3. http://www.tiengtrungnet.com/

4.http://ngphuoctam.blogspot.com/2012/12/gioi-thieu-ngu-am-tieng-trung-quoc-2.html

5. http://ce.linedict.com/dict.html#/cnen/example?query=%E5%AE%BD%E5%AE%B9

6. http://wenku.baidu.com/link?url=m8W3VXQXnLw8VqOz4PKG7vGQQKFK6VgV6Ken6N03e2coC75LXhenuxFnZVapSEHjmu8cv5JEeXlIW4hN2jgtxIc1gZHSSW0h_MjwuRyR9gK